SUNNE KOMMUN

KS/2023:626

Landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS)

Tematiskt tillägg till översiktsplanen

Sunne kommun
Värmlands Län

Antagen av kommunfullmäktige 2020-02-10
Laga kraft 2020-03-05
Planen ställs ut för ny granskning i samband med framtagande av ny översiktsplan. I planen har endast redaktionella justeringar gjorts inför ny planprocess.

GRANSKNINGSHANDLING 2 **2026-09-29**

Kartor	Sunne kommun, SBK Värmland AB
Illustrationer, foton & layout	Daniel Nordholm, SBK Värmland AB (om inget annat anges)
Beställare	Anders Olsson, Sunne kommun
Konsult	SBK Värmland AB Hantverksgatan 9 A 671 31 ARVIKA tel. 070-783 12 04 daniel@sbkvarmland.se www.sbkvarmland.se

SBK VÄRMLAND AB

INNEHÅLL

1. INLEDNING 7

BAKGRUND 7
SYFTE 7

2. ÖVERSIKTSPLANERING & PROCESSEN 7

PLANUPPDRAG 7
ÖVERSIKTSPLANERING 7
MELLANKOMMUNALA FRÅGOR 9
NATIONELLA FRÅGOR 9

3. LANDSBYGDSUTVECKLING 10

UTVECKLINGEN I LÄNET & KOMMUNEN I STORT 10

4. OM STRANDSKYDD OCH LIS 12

BAKGRUND 12
LAGAR OCH ALLMÄNNA RÅD 12
STRANDSKYDDETS SYFTE 13
UTVIDGAT STRANDSKYDD 14
DET DIFFERENTIERADE STRANDSKYDDETS SYFTE 15
LIS 15
HUR HANTERAS STRANDSKYDDSÄRENDEN? 15
ARBETSMETOD 17

5. ALLMÄNNA INTRESSEN 19

RIKSINTRESSEN 19
NATURVÄRDEN & VATTEN 19
FRILUFTSLIV OCH REKREATION 21
TEKNISK FÖRSÖRJNING 21
INFRASTRUKTUR & SERVICE 23
KULTURMILJÖ 24
RISK & HÄLSA 25
BOSTADSFÖRSÖRJNING 26

6. UTPEKANDE AV LIS-OMRÅDEN 27

UTVÄRDERING AV TIDIGARE LIS-PLAN 27
VAL AV SJÖAR 27
VAL AV LIS-OMRÅDEN 27
GENERELLA STÄLLNINGSTAGANDEN 28
ÄNDRINGAR OCH TILLÄGG I ÖP 2040 28
Övre Fryken 32
1. Lappnäs 32
2. Lysvik 35
3. Råby 37
4. Norra Sundet 40

5. Centrala Sunne 43
Udden 46
6. Uddheden 46
Rottnen 49
7. Västerrottna 49
8. Bräckan 52
Kymmen 55
9. Kymmen 55
Mellan Fryken 57
10. Ingeby 57
11. Västra Ämtervik 58
12. Prästbol 61
13. Herresta 64
14. Stavik 66
15. Vitteby 69
16. Klövberget 71
Visten 73
17. Visten 73
Västansjö 76
18. Västansjö 76
Hällsjön 78
19. Bäckalund 78
MELLERSTA LERSJÖN 80
20. Södra Viken 80
7. PLANENS SAMMANVÄGDA KONSEKVENSER 82
KONSEKVENSER FÖR LANDSBYGDSUTVECKLING 82
MILJÖKONSEKVENS-BESKRIVNING 82
DEN SAMMANVÄGDA BEDÖMNINGEN 83

LÄSANVISNING

För att underlätta för dig som läsare anges här läsanvisningar för planen för varje kapitel.

Kapitel 1 och 2 - Inledning - Om översiktsplanering och processen

Här beskrivs planens bakgrund och syfte, vad översiktsplanering är samt hur arbetet med LIS-planen har bedrivits.

Kapitel 3 - Om LIS och landsbygds-utveckling

Här förs ett resonemang kring utvecklingen och trender i länet och kommunen i stort, framtida bebyggelse-utveckling avseende utmaningar och möjligheter samt ett resonemang kring hur LIS kan bidra till landsbygdsutveckling.

Kapitel 4 - Vad är strandskydd?

I detta kapitel beskrivs vad strandskyddets syfte är, dess historik, vilka lagar som reglerar strandskyddet. Vidare beskrivs hur byggnation kan vara möjlig inom strandskyddsområde om särskilda skäl finns, vad särskilda skäl är samt hur LIS-områden kan utgöra ett särskilt skäl till.

Kapitel 5 - Metod

Arbetet med LIS-planen har bedrivits efter en metod, som beskrivs här. Metoden bygger på ett helhetsperspektiv utifrån utvecklings-, hållbarhets- och restriktivitet-perspektiv samt bedrivs i fyra steg vilka här redovisas.

Kapitel 6 - Allmänna intressen

Olika anspråk på markanvändningen beskrivs kortfattat. En längre beskrivning av planeringsunderlaget finns i kommunens översiktsplan.

Kapitel 7 - Utpekande av LIS-områden

Här beskrivs kortfattat urvalsprocessen för vilka sjöar som valts ut. Processen leder fram till ett antal valda sjöar som redovisas i karta och tabell.

Planeringsförutsättningarna runt varje vald sjö redovisas sedan område för område. LIS-områden och dess inriktning redovisas i karta och tabell, och konsekvenserna av LIS-områdena diskuteras.

Kapitel 8 - Planens sammanvägda konsekvenser

Här vägs planens miljökonsekvenser samman med konsekvenserna avseende planens möjlighet att skapa god tillgång till service och levande utveckling i strandnära lägen.

Bilaga: Miljökonsekvensbeskrivning (MKB)

MKB:n behandlar översiktligt de miljökonsekvenser som planen bedöms leda till. En MKB används för att få en helhetssyn av den miljöpåverkan som en plan eller planerad verksamhet kan medföra. Integrering av miljökonsekvenser är gjord på alla nivåer i framtagande av planen från urvalskriterier, undantagna områden kring varje vald sjö och rekommendationer och hänsyn för varje LIS-område.

Definition av landsbygd

Hela Sunne kommun definieras i detta fall som landsbygd och omfattas av LIS-planen.

SAMMANFATTNING

Detta är ett tematiskt tillägg till Sunne kommuns översiktsplan som pekar ut områden lämpliga för landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS). Ett LIS-utpekande av ett område innebär att det finns ett särskilt skäl att hänvisa till vid dispensprövning eller upphävande av strandskyddet inom ett avgränsat område. Möjligheten att skapa utveckling genom att underlätta för boende och näringsverksamhet i anslutning till vatten är en viktig del i att skapa fortsatt serviceunderlag och livskraft på landsbygden.

Ett utpekande som LIS-områden innebär dock inte att det per automatik kommer att gå att bygga överallt inom alla LIS-områden, utan att det finns ett särskilt skäl att pröva lämpligheten genom strandskyddsdispens eller upphävande av strandskyddet inom ramen för en detaljplaneprocess.

I denna plan vägs utvecklingsperspektivet mot ett restriktivitet- och hållbarhetsperspektiv för att peka ut områden där utveckling bedöms kunna ske utan att skada de stora natur- och kulturvärden som finns intill kommunens sjöar.

Totalt pekas 20 LIS-områden ut intill 9 av kommunens sjöar. 2 av områdena redovisas vidare i översiktsplan 2040 på grund av ändringar.

Förslaget till LIS-plan var föremål för samråd med bland annat berörda fastighetsägare, myndigheter och allmänhet mellan juli till september 2018. Revideringar gjordes sedan utifrån inkomna synpunkter och det ändrade förslaget till plan ställdes ut mellan maj till augusti 2019. Utifrån de synpunkter som kom in i detta skede har avvägningar gjorts av kommunen kring planens utformning som resulterat i denna antagandehandling.

Vid framtagande av ny översiktsplan flyttas två av områdena till översiktsplanen på grund av justeringar och LIS-planen revideras främst utifrån förändrad lagstiftning, miljökvalitetsnormer för vatten och redaktionella justeringar.

1. INLEDNING

BAKGRUND

År 2009 gjordes ändringar i Miljöbalken och Plan- och bygglagen som gör att det nu finns en strandskyddslagstiftning som syftar till att öka lokalt och regionalt inflytande över strandskyddet. Ändringarna behandlades i proposition Strandskyddet och utvecklingen av landsbygden (Prop. 2008/09:119) och innebar både lättnader och skärpningar av strandskyddet. En av de möjligheter som öppnade upp sig för kommunerna var att i översiktsplanen peka ut områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS).

Strandskyddets syfte är å ena sidan att bevara allmänt tillgängliga stränder för rekreation och friluftsliv, samt säkerställa livsbetingelserna för växt- och djurlivet inom strandzonen. Å andra sidan ska strändernas betydelse för landsbygdens utveckling bedömas, avseende nya boendemöjligheter som ger ökat serviceunderlag samt etablering/utveckling av verksamheter som ger en positiv, varaktig sysselsättningseffekt på lång sikt, som bärande värdegrund.

Sunne har sedan tidigare pekat ut LIS-områden i kommunens översiktsplan som antogs år 2011, men dessa områden ses nu över då de inte lett till önskad utveckling och flera strandskyddsdispenser inom LIS-områdena har överprövats av länsstyrelsen. Det har även konstaterats i pågående prövning av aktualiteten för kommunens översiktsplan att avsnittet som berör LIS inte anses aktuell. De gamla LIS-områdena har därför setts över och ett antal nya områden föreslås. LIS-områdena prövas utifrån lokalt intresse av utveckling samt en avvägning mellan hållbarhet-, utveckling- och restriktivitetsperspektiv.

Landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS) hanteras som ett tematiskt tillägg till översiktsplanen och ersätter det avsnitt i gällande plan som handlar om LIS (s. 42-49 ÖP 2011). En revidering av LIS-planen görs inom ramen för framtagande av ny översiktsplan. Nya och ändrade LIS-områden redovisas i översiktsplanen samt ett område inom fördjupning av översiktsplanen för Sunne tätort.

SYFTE

Det tematiska tillägget till översiktsplanen syftar till att peka ut LIS-områden där fortsatt prövning av utveckling ska kunna ske för byggnation av bostäder och utveckling av verksamheter i strandnära lägen. Innebörden av ett utpekat LIS-område är att det finns ett särskilt skäl för dispens från eller upphävande av strandskyddet i fortsatt prövning (i samband med förhandsbesked/bygglov eller detaljplan). Planen ska i första hand ses som möjlighetsskapande och understöjande till lokala initiativ för utveckling av landsbygden.

2. ÖVERSIKTSPLANERING & PROCESSEN

PLANUPPDRAG

Beslut om planuppdrag togs av Kommunfullmäktige i samband med antagandet av kommunens budget för 2017 och flerårsplan för år 2018-2019 på sammanträdet 2016-06-20, KF § 91.

ÖVERSIKTSPLANERING

En översiktsplan är ett strategiskt dokument som samlat redovisar kommunens vision kopplat till framtida mark- och vattenanvändning. Dessutom är översiktsplanen ett stöd och beslutsunderlag för avvägningar mellan allmänna intressen.

Kommunens översiktsplan innehåller en noggrann genomgång av kommunens planeringsförutsättningar där olika allmänna intressen redovisas i text- och kartformat, tillsammans med ställningstaganden i en planförslagsdel.

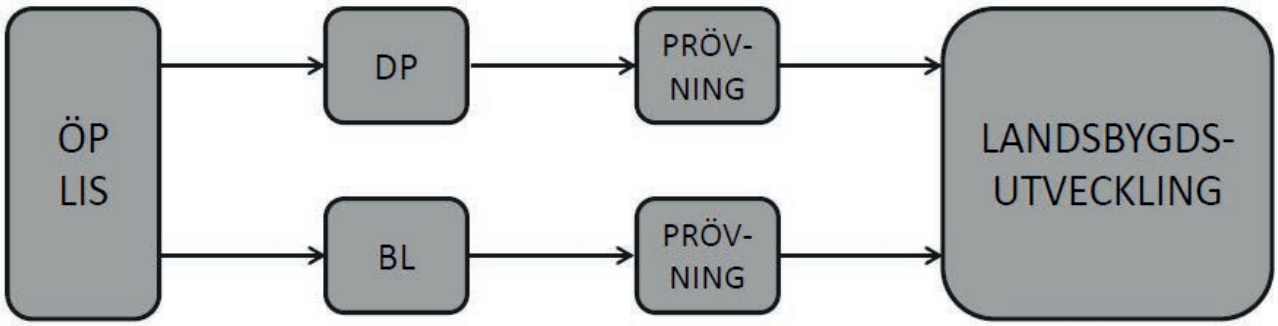
Varje kommun ska enligt Plan- och bygglagen ha en aktuell översiktsplan. Sunne kommun har under 2018-2019 aktualitetsprövat kommunens översiktsplan som antogs 2011. I prövningen framkom att översiktsplanen i sin helhet betraktas som fortsatt aktuell, men att avsnittet som behandlar LIS-områden behövde ses över. Detta med hänvisning till att befintliga områden inte bidragit till önskad landsbygdsutveckling på grund av begränsad efterfrågan inom de utpekade områdena och att flera dispenser från strandskyddet som beviljats av kommunen har överprövats av länsstyrelsen.

Tematiskt tillägg - vad är det?

Ett tillägg till översiktsplanen behandlar en fråga som inte tagits upp tidigare eller behandlats tillräckligt i kommunens översiktsplan. Sådana tematiska tillägg gäller hela kommunen och innebär att man gör avvägningar mellan olika allmänna intressen. Exempel på planeringsfrågor som kan behandlas genom tillägg är frågor som gäller översvämningar, vindkraft och områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen. Tematiska tillägg tas fram och beslutas på samma sätt som översiktsplanen. Ett tematiskt tillägg kan endast göras till en aktuell översiktsplan.

Översiktsplanering är översiktlig!

En översiktsplan är, som namnet antyder, en översiktlig plan vilket innebär att detaljfrågor som till exempel exakt placering och utformning av ny bebyggelse eller olika platsers förutsättningar och värden i detalj inte kommer att redovisas. Det är en avvägningsfråga hur mycket utredningar och inventeringar som ska göras i samband med översiktsplaner. Detta arbete ska ställas i relation till planens omfattning och komplexitet, vilket gör det orealistiskt att utreda alla områden fullt ut. Detaljfrågor

Ovan: Prövningskedjan - från LIS till utveckling av landsbygden.

utreds istället i samband med fortsatt prövning via plan- och bygglagen (PBL): detaljplan, bygglov, förhandsbesked eller miljöbalken (MB):anmälan eller tillstånd.

Prövningskedjan

Detta tematiska tillägg gör att LIS-områden pekas ut i kommunen. Dessa LIS-områden gör att särskilt skäl för dispens från eller upphävande av strandskyddet finns. Därmed inte sagt att frågan är slutgiltigt löst inom alla LIS-områden.

Om dispens ska sökas, eller strandskyddet upphävas i detaljplan, för byggnation, anläggning eller åtgärd inom ett LIS-område kommer en prövning av detta att ske. I prövningen kommer de hänsyn och rekommendationer som anges för respektive LIS-område behöva följas samt konsekvenserna av förändringen redovisas. Dispensen eller upphävandet behöver vidare vara förenlig med strandskyddets syften och en fri passage behöver säkerställas för allmänheten och för att bevara goda livsbetingelser för djur- och växtlivet.

Processen

Hur en översiktsplan tas fram regleras i Plan- och bygglagens 3 kap. Det är mycket viktigt att det finns möjligheter till medborgardeltagande och att planen tas fram med öppenhet och insyn. Detta är särskilt viktigt när det gäller den här sortens utvecklingsinriktad plan som är mycket beroende av stor lokal förankring. Plan- och bygglagen reglerar ”minimikraven” för en sådan demokratisk process. I ett tidigt skede diskuterades utpekandet av nya LIS-områden på träffar ute i kommunen, då chans fanns att tidigt tycka till och föreslå förändringar i områdena.

Under hösten 2016 genomfördes följande träffar:
27/9 Mormors glasscafé Lysvik
11/10 Ideum Sunne
17/10 Hembygdsgården V:a Ämtervik
25/10 Granne med Selma Ö:a Ämtervik
27/10 Kalasmakeriet Gräsmark
8/11 Klättenskolan Klätten/Stöpafors

Detta blev ett inspel till den första fasen i processen för att ta fram en översiktsplan (samrådet). Inför samrådet har ett planförslag tagits fram, med förslag till LIS-områden. Till planförslaget hör även en miljökonsekvensbeskrivning (MKB). Efter att beslut om samråd har fattats skickas planförslaget på remiss till Länsstyrelsen, berörda kommuner, regionplaneorgan med flera och är föremål för samråd. Även kommuninvånare, fastighetsägare, organisationer och övriga ges en möjlighet att yttra sig över förslaget. Syftet med samrådet är att få fram ett så bra beslutsunderlag som möjligt och att ge möjlighet till insyn och påverkan.

Efter att samrådet har genomförts redovisar kommunen resultatet av samrådet i en samrådsredogörelse. Där framgår vilka synpunkter som inkommit, vilka förändringar av planförslaget som gjorts och vilka synpunkter som inte blivit tillgodosedda. Planförslaget arbetas därefter om och planen ställs, efter politiskt beslut, ut för granskning under minst två månader. Under utställningstiden kan synpunkter återigen lämnas. Kommunen sammanställer efter utställningen de synpunkter som inkommit, och de förändringar som görs med anledning av dessa, i ett särskilt utlåtande. Efter utställningen kan planen antas av Kommunfullmäktige.

Ovan: Översiktsplaneprocessen enligt PBL. Det tematiska tillägget kan användas som underlag till detaljplan och bygglov.

Tidsplan LIS-plan 2020

Utredning, samrådshandling	juni 2016 - maj 2018
Beslut om samråd KSAu	juni 2018
Samråd	juli - september 2018
Beslut om utställning KS	maj 2019
Utställning	maj 2019- aug 2019
Antagande KF	december 2019

Organisation

Arbetet med framtagande av det tematiska tillägget till översiktsplanen avseende LIS har skett inom ramen för en arbetsgrupp med kommunala tjänstemän och en plankonsult, SBK Värmland AB. Arbetsgruppen har bestått av:

Anders Olsson, Johanna Bergsman, Mikael Persson, Sandra Bood, Petter Wikström, Sunne kommun

Daniel Nordholm, Emma Johansson, Sara Svensson, SBK Värmland AB

MELLANKOMMUNALA FRÅGOR

Under planarbetet har kontakt tagits med grannkommuner: Arvika, Torsby, Forshaga, Hagfors, Munkfors samt Kils kommun. Kontakt har tagits på tjänstemannanivå, mailledes och svar har lämnats på tjänstemannanivå från Forshaga kommun och Arvika kommun.

Forshaga har lyft vikten av att ta hänsyn till Vistens vattenskyddsområde som förser kommunen med dricksvatten. Arvika hade inget att skicka med arbetets inledande fas.

Fortsatt formell mellankommunal samordning har skett under planens formella samrådsskede, och berörda kommuner har fått föreliggande plan på remiss för yttranden. Sunne kommuns bedömning är att föreliggande förslag inte utgör några mellankommunala konflikter förutsatt att skyddsföreskrifterna för utveckling intill Visten följs.

NATIONELLA FRÅGOR

I plan- och bygglagen står att kommunen i översiktsplanen ska redogöra för hur kommunen i den fysiska planeringen avser att ta hänsyn till och samordna översiktsplanen med relevanta nationella och regionala mål, planer och program av betydelse för en hållbar utveckling inom kommunen. Nedan redovisas de nationella mål som det tematiska tillägget för landsbygdsutveckling i strandnära lägen i första hand kan relateras till.

Nationella mål

På nationell nivå finns ett flertal mål som på olika sätt är relaterade till fysisk miljö och samhällsutveckling. LIS-planen har stämts av mot dessa och de som denna plan särskilt kan relateras till lyfts här. Sverige har tio friluftsmål som i hög grad är relevanta för LIS-planens innehåll. LIS-planen bedöms bidra till friluftsmålen på så sätt att naturen tillgängliggörs och förutsättningar för en levande landsbygd skapas. Vid utpekandet av LIS är det dock utifrån allemansrättsligt perspektiv viktigt att skapa förutsättningar för en tillgänglig fri passage mellan ny bebyggelse och vattnet för att inte upplevelsen av privat hävd ska infinna sig.

Det finns även fyra nationella kulturmiljömål som regering och riksdag har uttalat ska vara vägledande på nationell, regional och kommunal nivå. I Sunne kommun finns ett betydelsefullt kulturlandskap och flera miljöer som bidrar till kommunens attraktivitet berörs delvis av LIS-utpekanden. En nyexploatering i denna miljö kräver anpassning efter platsens förutsättningar för att inte verka negativt på kulturlandskapet. LIS-utpekande bidrar dock även till att förutsättningar för bevarande av kulturmiljöer kan ske då näringsverksamheter och boende i attraktiva vattennära lägen kan bidra till att det blir enklare att upprätthålla en levande landsbygd.

Sverige har 16 nationella miljömål, varav målen God bebyggd miljö, Levande sjöar och vattendrag, Ett rikt djur- och växtliv och Levande skogar har särskild relevans i arbetet med LIS-planen. Samtliga nationella mål lyfts i LIS-planens miljökonsekvensbeskrivning och planförslagets påverkan på dem analyseras. Kommunen redogör för det samlade arbetet för att uppnå de nationella miljömålen och Agenda 2030 i Miljöstrategi för Sunne kommun 2018-2030.

Agenda 2030

Agenda 2030 är en handlingsplan för hållbar utveckling vilken antogs av FN:s generalförsamling 2015. Agendan syftar till att nå en socialt, miljömässigt och ekonomiskt hållbar värld till år 2030. Totalt finns 17 mål som alla medlemsländer förbundit sig att arbeta med. Målen berör bland annat klimatförändringen, hälsa, utbildning, fattigdom, jämställdhet samt en hållbar ekonomisk tillväxt. LIS-planen kan relateras till flertalet av de målområden som lyfts inom Agenda 2030, för vilka konsekvenserna genom planens genomförande redogörs för i bifogad MKB.

3. LANDSBYGDSUTVECKLING

UTVECKLINGEN I LÄNET & KOMMUNEN I STORT

I Värmlandsstrategin som utgör länets regionala utvecklingsstrategi pekas fyra prioriterade områden ut som särskilt viktiga. Dessa omfattas av bättre kommunikationer, avseende både digitala kommunikationsvägar samt transportvägar med betoning på att det är viktigt att ha bra pendlingsmöjligheter och att det ska vara lätt att ta sig runt i Värmland samt att resa till och från länet. Höjd kompetens på alla nivåer som syftar till vikten av att erbjuda god utbildning till alla och samverkansmöjligheter som finns mot arbetslivet. På det bygger även området att verka för fler och starkare företag genom att näringslivet, det offentliga och universitet samt övriga utbildningsanordnare samarbetar för att stimulera näringslivet och få ett mer resurseffektivt samhälle. Ovanstående syftar till att tillsammans med Värmlands läge, natur och kultur kunna erbjuda livskvalitet för alla.

Värmlandsstrategin innehåller vidare specifika mål för infrastruktur, utbildning och kompetens, näringsutveckling och innovation, samt för livskvalitet och marknadsföring av Värmland.

Sunne kommun arbetar för att bidra till Värmlandsstrategin. Kollektivtrafikens förutsättningar för att betjäna landsbygden och de mindre stationssamhällena samt att i stort kunna bidra till en ökad funktionell arbetsmarknadsregion är viktiga frågor för länet i allmänhet och likaså Sunne som landsbygdskommun. Sunne är en kommun rik på kultur, berättartradition och (besöks)näring med gott företagsklimat. Detta gör att kommunen har goda förutsättningar att bidra till strategins prioriterade områden. Denna LIS-plan kan stärka Värmland genom profilering av de värden som strategin lyfter, vilket ger underlag för både livskvalitet men även näringslivsutveckling.

Om Sunne

Sunne kommun ligger i norra Värmland. Sunne tätort är belägen ca sju mil norr om Karlstad. Kommunen har drygt 13 000 invånare och en yta på 1297 km^2 med en vattenyta på ca 16 000 ha.

Befolkningsutvecklingen i Sunne kommun har förändrats kraftigt över tid. 1875 hade Sunne 26 000 invånare och var större än Karlstad (staden hade 3000 invånare och häraden 8000 invånare). År 1985 hade befolkningen sjunkit till omkring 13 000 invånare. Största anledningen till minskningen var en stor utvandring till Amerika i mitten och slutet av 1800-talet. Invånarna i Sunne levde under svåra och fattiga förhållanden och när järnhanteringen upphörde kom några nödår med hårda kalla vintrar, missväxt, farsoter och brist på arbete, vilket ledde till att folket från Fryksdalen gav sig ut på arbetsvandringar. Först mot 1880-talet hade skogen dykt upp som inkomstkälla.

År 1993 hade kommunen ett ökat invånarantal till ca 14 000 invånare tack vare många nyfödda och invandring. 2005 låg invånarantalet på 13 586 personer och 2015 var folkmängden 13 208 personer.

Näringar som är stora i kommunen (2014) är vård och omsorg, tillverkning och utvinning, utbildning samt jordbruk, skogsburk och fiske, vilket till viss del skiljer sig från riket i övrigt. En större andel pendlar ut från kommunen än in, nettopendlingen låg 2016 på -671 personer. I kommunen bor 76,6% av befolkningen bor i småhus/äganderätt följt av 11% i hyreslägenhet och 2% i bostadsrätt. 2013 byggdes 40-talet lägenheter i flerbostadshus, i övrigt har det byggts några enstaka småhus/år de senaste åren. Enligt SCB låg det genomsnittliga huspriset för permanentbostad på 1 199 000 kr (2016) och för fritidsbostad 835 000 kr samma år. Enligt regionfakta utgjorde andelen fritidhus år 2014 27,8% av antalet småhus i kommunen. I faktiska tal omfattade detta 1191 stycken av totalt 4283 småhus. Endast Årjäng, Torsby och Storfors hade högre andel fritidshus i länet.

Enligt regionfakta låg försäljningsindex i Sunne 2016 för dagligvaror på 88 och för sällanköpsvaror på 50. Detta ska jämföras med index på 100, vilket skulle innebära att alla invånare i kommunen gör samtliga sina inköp av dagligvaror och sällanköpsvaror inom kommunens gränser, och inga utifrån handlar i kommunen. Resultatet tyder på att Sunne årligen tappar försäljning till andra kommuner främst avseende sällanköpsvaror, men även dagligvaror. Statistik

för 2014 avseende avstånd till närmaste livsmedelsbutik visar att 64,6% av befolkningen har mindre än 5 minuter till livsmedelsbutik, vilket (tillsammans med Storfors på 65%) var den lägsta andelen i länet. Vidare hade 28,8% av befolkningen mellan 5-10 minuter till livsmedelsbutik, tillika 6,6% mellan 10-30 minuters avstånd.

Kommunens vision är: *Sunne är platsen där modet växer, livet är enkelt och allting är möjligt.*

Visionen för kommunstrategin 2025-2040 är övergripande, anger färdriktningen och är utgångspunkten när kommunala beslut ska fattas och när verksamhets- och handlingsplaner skapas. Kommunstrategin har tre prioriterade områden för att nå visionen: Stark samhällsgemenskap, pålitlig välfärd och levande landsbygdskommun.

Hur kan LIS bidra till landsbygdsutveckling?

Utpekade LIS-områden kan bidra till landsbygdens och i förlängningen kommunens utveckling. Det är dock inte någon helhetslösning för landsbygdsutvecklingsfrågan i stort.

De viktigaste möjligheterna med LIS-planen är just att planen möjliggör - genom att undanröja ett av flera hinder för strandnära utveckling på landsbygden, nämligen strandskyddet. I övrigt så ”förpliktigar” ett utpekande av LIS-områden till intet, det vill säga att fastighetsägare inom LIS-områden har ingen genomförandeskyldighet - endast en möjlighet att utveckla fastigheten och bidra till utvecklingen av landsbygden samt potentiellt öka fastighetens värde.

Den bästa effekten av LIS för bostadsutveckling nås sannolikt genom att peka ut de mest attraktiva områdena kommunen kan erbjuda, i kombination med ett övergripande hållbart förhållningssätt - dvs att inte sprida ut LIS-områden på de mest värdefulla platserna utan att hålla sig till de urvalskriterier som kommunen sätter upp. Det är också viktigt att det fortsatt ges en möjlighet att peka ut vissa LIS-områden där fortsatt prövning kan ske direkt via bygglov och strandskyddsdispens.

Diskussion

Sunne kommun bedöms ha goda förutsättningar att utvecklas i linje med rådande samhällsutveckling. Värmland har gått från att ha varit ett utpräglat skogs- och industrilän till att anpassas till andra krav på framtidens arbetsmarknad avseende ökad diversifiering och kompetens. I denna samhällsutveckling har kommunikationer, arbetstillfällen och attraktiva miljöer för boende och vistelse en viktig funktion att fylla. Sunne kommun är en kultur- och naturrik bygd med dramatiska och natursköna Fryksdalen och bevarade karaktärsfulla bebyggelsemiljöer bland annat omkring Fryken, vilket är viktiga inslag för kommunens möjligheter att attrahera till bostadsutveckling. Tågkommunikationer längs Fryksdalsbanans varande (Kil-Torsby) har från och till under åren diskuterats och tidigt 2016 varnade Trafikverket för nedläggning med hänsyn till höga underhållskostnader innan de slutligen tillsammans med Region Värmland, Torsby och Sunne kommuner investerade i spåret för att främja regional tillväxt och goda levnadsvillkor på landsbygden. Under samma år lades flera stationer ner längs Fryksdalsbanan (Kolsnäs, Rottneros, Öjervik och Trångstad).

Den privatekonomiska aspekten för utveckling är också viktig. Det är idag få platser i länet som är attraktiva nog att ge tillbaka en investering i nyproduktion av småhus. Ju närmare Karlstad/Hammarö man kommer, desto bättre är chanserna. Sunne kommun är inte belägen inom den närmaste omkretsen till bostadsnavet avståndsmässigt och tidsavståndsmässigt. En möjlighet för att minska risken för ekonomisk förlust vid nyproduktion är att bygga i synnerligen attraktiva lägen. LIS-planen bedöms kunna ge Sunne kommun sådana möjligheter. Genom att se över kommunens tidigare LIS- utpekanden har en aktualitetsprövning genomförts och vissa tidigare utpekanden har plockas bort samtidigt som nya platser har identifierats.

4. OM STRANDSKYDD OCH LIS

BAKGRUND

Strandskyddet har funnits i Sverige sedan 1952 och är en utpräglad förbudslagstiftning. Strandskyddet ska långsiktigt trygga att medborgarna har tillgång till strandområden genom allemansrätten. Dessutom ska strandskyddet bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet.

Över tiden har en växande kritik mot strandskyddslagstiftningen framförts, framförallt från lands- och glesbygdskommuner utanför storstadsregionerna. Kritiken har legat i att det är orimligt att samma regler ska gälla i städer som på landsbygden och att det för kommuner i perifera lägen är ett reellt hinder för utveckling.

Sverige har från och med juli 2009 infört förändringar i strandskyddslagstiftningen i syfte att öka lokalt och regionalt inflytande över strandskyddet. Lagen innebär både lättnader och skärpningar av strandskyddet. Kommunen har getts möjlighet att genom översiktsplaneringen peka ut områden för LIS. Inom sådana områden kan dispens/upphävande av strandskyddet prövas, mot beaktande av strandskyddets syften. Ovanstående förändringar i lagstiftningen har kallats ”det differentierade strandskyddet”.

LAGAR OCH ALLMÄNNA RÅD

Det finns olika lagar som berör strandskyddet. Av dessa är miljöbalken (MB) och plan- och bygglagen (PBL) de centrala när det gäller bebyggelse inom strandskyddat område.

Lättnader i strandskyddet har införts under 2025.

Strandskydd gäller inte vid insjöar vars vattenyta vid normalt medelvattenstånd uppgår till en hektar eller mindre (7 kap 13 a§ MB).

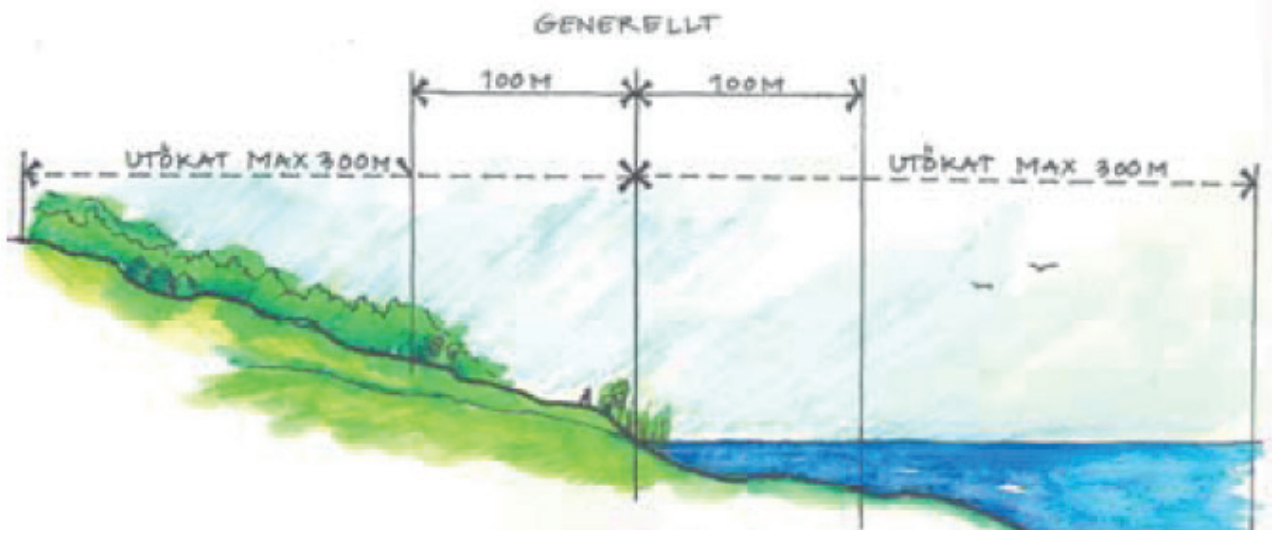
Strandskydd gäller inte vid sträckor av ett vattendrag vars bredd vid normalt medelvattenstånd är två meter eller smalare (7 kap 13 b§ MB).

Strandskydd gäller inte vid insjöar och vattendrag som har anlagts efter den 30 juni 1975 (7 kap 13 c§ MB).

Miljöbalken (MB)

Miljöbalken trädde i kraft 1 januari 1999 och ersatte ett flertal andra lagar. Syftet är att skydda människans hälsa, skydda miljön mot skador och olägenheter, skydda och vårda värdefull natur och kulturmiljö, bevara biologisk mångfald och sträva mot en långsiktig hushållning av mark, vatten och fysisk miljö samt hållbart kretslopp genom återanvändning och återvinning av material, energi och råvaror.

I miljöbalkens 7, 16, 19 och 26 kap finns bestämmelser formulerade rörande strandskyddet och i 6 kap finns bestämmelser avseende miljökonsekvensbeskrivning (MKB).

Ovan: Det skyddade området inom strandskyddszonen. Källa: Strandskydd - En vägledning för planering och prövning.

Plan- och bygglagen (PBL)

Plan- och bygglagen, PBL, trädde i kraft 1987 och reglerar planläggningen av mark, vatten och bebyggelse. Planläggning och bygglovprövning regleras i denna lag där hänsyn ska tas till allmänna och enskilda intressen och en avvägning göras däremellan.

PBL innehåller bland annat bestämmelser för alla kommuner, som måste upprätta en översiktsplan för hela kommunen. PBL innehåller också föreskrifter om detaljplaner, bygglov, byggtillsyn och byggnadsnämndernas verksamhet. Såväl allmänna som enskilda intressen ska tas till vara enligt PBL.

Det är i PBL som kommunernas arbete med översiktsplanering regleras (3 kap) och därmed också möjligheterna till att i översiktsplanen peka ut områden för LIS. Kommunerna kan också, om särskilda skäl finns, upphäva strandskyddet i samband med framtagande av detaljplan. Prövning av byggnation enligt PBL kan leda till att prövning också behöver göras enligt MB avseende strandskyddet i exempelvis bygglovprövning.

Strandskydd - en vägledning för planering och prövning

Naturvårdsverket och Boverket har på uppdrag av regeringen gemensamt tagit fram en vägledning för strandskyddslagstiftningen med anledning av de förändringar som gäller från 1 juli 2009 respektive 1 februari 2010. Vägledningen benämns ”Strandskydd - en vägledning för planering och prövning”.

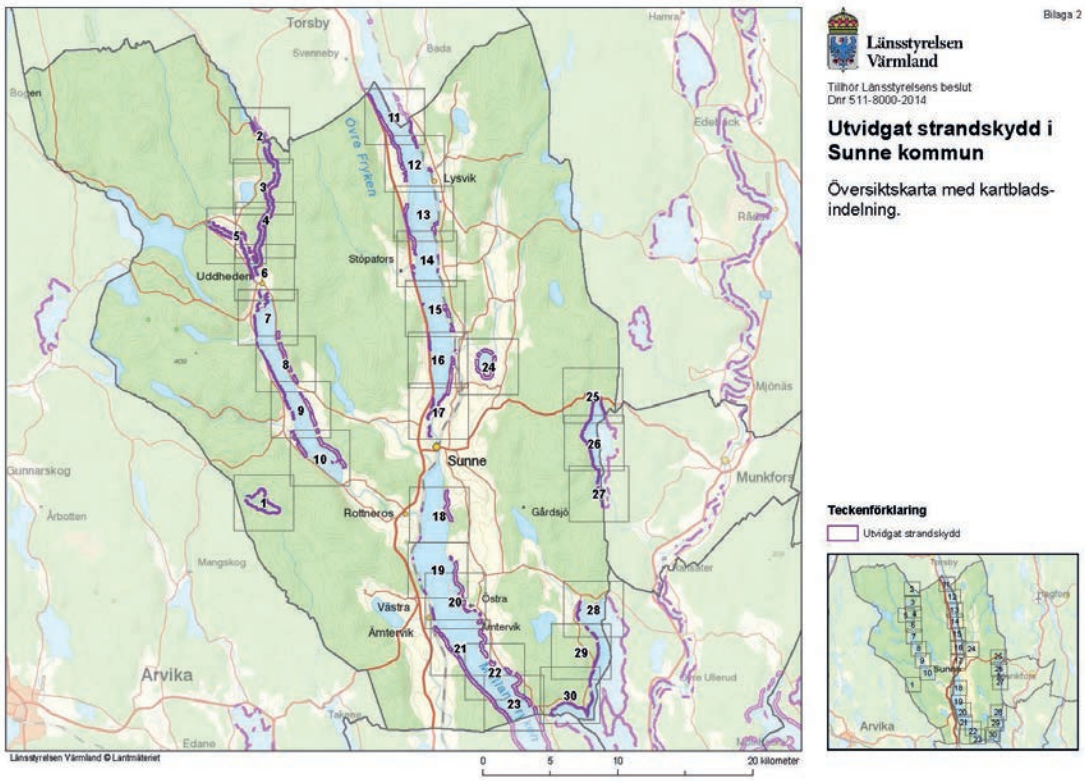
Denna vägledning utgör ett underlag för strandskyddsbestämmelsernas tillämpning och ska vara ett stöd för personal som handlägger strandskyddsfrågor i samband med planer och dispenser på länsstyrelser och kommuner. Här anges vad som behöver göras utifrån olika aspekter och olika roller i lagstiftningen. Vägledningen är ett levande dokument som successivt kommer att revideras för att på bästa sätt tillgodose det behov av information och stöd som myndigheter behöver.

Detta tematiska tillägg till Sunne kommuns Översiktsplan 2011 är framtagen i enlighet med ovan nämnda vägledning.

STRANDSKYDDETS SYFTE

Strandskyddet ska långsiktigt trygga att medborgarna har tillgång till strandområden genom allemansrätten. Dessutom ska strandskyddet bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet. För att tillgodose syftena är det enligt huvudregeln förbjudet att inom strandskyddsområden vidta vissa åtgärder, bland annat att uppföra nya byggnader. Strandskyddet är ett generellt skydd och gäller på ett likartat sätt i hela landet. Bestämmelserna gäller oavsett om området är tät- eller glesbebyggt, om det finns gott om sjöar och vattendrag eller inte samt oavsett vilka naturtyper eller arter som finns i området. Naturen behöver inte vara extra skyddsvärd för att bestämmelserna ska gälla. Bestämmelserna gäller vid alla kuster, sjöar och (i princip) alla vattendrag (med vissa länsvisa variationer).

Det skyddade området är normalt 100 meter från strandkanten både på land och i vattenområdet och inkluderar även undervattensmiljön. Länsstyrelsen kan under vissa förutsättningar utvidga strandskyddet. En utvidgning kan göras upp till 300 meter om det behövs för att tillgodose strandskyddets syften.

Till vänster: Kartan visar områden med utvidgat strandskydd enligt Länsstyrelsens beslut 2014.

UTVIDGAT STRANDSKYDD

Länsstyrelsen i Värmland genomförde en översyn av det utökade strandskyddet under 2014 vilket resulterade i ett beslut om nya bestämmelser för strandskyddet kring länets sjöar enligt 7 kap 14§ miljöbalken. I Sunne kommun har beslutet om utvidgat strandskydd upphävts. I LIS-kartorna redovisas dock de områden där intentionen var att utvidgat strandskydd skulle kunna komma att gälla. Följande sjöar berördes av förslag till utvidgat strandskydd:

- Björken- föreslogs beröras till stor del av ett 300 meters utvidgat strandskydd.
- Granån- föreslogs beröras av ett utvidgat strandskydd om maximalt 200 meter längs älvens sträckning söder om Kärr.
- Mellan Fryken- föreslogs beröras av att ett utvidgat strandskydd om maximalt 300 meter längs sjöns oexploaterade stränder. Undantaget från det utökade strandskyddet gäller markområden som skärmas av från sjön med väg/järnväg eller befintlig bebyggelse.
- Rannsjön- föreslogs beröras av ett utvidgat strandskydd om maximalt 200 meter vid sjöns stränder.
- Rottnan- norr om Rottnen föreslogs beröras av ett utvidgat strandskydd om maximalt 200 meter längs älvens oexploaterade stränder.
- Rottnen- föreslogs beröras av ett utvidgat strandskydd om max 300 meter, med undantag för delar av västra stranden som har 200 meter utvidgat strandskydd, längs sjöns oexploaterade stränder.
- Sälsjön inklusive Långtjärnet- föreslogs beröras av ett utvidgat strandskydd om maximalt 200 meter längs sjöns stränder.
- Visten- föreslogs beröras av ett utvidgat strandskydd om maximalt 200 meter längs sjöns oexploaterade stränder.
- Övre Fryken- föreslogs beröras av utvidgat strandskydd om maximalt 300 meter, med undantag för sjöns södra ände och längst med Frykensundet som har 200 meter utvidgat strandskydd, längs sjöns oexploaterade stränder. Undantaget från det utökade strandskyddet gäller markområden som skärmas av från sjön med väg/järnväg eller befintlig bebyggelse.

Av de sjöar som föreslogs omfattas av utökat strandskydd är det Mellan-Fryken, Rottnen, Visten och Övre Fryken som ingår i kommunens LIS-utpekande. Sunne kommun har för avsikt att yttra sig på Länsstyrelsens nya förslag till utvidgat strandskydd, och kommer minst att ha synpunkter på strandskyddet vid de LIS-områden som finns utpekade i denna LIS-plan.

DET DIFFERENTIERADE STRAND-SKYDDETS SYFTE

Tanken bakom det differentierade strandskyddet är att mer aktivt dra nytta av de konkurrensfördelar som ett läge nära vatten kan innebära för verksamheter och boende. Detta i sin tur kan, direkt och indirekt, bidra till landsbygdens utveckling. Verksamheter skapar arbetstillfällen och bidrar till en levande landsbygd. Permanent- och fritidsboende kan ge underlag för lokal service som till exempel butiker, skolor och kollektivtrafik. Attraktiva boendemiljöer kan även bidra till företagsetableringar.

Det differentierade strandskyddets syfte innebär därför att det finns en möjlighet att det allmänna utvecklingsintresset behöver vägas mot den allemansrättsliga tillgängligheten till stränderna och djur- och växtlivets livsvillkor inom strandzonen.

LIS

De nya strandskyddsbestämmelserna bidrar till utveckling av landsbygden genom att strandnära verksamheter och bebyggelse blir möjliga i särskilt utpekade områden, så kallade LIS-områden. I dessa områden får det beaktas som ett särskilt skäl om en byggnad, verksamhet, anläggning eller åtgärd bidrar till utvecklingen av landsbygden. Åtgärder som kan komma ifråga för upphävande av eller dispens från strandskyddet ska ge långsiktiga och positiva sysselsättningseffekter eller bidra till att upprätthålla serviceunderlaget på landsbygden. Det ska ske på ett sådant sätt att det långsiktiga skyddet för stränderna upprätthålls. Det ska fortfarande finnas god tillgång till strandområden för allmänheten och för att bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet. Områdena kan bara omfatta en begränsad del av kommunens stränder.

HUR HANTERAS STRAND-SKYDDSÄRENDEN?

Nedan redovisas huvuddragen i miljöbalken och plan- och bygglagen avseende hanteringen av strandskyddsärenden i planering och byggande.

- Kommunerna har huvudansvaret för beslut om dispenser samt upphävande av strandskydd i detaljplaner
- Skälen för att ge dispens från strandskyddet ska preciserats och ha lagstöd
- Strandskyddet återinträder automatiskt när en detaljplan upphävs eller ändras undantaget om den nya detaljplanen har samma användning som den som ersatts och inte innebär en mer negativ inverkan på strandskyddets syften än vad som var fallet i den ersatta planen.
- Vid beslut om dispens eller upphävande av strandskyddet skall alltid en fri passage lämnas
- Kommunen kan i översiktsplanen ange områden för LIS
- Länsstyrelsen ska bevaka strandskyddets intressen och vid behov pröva kommunala beslut om upphävanden och dispenser

Dispens eller upphävande?

Det finns två sätt att kunna bygga i strandnära lägen, trots strandskyddsbestämmelsernas förbud. Det ena är via dispens och det andra är att strandskyddet upphävs.

Prövning med dispens görs i samband med bygglov. När en detaljplan tas fram kan strandskyddet upphävas genom en planbestämmelse. Både dispens från strandskyddet och upphävande av strandskyddet kräver ett särskilt skäl.

7 särskilda skäl

För att få dispens eller upphäva strandskydd måste det finnas ett särskilt skäl. De särskilda skälen är numera preciserade i lagtexten (7 kap 18e-g § MB) vilket innebär att det är endast dessa skäl som är giltiga.

De särskilda skäl som finns är, om platsen:

1. Redan tagits i anspråk på ett sätt som gör att det saknar betydelse för strandskyddets syften
2. Genom en väg, järnväg, bebyggelse, verksamhet eller annan exploatering är väl avskilt från området närmast strandlinjen
3. Behövs för en anläggning som för sin funktion måste ligga vid vattnet och behovet inte kan tillgodoses utanför området
4. Behövs för att utvidga en pågående verksamhet och utvidgningen inte kan genomföras utanför området
5. Behöver tas i anspråk för att tillgodose ett angeläget allmänt intresse som inte kan tillgodoses utanför området
6. Behöver tas i anspråk för att tillgodose ett annat mycket angeläget intresse

I miljöbalken 7 kap 18 f-g § anges särskilt skäl för:

- Förvärvsverksamhet som har en begränsad påverkan på strandskyddet och är avsedd att bedrivas varaktigt i ett område med låg bebyggelsedrag och lågt bebyggelsetryck och där det strandnära läget innebär en fördel för funktionen som inte kan uppnås utanför det strandskyddade området.
- En byggnad, anläggning, verksamhet eller åtgärd bidrar till utvecklingen av landsbygden vilket förutsätter ett utpekande av så kallade LIS-områden i översiktsplanen

I det fall det på en plats inte finns skäl för dispens innebär ett utpekade av LIS-områden att ett skäl för dispens ”tillskapas” enligt sista punkten i listan ovan. Detta innebär dock inte per automatik att dispens kan beviljas överallt inom ett LIS-område. Den föreslagna bebyggelsen behöver ta hänsyn till naturvärden samt det rörliga friluftslivet på platsen och inte inverka negativt på strandskyddets syften.

Rollfördelning i dispensärenden

Kommunen har den generella dispensrätten i strandskyddsärenden. Länsstyrelsen kan upphäva kommunens beslut om de åberopade särskilda skälen inte anses giltiga.

Länsstyrelsen ska pröva dispenser om det gäller försvarsanläggningar och byggande av allmän väg eller järnväg och om dispensen gäller ett område som skyddas av 7 kap miljöbalken som exempelvis nationalparker, naturreservat, kulturreservat, naturminnen, biotopskyddsområden, Natura 2000-områden och landskapsbildsskyddsområden.

Rollfördelning i upphävandeärenden

Kommunen kan genom planbestämmelse i detaljplan upphäva strandskyddet om särskilda skäl finns. Länsstyrelsen kan upphäva kommunens beslut om de åberopade särskilda skälen inte anses giltiga.

Fri passage

Fri passage är ett nytt begrepp i lagstiftningen. Den ska alltid finnas, både i enskilda dispenser och i detaljplaner. Bredden ska anpassas till topografin och bebyggelsetradition och ska enligt de allmänna råden utgöras av ”några tiotals meter”. Den fria passagen bör markeras i terräng vid tät bebyggelse och markering kan villkoras i dispensbeslut. Utöver fri passage längs med stranden, är det också viktigt att ge möjlighet till ”släpp” - eller passager ned till stranden från ovanliggande terräng.

Ovan t.v.: Anpassning till landskapet.

Ovan t.h.: Markerad gräns mellan privat och allmänt. Ovan: Anpassning till växt- och djurlivet.

T.v.: Anpassning till topografin.

Källa: Standskydd - En vägledning för planering och prövning.

METOD

ARBETSMETOD

En vägledning för metod beskrivs i Boverkets och Naturvårdsverkets allmänna råd 2009:4, Strandskydd – en vägledning för planering och prövning, utgåva 2, Februari 2012. I handboken anges att kommunerna ska ha en helhetssyn på stränder och landsbygd i översiktsplaneringen.

Arbetsmetoden för framtagande av tematiskt tillägg till översiktsplanen avseende LIS är indelad i fyra steg. De fyra stegen innebär att LIS-områden tas fram i enlighet med vägledningen och att fortsatt lokaliseringsprövning, efter det att planen har vunnit laga kraft, säkerställer att inga för platsen viktiga aspekter glöms bort.

Metoden har tagits fram genom att beakta miljöaspekterna tidigt i processen med ett medvetet fokus på hållbarhet, utveckling och hänsyn. Miljöaspekterna (MKB) har integrerats med framtagande av planen bland annat genom att tre perspektiv tagits fram som i olika grad genomsyrar de fyra stegen och hur LIS-områdena pekas ut. Perspektiven är:

UTVECKLINGSPERSPEKTIVET

Utvecklingsperspektivet ska fungera som en balans gentemot strandskyddets inneboende förbudssyften. Det är viktigt att företagande på landsbygden kan stimuleras och tillåtas utvecklas, liksom att bostadsbebyggelse ska kunna tillkomma i attraktiva lägen där efterfrågan finns. Utvecklingsperspektivet är viktigt att beakta under val av sjöar såväl som själva utpekandet av enskilda LIS-områden vid de valda sjöarna.

HÅLLBARHETSPERSPEKTIVET

Hållbarhetsperspektivet innebär att bostadsbebyggelse inom LIS-områden föreslås på platser som är lokaliserade nära annan bebyggelse- och infrastruktur såsom nära större, allmänna vägar med kollektivtrafik, tätorter med service, stationssamhällen och samlad bebyggelse. Detta innebär bättre förutsättningar för hållbara transporter och främjande av underlag för kollektivtrafik, butiker och arbetstillfällen. Hållbarhetsperspektivet ska också vara vägledande, tillsammans med de andra perspektiven, vid utpekande av LIS-områden runt varje vald sjö.

RESTRIKTIVITETSPERSPEKTIVET

Restriktivitetsperspektivet innebär att i urvalet av sjöar kan sjöar väljas bort med hänsyn till restriktivitetsperspektivet om det är motiverat utifrån något allmänt intresse (till exempel råvattentäkt). Restriktivitetsperspektivet ska tillämpas när LIS-områdena pekas ut runt varje vald sjö, så att omöjliga eller olämpliga utpekanden av LIS-områden inte kommer till stånd. Däremot kan det finnas hänsyn som behöver iakttas inom LIS-områden, och då ska dessa anges som hänsyn och rekommendationer för fortsatt prövning.

Perspektiven säkerställer att planen påbjuder utvecklingen mot hållbara, ändamålsenliga strukturer, att utvecklingsdimensionen av planen blir tydlig samt att hänsyn och avvägningar görs gentemot andra allmänna intressen i allmänhet och naturmiljö samt friluftsliv och rekreation i synnerhet.

Denna plan är kommunens andra LIS-plan i ordningen då den första antogs samtidigt som gällande översiktsplan 2011. Detta har inneburit att det arbete som gjordes vid framtagandet av den förra planen för att identifiera områden till stor del även legat till grund även för denna plan. Befintliga områden har dock aktualitetsprövats och vid behov reviderats utifrån nedan beskrivna metod.

Nedan: Exempel på aspekter inom de tre perspektiven

- Attraktiva boendelägen
- Näringsverksamhet
- Befintlig bebyggelsestruktur
- Befintlig infrastruktur
- Orörda områden
- Hänsyn till kända värden (allmänna intressen)
- Olämpliga markförhållanden (stup, våtmark etc)
- Finns det andra särskilda skäl?

STEG 1 - ALLMÄNNA INTRESSEN

I samband med prövning av ny bebyggelse, anläggningar eller åtgärder inom strandskyddat område behöver hänsyn tas till befintliga allmänna intressen inom området, så även inom LIS-områden. Det finns vissa övergripande, generella ställningstaganden och beslut inom olika fackområden som kan sägas vara allmänrådande. I ÖP 2011 anges ett antal sådana. Då en aktualitetsförklaring av översiktsplanen pågår kommer de allmänna intressena belysas utifrån dagens förutsättningar och dess aktualitet bedömas.

I detta tematiska tillägg till översiktsplanen lyfts ”LIS-specifika” sådana ställningstaganden eller rekommendationer in från den aktualitetsprövade ÖP 2011 samt i tillämpliga fall formuleras nya som inte tagits ställning till tidigare.

STEG 2 - DEFINIERING AV LANDSBYGD

Det är viktigt att tydligt avgränsa vilka delar av kommunen som utgör landsbygd och således också omfattas av denna plan. Begreppet landsbygd rymmer en variation av olika

sociala, ekonomiska och miljömässiga förhållanden. Det finns också många olika definitioner av glesbygd och landsbygd, framtagna i olika sammanhang för att tillgodose olika behov och syften. Bara i Sverige finns ett antal olika definitioner av gles- och landsbygd och därutöver finns internationella definitioner. Vad som i praktiken är landsbygd måste den enskilda kommunen lokalt definiera i samverkan med Länsstyrelsen.

I föreliggande förslag till LIS-plan bedöms att hela kommunens yta utgör landsbygd, med hänvisning till Sveriges kommuner och landstings (SKL) kommungruppsindelning. I denna kategoriseras Sunne som landsbygdskommun.

STEG 3 - UTPEKANDE AV LIS-OMRÅDEN

I gällande LIS-plan har LIS-områden pekats ut vid ett antal sjöar baserat på ett antal urvalskriterier. I denna revidering av LIS-planen har utgångspunkten i första hand varit att, med utgångspunkt i aktualitetsförklaringen av ÖP, justera befintliga LIS-områden (minska, öka, byta inriktning) samt ta bort LIS-områden där problematik kring fortsatt prövning har uppstått samt inte minst lägga till LIS-områden som bedöms kunna vara intressanta för kommunens utveckling och där det finns intresse för genomförande. Sunne kommun bedömer att just möjligheten till nytta för utvecklingen av landsbygden, genom att LIS-områdenas möjligheter utnyttjas, är ett starkt vägande skäl för utpekande. Detta ligger också i linje med Naturvårdsverkets förslag till förändringar av bestämmelserna i strandskyddet (MB, PBL).

Kriterierna utgår ifrån de tidigare nämnda tre perspektiven. Kriterierna gäller i första hand LIS-områden för bostäder. En näringsverksamhet kan vara lokaliserad utanför de ramar som kriterierna för bostäder ställer upp, till viss del på grund av att vissa näringar, inom exempelvis naturturism, bygger på att vara perifert lokaliserade eller långt ifrån vägar, buller och tätorter. I syfte att ge förutsättningar till utveckling av befintliga näringsverksamheter på landsbygden kan därför LIS-områden för näringar pekas ut även i perifera lägen och i begränsad omfattning i skyddade eller känsliga områden.

De LIS-områden som är aktuella som tillägg utöver befintliga LIS-områden i den gällande LIS-planen faller i huvudsak dock inom ramen för de vedertagna kriterier som brukar användas för LIS-utpekande: närhet till större vägar (läns- riks- och europavägar) eller tätorter/ sammanhållen bebyggelse med viss samhällsservice samt avsaknad av eller få tungt vägande allmänna intressen. Undantagen från detta resonemang är främst LIS-område vid Kymmen samt LIS-område vid Hällsjön. Här är det istället utvecklingsperspektivet samt i viss mån näring (Kymmen) som har varit styrande för utpekandet.

De sjöar som valts bort innebär ett viktigt steg i miljöhänsynen i planen.

I LIS-planen ska varje LIS-område redovisas med en övergripande områdesbeskrivning och analys (som bygger på tidigare LIS-utpekanden, kartstudier samt befintligt kunskapsunderlag) med urval där hänsyn och rekommendationer för varje LIS-område formuleras, som grund för fortsatt prövning.

STEG 4 - MKB

Miljökonsekvensbeskrivningen (MKB) i steg 4 är i praktiken ett steg som genomsyrar alla de övriga stegen i processen med att ta fram en LIS-plan. I MKB redovisas planens konsekvenser, alternativ samt vad som bedöms kunna innebära betydande miljöpåverkan. Nollalternativet som presenteras är att de LIS-områden som pekas ut i kommunens nuvarande översiktsplan fortsätter att gälla. I denna plan sammanvägs konsekvenserna av förslaget som framkommer genom MKB:n med förväntade konsekvenser för kommunens utveckling i kapitel 8.

5. ALLMÄNNA INTRESSEN

I följande kapitel redovisas översiktligt de allmänna intressen som finns i Sunne kommun. För en fördjupad genomgång av intressena, se den kommuntäckande översiktsplanen. Hanteringen av de allmänna intressena vid utpekandet av LIS-områden kommenteras genom att här lyfta de sjöar och vattendrag där LIS-utpekande sker, där särskild hänsyn till intressena behöver tas i den fortsatta prövningen. Detta anges även under respektive områdesbeskrivning för LIS-områdena i kapitel 8. Hur urvalet av sjöar för LIS-områden gått till beskrivs i kapitel 7.

RIKSINTRESSEN

I Sunne kommun finns områden av riksintresse för naturvård, kulturmiljövård och kommunikationsanläggningar enligt miljöbalkens 3 kapitel. Det finns även riksintresse enligt miljöbalkens 4 kapitel i Fryksdalen och Rottnadalen för natur- och kulturlandskapet med särskilt stora värden för turism och rörligt friluftsliv. Ungefär halva kommunens yta omfattas av ett riksintresseområde utpekat av Försvarsmakten där särskilt behov av hinderfrihet i luftrummet finns. Riksintressena redovisas fördjupat under kommande kapitels tematiska rubriker. Energimyndigheten arbetar just nu med att ta fram riksintressen för vattenkraft, detta är en parameter som bör beaktas vid prövning av etableringar.

NATURVÄRDEN & VATTEN

Det finns många olika naturvärden inom Sunne kommun. Riksintresse för naturvård, natura 2000-områden och naturreservat är några exempel på skydd av naturvärden som finns inom kommunen. I Sunne kommuns översiktsplan redovisas naturvärdena översiktligt. Sunne kommun har ett naturvårdprogram från 2008-2013 där ett samlat grepp om kommunens naturvärden tas. Vid framtagandet av översiktsplanen 2011 gjordes en inventering av strandkanten inom det som då pekades ut som LIS-område. Detta underlag visar på vilka värden som då fanns inom LIS-områdena och kan utgöra en grund vid fortsatt bedömning.

Artskydds- och biotopskyddsbestämmelser kan aktualiseras vid exploatering i eller nära känsliga områden eller vid ianspråktagande av mark för nya ändamål. Länsstyrelsen har tillsynsansvar för åtgärder i skogen som inte berör skogsvårdsåtgärder. Det gäller även inom nyckelbiotoper och naturvårdsavtal. Om åtgärder riskerar att skada ett biotopskyddsområde ska dispens sökas hos Skogsstyrelsen. På www.skogsstyrelsen.se finns allmänna data om natur och kulturmiljöer i Skogens pärlor.

Berörda sjöar

Av de utvalda sjöarna för LIS finns de största naturvärdena vid sjön Rottnen som är av riksintresse för naturvård enligt kartan nedan. Vid utpekandet av LIS-områden vid sjön Rottnen har restriktivitet rådigt och vid prövning av strandskyddet runt sjön behöver särskild hänsyn tas till befintliga naturvärden.

Vid utpekandet av LIS-områden har kända nyckelbiotoper eller på annat sätt skyddade arter undvikits.

Värdefullt vatten och miljökvalitetsnormer för vatten

Större delen av kommunens sjöar och vattendrag avrinner mot Frykensjöarna och vidare till Norsälven. Vattenkvalitén är generellt sett ganska bra. Motståndskraften mot försurning är god i områdets nedre delar, men sämre i de övre delarna. Frykensjöarna är naturligt näringsfattiga, men vissa tecken finns på att Övre Fryken går mot en högre näringsstatus på grund av lokala utsläpp. Bland vattendragen som avrinner till Övre Fryken har framförallt Björka älv höga närsalthalter. I direkt anslutning till utsläppskällor kan man på några platser se en lokal utsläppspåverkan. Ett exempel är nedre delen av Rottnan.

Sverige jobbar med vattenförvaltning inom EU:s ramdirektiv för vatten. Arbetet drivs i förvaltningscykler om sex år. Vattenmyndigheterna tillsammans med länsstyrelserna presenterar underlag och gjorda bedömningar rörande vattenkvalitet i databasen VISS (Vatteninformationssystem Sverige). Denna databas är källan till de uppgifter om miljökvalitetsnormer för vatten som använts i denna plan.

Kvalitetskraven för sjöar och vattendrag är studerade utifrån två aspekter, ekologisk och kemisk status. En bedömning av huruvida det finns miljögifter görs i den kemiska ytvattenstatusbedömningen. För Sverige finns ett generellt undantag för kvicksilver på grund av de höga bakgrundsvärden av kvicksilver som vi har med hänsyn till luftnedfall från andra länder. Sjöarna i Sverige behöver därför inte uppnå god kemisk status när det gäller kvicksilver eller polybromerade difenylterar (PBDE), nuvarande halter får dock inte öka.

Totalt har 22 sjöar och 42 vattendrag i kommunen kvalitetsbedömts och statusklassats. Av dessa har 12 sjöar och 4 vattendrag bedömts hålla god ekologisk status. Den kemiska ytvattenstatusen bedöms som god i samtliga sjöar och vattendrag när kvicksilver och PBDE undantas. De främsta påverkande faktorerna på ytvattnets kvalitet

bedöms vara skogsbruk och atmosfärsik deposition (luftföroreningar som faller till marken).

En värdefull resurs för samhället är även grundvattenförekomster som kan spela en avgörande roll för framtida dricksvattenförsörjning.

Berörda sjöar

De utvalda sjöarna och berörda grundvattenförekomsters vattenstatus preciseras i tabellen nedan. En av sjöarna som LIS-områden pekas ut intill har en otillfredsställande ekologisk status och sex har en måttlig. Skälen som anges till att de tre sjöarna Övre Fryken, Rottnen och Kymmens status klassas som otillfredsställande är artificiella strukturer i närområdet som påverkar sjöarnas ekologiska status, regleringsproblem och försurning av atmosfärisk deposition och skogsbruk. I Kymmen finns även enligt biotopkarteringar och damminventeringar som visar på att det finns vandringshinder i vattenförekomsten. Kymmen är även kraftigt reglerad där det kan skilja upp till 7 meter vid hög- respektive lågvatten. Även sjön Rottnen är reglerad.

Eventuell påverkan på miljökvalitetsnormen av LIS-områdena redovisas fördjupat i denna plans miljökonsekvensbeskrivning (MKB).

Jordbruksmark

En viktig resurs för framtida matproduktion är den jordbruksmark som finns i landet. I 3 kap 4§ MB finns en utpekad restriktivitet i att ta i anspråk jordbruksmark då det skrivs att "den endast får tas i anspråk om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen och att detta behov ej kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredställande sätt genom att annan mark tas i anspråk".

I enlighet med en dom från Mark- och miljööverdomstolen (MÖÖD 2017-P4520) konstateras dock att i vissa fall kan brukningsvärd jordbruksmark bedömmas som lämplig för enstaka komplettering av befintlig bebyggelse. I domen var det två enbostadshus som utifrån att de tänkta bostadshusen bedömdes utgöra en begränsad komplettering av den befintliga bebyggelsen och den tänkta placeringen (i anslutning till spilevall och markens arrondering) endast skulle påverka jordbruksmarken i obetydlig mån. Det

Vattenförekomst	Ekologisk status	Miljökvalitetsnorm vatten (förvaltningscykel 3)	Kemisk status utan överallt överskridna ämnen
Övre Fryken	Måttlig	God ekologisk status 2045	God
Udden	Oklassad	Oklassad	Oklassad
Rottnen	Måttlig	God ekologisk status 2045	God
Kymmen	Otillfredställande	Otillfredsställande ekologisk potential 2045	God
Mellan-Fryken	Måttlig	God ekologisk status 2045	God
Visten	Måttlig	God ekologisk status 2033	God
Västansjö	Oklassad	Oklassad	Oklassad
Hällsjön	Måttlig	God ekologisk status 2045	God
Mellersta Lersjön (Leräl-ven i VISS)	Måttlig	God ekologisk status 2045	God
Grundvatten- förekomst	**Kemisk status**	**Kvantitativ status**	**Övrigt**
N Gräsmark	God	God	
Öjervik-Årnäs	God	God	
Gettjärn - S Viken	God	God	
Prästbol	God	God	

togs även med i beaktande att platsen har pekats ut som lämplig för utbyggnad i riktlinjer för aktuellt område och är förenlig med ÖP, samt att den tänkta utformningen och placeringen anpassats till landskapsbilden samt natur- och kulturvärdena på platsen.

Berörda sjöar

Jordbruksmark finns framför allt invid Rottnen, Mellan-Fryken, Övre Fryken och Visten inom planförslaget. Se sidan 28 i denna plan för kommunens generella ställningstaganden kring jordbruksmark inom LIS-områdena i planen och respektive områdesbeskrivning för närmare motivering.

FRILUFTSLIV OCH REKREATION

I miljöbalkens 4 kapitel finns bestämmelser om hushållning med mark och vatten för vissa områden i Sverige. Enligt 4 kapitlet § 1-2 är Fryksdalen från Kil till Torsby i sin helhet av riksintresse med hänsyn till de natur- och kulturvärden som finns i området. Den avgränsning som gjorts inkluderar även Rottnadalen i Sunne kommun, se karta på sidan 19. Värden för turism och friluftsliv ska särskilt beaktas inom detta område. Exploatering och andra ingrepp i miljön får komma till stånd i området endast om det kan ske på ett sätt som inte skadar natur- och kulturvärdena. Bestämmelsen utgör dock inget hinder för utvecklingen av befintliga tätorter eller det lokala näringslivet.

I översiktsplanen redovisas kommunens utbud av friluftslivs- och rekreationsvärden. I Sunne kommun finns en mängd besöksmål både för friluftsliv och för den kulturintresserade. På sommaren har Mårbacka minnesgård och Rottneros park med intilliggande teater många besökare. De två stora konferenshotellen i Sunne tätort har besökare året runt liksom ytterligare ett antal mindre konferensanläggningar. Söder om Sunne tätort ligger Kolsnäs folkpark, bad och camping samt ”Vattenlandet” som under högsäsong tidvis har ett mycket stort antal besökare. Den som vill uppleva landskapets storslagenhet kan åka upp på Tossebergsklätten, där det finns ett utsiktstorn och en restaurang. Gettjärnsklätten vid Rottnen ger samma möjlighet till upplevelse men är inte lika lättillgänglig. Vintertid erbjuder skidanläggningen Ski Sunne alpin skidåkning medan Sundsbergsområdet nära Sunne och Ängenområdet i väster ger goda möjligheter för längdskidåkning.

Berörda sjöar

Av de utvalda sjöarna ingår Övre-Fryken, Mellan-Fryken, Västansjön och Rottnen i riksintresseområde för det rörliga friluftslivet enligt miljöbalen 4 kap 2 §. Utpekande av LIS-områden vid dessa sjöar kan påverka riksintresset negativt om utvecklingen bidrar till att minska upplevelsevärdena vid sjöarna, både på land och från sjön. I planförslaget har med tanke på denna aspekt riktlinjer för placering och utformning av ny bebyggelse tagits fram. Möjligheten för allmänheten att röra sig längst med stranden är viktig för det rörliga friluftslivet. Bedömningen är att dagens lagstiftning och praxis möjliggör för detta genom det krav på fri passage som gäller vid förrättning och bygglov invid sjöar. Vid vissa av de sjöar som ingår i LIS-planen görs bedömningen att varsam utveckling i rätt lägen kan bidra till att tillgängliggöra platsernas kvalitéer för fler. Exempel på detta är utveckling invid Kymmen och Hällsjön.

TEKNISK FÖRSÖRJNING

I kommunens översiktsplan redovisas olika tekniska försörjningssystem. Det finns kommunala avloppsreningsanläggningar i Sunne, Västra Ämtevik, Öjervik, Rottneros, Uddheden och Lysvik. Dessutom finns enklare reningsanläggningar i Södra Viken, Prästbol, Bäckalund, Bjälverud, Stöpafors, Mallbacken och Gettjärn. I kommunens glesbygd finns ett stort antal enskilda reningsanläggningar, flera med bristfällig funktion. Tillsynen av dem är en prioriterad verksamhet i kommunen.

I Sunne kommun finns ca 4000 enskilda avlopps-anläggningar, många med bristande funktion med behov av renovering eller anslutning till allmän VA anläggning där det är möjligt. För LIS-områdena är långsiktigt hållbara

Ovan: Klöveräng med utsikt över Mellan-Fryken

system för vatten- och spillvattenhantering viktigt att säkerställa. Detta har bland annat bäring på möjligheterna att nå miljökvalitetsnormerna för vatten, något som flera av de valda sjöarna i dagsläget riskerar att inte klara. Huvudorsaken till övergödningsproblematiken tros dock vara näringstillförsel från skogsbruk och jordbruksmark, men det är likväl viktigt att även enskilda avlopp och framtida gemensamma reningsanläggningar får en god standard som kan bidra till måluppfyllelse för miljökvalitetsnormerna och en bättre vattenkvalitet generellt. För LIS-områdena kan det vara aktuellt med anslutning till kommunalt reningsverk, anläggande av en enskild, gemensam reningsanläggning eller enskilda avloppsanläggningar. I första hand eftersträvas anslutning till kommunens spillvattenledningsnät, i andra hand enskilda, gemensamma lösningar och i tredje hand enskilda lösningar. Alla typer av rening kan göras på ett långsiktigt hållbart sätt och behöver prövas samtidigt

som lokaliseringsprövningen genom bygglov/detaljplan. Naturvårdsverkets handbok 2008:3 till allmänna råden om små avloppsanläggningar ger god vägledning kring hur enskilda avloppsanläggningar kan uppföras utifrån hög skyddsnivå i närheten av känsliga vattendrag. Vid placering av enskilda avloppsanläggningar bör en helhetstanke finnas där både vatten och avlopp ingår så att avloppsanordningen inte gör det svårt eller omöjligt att få tjänligt dricksvatten för egen eller omkringliggande fastigheter.

Genom att peka ut LIS-områden på landsbygden, där det idag inte finns kommunalt verksamhetsområde för VA, där ett stort antal fastigheter kan tillskapas, kan fastighetsägarna enligt paragraf 6 i Vattentjänstlagen, kräva att kommunen upprättar ett VA-verksamhetsområde och ansluter fastigheterna till kommunalt huvudmannaskap.

Kommunens största vattenverk ligger i Öjervik. Dess distributionsområde omfattar tätorterna Sunne, Rottneros och Västra Ämtervik samt stora delar av den omkringliggande landsbygden. Mindre vattenverk finns i Lysvik, Gräsmark, Södra Viken, Prästbol, Bäckalund, Bjälverud, Stöpafors (Klättenskolan), Mallbacken och Gettjärn.

Alla dessa verk tar vatten från råvattenbrunnar. Sjön Visten vid kommungränsen i sydost är huvudvattentäkt för Forshaga kommun. Där finns ett vattenskyddsområde som omfattar sjöns yta och en 100 meter bred strandzon. Av Sunnes vattentäkter har endast den i Öjervik ett fastställt skyddsområde. Arbete pågår för att fastställa vattenskyddsområde för grundvattenförekomsten vid Gräsmark/Uddheden. Skydd av hela grundvattenstråket genom Rottnadalen övervägs.

Vad gäller egna brunnar vid en- eller tvåbostadshus, eller jordbruksfastigheters, husbehovsförbrukning behövs enligt miljöbalkens 11 kap. 11 § normalt inte något tillstånd för att anordna en vattentäkt, men en kommun kan genom lokala hälsoskyddsföreskrifter ha infört tillståndplikt inom vissa områden.

Kommunen genomkorsas av två ledningar för 400 kV i väster respektive öster som ingår i det nordiska kraftnätet. Dessutom finns luftledningar med lägre spänning som utgår från de stora vattenkraftstationerna i Rottneros och Gräsmark. Förutom dessa två vattenkraftverk finns nio mindre på olika håll i kommunen.

Sunne kommun har ett väl utbyggt fibernät och det gamla kopparnätet är ersatt med fiber- och mobilnät. Sunne kommun ligger i framkant vad gäller utbyggnad av fibernät. En viktig faktor för att locka företag och inflyttare från andra delar av landet är ett tryggt och modernt bredband. Det är också viktigt för att ungdomar ska välja att stanna kvar eller återvända till bygden. Med satsningen på fiber- och mobilnät till alla kan Sunne erbjuda boende och företag en digital infrastruktur med plats för framtidens välfärdstjänster, och som företag och boende kan växa i. Tillgången till snabb och stabil uppkoppling ökar möjligheten att sköta jobb hemifrån och gör landsbygden till en ännu mer attraktiv plats att arbeta, leva och bo i.

Sunne kommun har sedan 2011 ett samverkansavtal med Telia för att tillsammans arbeta för att nå regeringens bredbandsmål om att 95 procent av hushållen och företagen ska ha tillgång till 100 Mbit/s senast år 2020. Utanför Sunne tätort har utbyggnaden av fibernätet skett via ekonomiska föreningar (så kallade fiberföreningar). I Sunne kommun finns 30 fiberföreningar utanför Sunne tätort.

Avfallshantering sker i kommunen enligt två dokument som handlar om avfall. I renhållningsordningen finns bland annat regler för insamling av avfall och sophämtningsvägar. I avfallsplanen ges en översikt över det avfall som finns i kommunen, och åtgärder för att minska mängden avfall fastställs. Återvinningscentral finns vid Holmby där grovavfall tas emot från hushåll och verksamheter. Holmby återvinningscentral ligger nordväst om Sunne tätort. Återvinningsstationer för sortering av tidningar och förpackningar finns på tio platser i kommunen:

- Sunne: Arenavägen (Sporthallen) och Sörgårdsgatan (vid Jysk).
- Lysvik: Reningsverket
- Gräsmark: Reningsverket
- Västra Ämtervik: Bergakorset
- Östra Ämtervik: Prästbol
- Rottneros: Villastaden
- Stöpafors: Diner 45
- Mallbacken: Fotbollsplanen
- Lövstaholm: Fd. lanthandeln

Renhållning och slamtömning kräver transportvägar för tunga fordon (30 ton) vilket är en faktor för hur exempelvis avloppslösningar för olika områden kan utformas och placeras. Avfallshanteringen ställer även krav på ändamålsenliga vändplaner och underhåll av vägar för året runt-service.

Berörda sjöar

Av de sjöar där LIS-områden pekas ut finns teknisk försörjning i stor utsträckning utbyggd eller planerad. Ett antal av LIS-områdena ligger utanför kommunalt verksamhetsområde för VA. På dessa platser förutsätts enskilda lösningar vilka med fördel kan vara gemensamma för flera fastigheter. Under respektive LIS-område beskrivs förutsättningarna för VA och det är av stor vikt att kommunen finns med som en rådgivande part vid exploatering inom samtliga områden för att verka för långsiktigt hållbara lösningar.

INFRASTRUKTUR & SERVICE

I kommunens översiktsplan redovisas planeringsförutsättningarna och inriktning på framtida utveckling rörande kommunikationer och service. I kommunen finns två kommunikationsanläggningar av riksintresse enligt miljöbalkens 3 kap 8 §, europaväg 45 och Fryksdalsbanan. Väg E45 ingår i det nationella stamvägnätet som riksdagen fastställt. Vägarna i det nationella stamvägnätet är av särskild nationell betydelse. Väg E45 sträcker sig genom nästan hela Sverige, från Göteborg till Karesuando. Vägen benämns också Inlandsvägen. För ny bebyggelse inom 30 meter från vägområdet krävs enligt väglagen tillstånd av länsstyrelsen. Av säkerhetsskäl är det en fördel om detta område kan var så fritt från bebyggelse som möjligt.

Fryksdalsbanan är av särskild regional betydelse. Banan går från Kil till Torsby och trafikeras av person- och godstrafik. Även järnvägen ställer krav på 30 meter byggnadsfritt avstånd, men i detta fall räknat från spårmitt. Avståndet behövs för att kunna genomföra effektivt underhåll, ha utrymme för räddningsinsatser i händelse av olycka samt säkra utrymme för framtida utveckling av järnvägen. För bostäder eller annan störningskänslig bebyggelse kan krävas större avstånd till både väg och järnväg av hänsyn till buller och vibrationer. I kommunen finns säkerhetsmässigt otillfredsställande plankorsningar över Fryksdalsbanan. Trafikverket har byggt om eller stängt flera av dessa korsningar. Att ersätta osäkra korsningar med parallellvägar förbättrar möjligheterna för ny bebyggelse invid Frykensjöarna avsevärt med hänvisning till goda angöringsvägar.

Förutom europavägen finns ett nät av allmänna och enskilda vägar i kommunen. Trafikverket ansvarar för drift och underhåll av de allmänna vägarna på landsbygden och kommunen för vägar och gator i tätorterna Sunne, Rottneros, Lysvik, Uddheden och Västra Ämtervik. Inom ett avstånd av 12 meter från allmänna vägar på landsbygden krävs enligt väglagen länsstyrelsens tillstånd för att uppföra byggnader eller göra andra åtgärder som kan inverka menligt på trafiksäkerheten. I tätorterna regleras detta avstånd i olika detaljplaner.

Reguljär busstrafik bedrivs längs båda sidorna av Fryken och Rottnen mellan Sunne och Torsby respektive Kil/ Karlstad. Bussförbindelse finns även till Munkfors. Busstrafiken knyts samman med järnvägstrafiken i Sunne resecentrum. Järnvägen går på västra sidan av Mellan Fryken och östra sidan av Övre Fryken. Förutom i Sunne tätort finns trafikerade stationslägen i Bäckebron, Västra Ämtervik, Rottneros och Lysvik.

Vad gäller service så har Sunne kommun en flerkärning struktur vilket har historiska och geografiska förklaringar. Tidigare var kommunens näringsliv huvudsakligen baserat på jord- och skogsbruk samt bruksverksamhet knuten till vattenkraften. Denna bebyggelsestruktur utgör, trots vissa kommunikationssvårigheter, också en tillgång för kommunen genom att den skapar attraktiva miljöer både för boende och tillfälliga besök. Den är en av de faktorer som skapar riksintresset Fryksdalen och ger underlag för kommunens besöksnäring men också gör kommunen attraktiv för företagsetableringar i allmänhet. Förutom Sunne tätort är de främsta servicepunkterna: Rottneros, Västra Ämtervik, Lysvik och Uddheden. I Sunne tätort finns flera skolor och livsmedelsbutiker. Utanför Sunne tätort finns skolor för årskurs F-6 i Uddheden, Lysvik, Prästbol och Västra Ämtervik. Förskola finns även i Stöpafors. Väster om Sunne finns dessutom gymnasieskolan i Södra viken, med inriktning på naturbruk. Kommunen har som mål att så långt möjligt behålla dessa funktioner i nuvarande omfattning.

På landsbygden har flera närservicebutiker antingen lagts ner eller hotas av nedläggning. Detta medför att servicen kan vara svår att upprätthålla. Genom att främja ny bostadsbebyggelse och nya näringsverksamheter i nära anslutning till kommunikationsstråk och serviceställena kan underlaget för service främjas och förhoppningsvis leda till att befintlig service kan bibehållas och utvecklas. Att stärka detta underlag är en central fråga i LIS-arbetet varför detta har påverkat urvalskriterierna för vilka sjöar som studeras vidare för LIS-områden.

Berörda sjöar

Samtliga av de utpekade sjöarna ligger med närhet till vägar och har närliggande service som genom LIS-utpekanden understödjs. Kymmen, Visten och Hällsjön ligger inte i närheten av kommunens stora kommunikationsstråk eller med direkt närhet till de större servicepunkter, men bedöms ändå stärka den lokala näringen och ge möjligheter att bo i mer avskilda miljöer vilket också är viktigt ur bostadsförsörjningssynpunkt - att kunna erbjuda olika boendeformer i olika lägen. Mellan-Fryken och Övre Fryken berörs av den ovan beskrivna problematiken kring plankorsningar över järnvägen. Vissa av LIS-områdena är beroende av åtgärder kopplat till järnvägen för att kunna genomföras. Dessa lyfts under respektive LIS-område.

KULTURMILJÖ

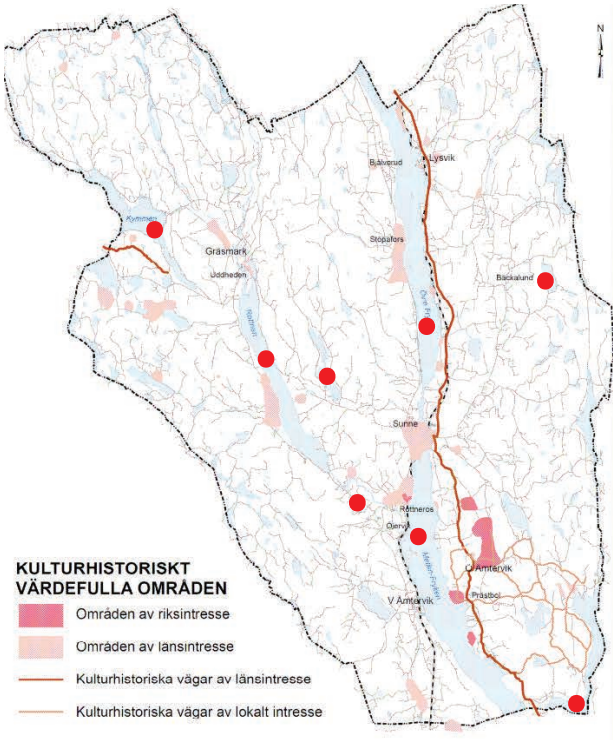
En stor del av Sunnes attraktivitet är bygdens rika kulturarv. I Sunne kommuns översiktsplan, beskrivs planeringsförutsättningarna för kulturmiljövärdena i kommunen. Det finns fem områden som är av riksintresse för kulturmiljövården:

1. Rottneros bruksherrgård med skulpturpark
2. Mårbacka minnesgård med anslutande kulturlandskap och jordbruksbebyggelse
3. Östra Ämterviks kyrkomiljö med fornlämningar
4. Smedsby fornlämningar
5. Askersby jordbruksbebyggelse och odlingslandskap

Förutom områdena av riksintresse för kulturmiljövården finns 31 olika miljöer i kommunen som har särskilt kulturhistoriskt intresse. Av dessa ingår 27 i länsstyrelsens år 1989 utgivna skriftserie ”Ditt Värmland”. För kommunen har även ett kommunalt kulturmiljöprogram tagits fram (2024).

Enligt en kulturhistorisk inventering 1993 av Värmlands museum finns dessutom ytterligare 4 byggnadsmiljöer av särskilt kulturhistoriskt intresse i Lysviks socken. Därtill kommer en säter i Gräsmarks socken som redovisas i ”Inventering och bevarandeplan för sätrar i Värmland”, utgiven av Värmlands museum och Länsstyrelsen Värmland 1998.

På kartan nedan redovisas dessa områden tillsammans med riksintressena under beteckningen kulturvärden. På samma karta visas även ett antal kulturhistoriskt intressanta vägar. Av dessa har vägen söder om Kymmen och längs Frykens östsida särskilt höga kulturhistoriska

Ovan: Karta över kulturhistoriskt värdefulla områden

värden enligt utredningen ”Vägar till historien”, utgiven av länsstyrelsen och Vägverket Region Väst år 2000. Vägar av mera lokalt intresse har identifierats av föreningen ”Trillan och kyrkvägar” i Östra Ämtervik. De olika typerna av kulturhistoriska värden framgår av nedanstående karta. Förutom vad som där visas, finns även ett stort antal fornlämningar och 6 kulturhistoriskt värdefulla broar i Sunne kommun enligt en utredning av länsstyrelsen och Vägverket år 2001.

En levande landsbygd, landskapsbildsskydd och hävd av jordbruksmark genom betesmark, åkermark eller betade strandängar i kombination med bostadsbebyggelse utgör en stor del av det kulturmiljövärde som finns på landsbygden. En avfolkning av landsbygden leder till nedläggning av jordbruk, igenväxning, förfall av kulturhistoriskt intressanta byggnader och miljöer. Kulturmiljöintressen gynnas därmed av en respektfull utveckling av landsbygden där även ny bebyggelse kan inrymmas.

Inom ett antal av de föreslagna LIS-områdena finns fasta fornlämningar. För dessa gäller följande:

- Det är förbjudet att utan Länsstyrelsens tillstånd enligt 2 kap kulturmiljölagen (KML) ändra, skada, rubba, ta bort, gräva ut eller täcka över fast fornlämning. Lagskyddet gäller även en zon kring själva fornlämningen. Skyddszonen kallas i 2 kap 2 § kulturmiljölagen för fornlämningsområde. Fornlämningsområdets omfattning bestäms av Länsstyrelsen.
- För att göra ingrepp i fast fornlämning krävs Länsstyrelsens tillstånd enligt 2 kap 12 § KML. Vid ett eventuellt tillstånd kan Länsstyrelsen komma att ställa krav på arkeologisk undersökning (2 kap 13§ KML). Dessa bekostas av exploatören (2 kap 14 § KML).

Invid några av de utvalda sjöarna finns områden som tidigare omfattats av landskapsskydd, vilket innebär att landskapet innehåller både natur- och kulturvärden. Sjöarna som helt eller delvis har omfattats av detta är: Övre Fryken, Rottnen, Mellan-Fryken och Visten. Det generella ställningstagandet kring LIS-utpekande inom dessa områden är att stor hänsyn behöver tas till landskapsbilden genom riktlinjer för utformning och placering av ny bebyggelse. En hänsynsfull landsbygdsutveckling med kunskap om landskapsbildsvärdena anses dock vara en förutsättning för att värdena i framtiden ska kunna bevaras. En viktig överenskommelse som kan kopplas till detta är landskapskonventionen (ELC), vilken lyfter fram den demokratiska aspekten genom att betona alla landskaps sociala betydelse. Främst genom människors aktiva deltagande i landskapets utveckling.

Berörda sjöar

Ett antal av de sjöar som berörs av utpekandet av

LIS-områden innehåller objekt intressanta ur ett kulturhistoriskt perspektiv. Flera av sjöarna berör enskilda objekt (fasta fornlämningar, kommunikationslämningar, boplatslämningar etc). Framför allt rör detta LIS-områden kring Frykensjöarna. Kända fornlämningar visas i områdeskartan för respektive LIS-område. En del av ett område angränsar till en kulturmiljö av riksintresse, området Herresta vid Östra Ämtervik. Riksintresset rör fornlämningar (brons- och järnålder), Östra Ämterviks kyrkomiljö med prästgård, klockaregård med mera.

Utpekande av LIS-områden står i sig inte i konflikt med kulturmiljöintressena, men det är viktigt att kulturmiljöernas värden hanteras på ett ansvarsfullt sätt inom ramen för fortsatt prövning. Det är också tillrådigt att undanta vissa delar av vissa sjöar från utpekande av LIS-områden med hänsyn till bl.a. kulturmiljövårdsintressen.

RISK & HÄLSA

I kommunens översiktsplan redovisas kända planeringsförutsättningar avseende miljö- hälsa och säkerhetsfrågor. Det finns ett antal frågor av betydelse för den fysiska planeringen som behöver beaktas vid lokaliseringsprövning av ny bebyggelse, genom bygglov eller detaljplan. Se översiktsplanen för en fördjupad genomgång av planeringsförutsättningarna. Exempel på frågor som hanteras i den kommunövergripande översiktsplanen som även är aktuella för denna plan är: miljöskyddsarbete, miljökvalitetsnormer för luft och vatten, buller och vibrationer från väg- och järnvägstrafik, förorenad mark, vattenkvalitetsfrågor såsom försurning eller övergödning, radon, strålning och elektromagnetiska fält, djurhållning, transporter av farligt gods, skyddsavstånd från miljöfarlig verksamhet, ras och skred och översvämningsproblematik. Inom ramen för LIS-arbetet berörs särskilt vattenkvalitetsfrågor och miljökvalitetsnormer för vatten, buller och vibrationer, förorenad mark, transporter av farligt gods, ras och skred och översvämningsproblematik. De flesta av dessa aspekter har påverkat utpekande av LIS-områden, i ett skede då vissa sjöar hade valts ut för vidare studier. Dessa frågor, tillsammans med andra intressen och värden, kan påverka om ett området bedöms som lämpligt för LIS-utpekande eller inte.

Under rubriken infrastruktur beskrivs förutsättningarna för befintlig järnväg genom kommunen som påverkar flera av de områden som är utpekade för LIS. Europaväg 45 som går från söder till norr på Frykensjöarnas västra sida är rekommenderad färdväg för farligt gods.

Berörda sjöar

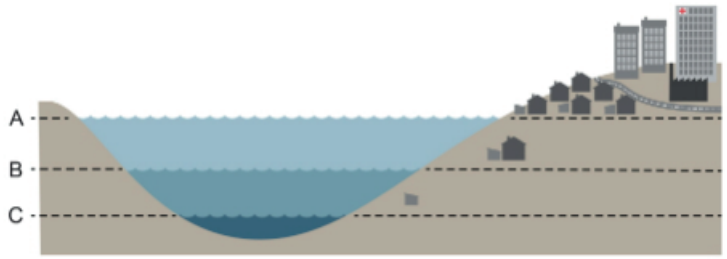
LIS-områdena på Mellan-Fryken och Övre Frykens västra sida påverkas av den rekommenderade vägen för farligt gods (E45). Hänsyn till skyddsavstånd behöver tas vid exploatering. Samma sjöar är även påverkade av Fryksdalsbanans sträckning där hänsynsavstånd med tanke på buller och vibrationer behöver tas. Vad gäller buller så har sedan översiktsplan 2011 förordning (2015:216) om trafikbuller vid bostadsbyggnader fastslagits vilket innebär att det nu finns nationellt fastställda riktlinjer för buller utomhus vid bostadsbyggnader. Förordningen ska tillämpas vid planläggning intill möjliga bullerkällor så som Fryksdalsbanan och E45. Ur säkerhetssynpunkt är det positivt för LIS-utpekande invid Frykensjöarna att Trafikverket håller på att se över de många oskyddade plankorsningar som finns.

Klimatförändringar

Under de senaste åren har frågan om samhällsplaneringens förmåga och behov av att hantera effekterna av klimatförändringar aktualiserats. Konskevenser av klimatförändringarna är bland annat ökad nederbörd och ökade risker för ras, skred och erosion. Sommaren 2018 prövades också samhällets förmåga att hantera extrem torka efter den långa värma perioden utan nederbörd. Detta är något som måste hanteras i samhällsplaneringen. Inom Sunne kommun bedöms frågorna om översvämning och ras/skred mest angelägna att beakta utifrån ett klimatperspektiv.

Översvämning

Boverket har sedan den tidigare LIS-planen togs fram gett ut riktlinjer för hur länsstyrelsen ska bedriva det tillsynsansvar som myndigheten har över kommunernas planering

A: beräknad högsta vattennivå eller nivå vid beräknat högsta flöde. B: nivå som beräknas översvämmas med en årlig sannolikhet av 1/200. C: medelvattennivå eller nivå vid medelflöde. Illustrationen visar utgångspunkter för bedömning av översvämningsrisk vid sjöar, vattendrag och hav. Ny sammanhållen bebyggelse och samhällsviktig verksamhet bör lokaliseras över beräknad högsta vattennivå eller vid beräknat högsta flöde (A). Samhällsfunktioner och bebyggelse av mindre vikt bör lokaliseras över den nivå som beräknas översvämmas med en årlig sannolikhet av 1/200 (B). Under den nivån bör det inte tillkomma någon bebyggelse utöver vissa enklare byggnader som garage eller uthus. Effekten av förändrat klimat under bebyggelsens förväntade livslängd behöver beaktas. Illustration: Altefur Development / Boverket

Till vänster: Illustration och text från Boverkets vägledning kring hantering av översvämningsrisker och ny bebyggelse

i översvämningskänsliga områden. I vägledningen beskrivs att i ny sammanhållen bebyggelse och samhällsviktig verksamhet inte får uppföras nedanför beräknat högsta dimensionerande flöde (BHF). Samhällsfunktioner och bebyggelse av mindre vikt får placeras ner till framtida 200-årsnivå. Enklare byggnader som garage, båthus och så vidare får placeras ner till framtida 100-årsflöde.

Berörda sjöar

I Sunne kommun finns endast en kartläggning av översvämningsrisken gjord för Norsälven. Kartläggningen är gjord av MSB och innefattar Mellan-Fryken och Övre Fryken. För övriga sjöar har inom arbetet med LIS-planen gjorts en bedömning av höjdförutsättningarna invid sjöarna som saknar översvämningsdata.

Översvämningsrisken bedöms vid övriga sjöar generellt att vara högst i samband med in- och utlopp av mindre vattendrag till sjöarna.

I denna LIS-plan har 200-årsnivån generellt förutsatts gälla för tillkommande bostadsbebyggelse inom LIS-områden för bostadsändamål och prövning genom dispens och förhandsbesked/bygglov. Detta tills dess att detaljplanekravet bedöms inträda. För nytillkommande sammanhållen bostadsbebyggelse och prövning genom detaljplan förutsätts generellt BHF gälla.

Avseende näringsverksamhet behöver en prövning ske från fall till fall.

Ras och skred

I och med klimatförändringar med exempelvis mer intensiva regn har frågan kring markstabilitet och skredrisk aktualiserats. Boverket gav 2019 ut en ny tillsynsvägledning till länsstyrelserna för hur ras- och skredfrågan bör behandlas i kommunernas planering för att säkerställa att den mark som planeras uppfyller lämplighetskraven. Avgörande för markens stabilitet är jordartsammansättningen i området, topografin och förekomsten av eroderande processer som exempelvis vid rörliga vattendrag. Dessa områden utgörs vanligtvis av finkorniga jordarter som silt och ler. Statens geotekniska institut (SGI) har en skreddatabas som kan ge en uppfattning om vilka delar av landet som är särskilt utsatta för skred.

Berörda sjöar

Vad gäller skredrisk är det främst i Övre Frykens sund genom Sunne tätort som förhöjd risk bedöms finnas. SGU pekar ut sundet som ett aktsamhetsområde med hänsyn till dess finkorniga jordart och stranderosion. Ras- och skredåtgärder har utförts exempelvis längs med Strandvägen i centrala Sunne efter att geoteknisk undersökning vid detaljplanen för Sundsvik 10:10 togs fram.

BOSTADSFÖRSÖRJNING

Enligt lag (2000:1383) om kommunens bostadsförsörjningsansvar ska varje kommun planera för hur bostadsförsörjningen ska tillgodoses. Sunne kommun har ett bostadsförsörjningsprogram där kommunens nuvarande bostadsmarknad och framtida behov analyseras. Ett äldre bostadsförsörjningsprogram har legat till grunden för denna LIS-plan och förslag till ny översiktsplan är baserat på nyare program.

6. UTPEKANDE AV LIS-OMRÅDEN

UTVÄRDERING AV TIDIGARE LIS-PLAN

LIS-planen som antogs i samband med kommunens översiktsplan 2011 (laga kraft 2013) har inte lett till någon omfattande utveckling inom de utpekade områden. I vissa av fallen har detta berott på att intresse inte funnits från markägare och i några fall har kommunens strandskyddsdispenser överprövats av länsstyrelsen. I denna uppdatering av LIS-planen har de tidigare områdena setts över och i vissa fall har områden justerats eller tagits bort. Följande förändringar har gjorts sedan den förra LIS-planen:

1. Lappnäs - Kvarstår, justering av gräns.
2. Ivarsbjörke - Togs bort efter samrådet med hänvisning till översvämningsrisk.
3. Lysvik - Kvarstår, justering av gräns.
4. Råby - Kvarstår, justering av gräns.
5. Stöpafors - Tas bort med hänvisning till markförorening
6. Uddheden - Kvarstår, justering av gräns.
7. Kymmen - Kvarstår, justering av gräns.
8. Trötvik - Togs bort efter samrådet med hänvisning till kraftverk och jordbruksmark.
9. Västerrottna - Kvarstår, justering av gräns.
10. Bräckan - Kvarstår, justering av gräns.
11. Västansjö - Kvarstår, justering av gräns.
12. Öjervik - Tas bort med hänvisning till närheten till den kommunala vattentäkten.
13. Ingeby - Kvarstår, justering av innehåll
14. Västra Ämtervik - Kvarstår, justering av gräns.
15. Aplungstorp - Tas bort med hänvisning till att utvecklingsbara områden ligger utanför strandskyddat område efter länsstyrelsens översyn 2014
16. Prästbol - Kvarstår, justering av gräns.
17. Herresta - Kvarstår, justering av gräns.
18. Stavik - Kvarstår, justering av gräns.

Fem av de tidigare LIS-områdena tas alltså bort och majoriteten av de övriga har revideras vad gäller avgränsning. För vissa av områdena har förutsättningarna förändrats sedan förra LIS-planen antogs vilket redovisas under respektive områdesbeskrivning nedan.

VAL AV SJÖAR

Vid valet av sjöar har dels gällande LIS-plans urval legat till grund för utpekandet, men en analys av kommunens övriga sjöar har även gjort utifrån de kriterier som framkommer under metodkapitlet. LIS-områdena syftar till att understödja den service som finns framförallt i Sunne tätort, Lysvik, Uddeholm, Östra Ämtervik, Västra Ämtervik och Rottneros.

VAL AV LIS-OMRÅDEN

Vid valet av LIS-områden vid de utvalda sjöarna har de tre perspektiv som presenteras under metodkapitlet tillämpats. Arbetsgruppen har tillsammans genomfört studier av de sedan tidigare utpekade LIS-områdena och granskat de nya förslag som inkommit på träffarna med allmänheten. Befintligt kunskapsunderlag har setts över, kartor och andra underlag kategoriserats och de tre perspektiven har stöttat i hur tänkbara LIS-områden successivt har identifierats. När ett antal preliminära LIS-områden runt de valda sjöarna har utkristalliserats, har platsbesök/inventering genomförts för samtliga områden. Efter detta har en sammanställning av LIS-områdena genomförts, vilket redovisas nedan.

Inriktning för LIS-områdena

LIS-områdena delas in i områden för bostadsändamål och områden för näringsändamål. Inom vissa områden kan båda användningarna ses. Inriktningar ges för att vissa platser endast lämpar sig för näringsändamål och det är av vikt att de hålls allmänt tillgängliga. Områden för bostadsändamål ska ha närhet till befintlig service medan områden för näringsändamål kan ligga mer perifert.

Inriktning för fortsatt prövning

För varje LIS-område pekas även ut en inriktning för hur fortsatt prövning av ny bebyggelse ska ske. Prövning rekommenderas ske genom bygglov eller genom detaljplan. Inom vissa LIS-områden ges olika inriktning för olika delar av området. Vilket av alternativen för hur den fortsatta prövningen ska gå till bygger på platsens förutsättningar och hur många avvägningar som kvarstår att göra. Vid ny sammanhållen bebyggelse finns ett detaljplanekrav enligt PBL 4 kap 2 §. Grundläggande princip för detta är att vid högt tryck, flera överlappande intressen samt befintlig bebyggelsestruktur ska detaljplan upprättas och strandskyddet upphävas (i anslutning till Sunne tätort samt del av Västra Ämtervik). I övriga fall kan ibland dispensprövning vid bygglov vara tillräckligt. Bedömning av detaljplanekravet inom LIS-områden som pekats ut för prövning direkt genom bygglov/dispens från strandskyddet (BL) görs dock i varje enskilt fall i

enlighet med PBL:s bestämmelser. Inom LIS-områden där detaljplan bedöms behövas (DP) kan avvägningar också göras för eventuella önskade enskilda etableringar och om det är möjligt att med prövning genom bygglov och strandskyddsdispens möjliggöra sådan utveckling tills dess att detaljplanekravet inträder.

Det är viktigt att vid alla prövningar inom LIS-områden beakta fortsatt utveckling inom LIS-områden, så att tidiga etableringar inte hindrar en ändamålsenlig fortsatt utveckling inom området. Således är alltså den rekommendation för framtida prövning i form av detaljplan eller bygglov ingen garanti för att prövningen kan sek i rekommenderad form.

Sammanhållen bebyggelse

När kommunen redovisar inriktningen för fortsatt prövning i form av bygglov (BL) eller detaljplan (DP) för LIS-områdena framkommer även bedömningen om den tillkommande bebyggelsen anses utgöra sammanhållen bebyggelse eller inte. Där bygglov anges som inriktning för kommande prövning bedöms bebyggelsen inte utgöra samlad bebyggelse, vilket exempelvis ger utslag i översvämningsfrågan där ny sammanhållen bebyggelse ska klara ett beräknat högsta flöde (BHF). Det finns dock inga garantier för att bedömningen av vad som utgör sammanhållen bebyggelse gäller vid prövning, utan frågan aktualiseras vid varje enskilt fall.

GENERELLA STÄLLNINGSTAGANDEN

Utifrån ovanstående har ett antal generella ställningstaganden har gjorts som redovisas nedan.

Områdesindelning

LIS-områdena har delats in i olika delområden som benämns efter dess lokalisering (norra, mellan, södra). Detta har gjorts för att kunna specificera inriktning och riktlinjer för specifika delar av LIS-området då förutsättningarna inom ett område kan skilja sig åt.

Jordbruksmark

Restriktivitet har rådigt vid utpekandet av LIS-områden innehållande jordbruksmark. Viss jordbruksmark finns dock utpekad som en mindre del av ett större sammanhängande område. I dessa fall finns riktlinjer för hur placering av ny bebyggelse ska ske för att minska påverkan på jordbrukslandskapet och för att minska den visuella påverkan som kommer av att bryta de öppna landskapen. Bedömningen har gjorts att utpekandet av jordbruksmark i dessa områden är befogat för att få sammanhängande och funktionella utvecklingsområden samt också i många fall bidra till måluppfyllelse ett rikt odlingslandskap, stärka kulturmiljöer och boendemöjligheter. Vid etableringar av bostäder intill jordbruksmark ska exploatören vara medveten om att det kan drivas aktivt jordbruk i närheten, som kan bidra till störningar.

I LIS-planen ligger fokus på att tydliggöra möjligheterna till utveckling på landsbygden men utifrån ett balanserat förhållningssätt till restriktivitet- och hållbarhetskriterierna, och därmed främja en långsiktigt hållbar utveckling för kommunen i tätorter såväl som på landsbygden. För kommunen är det av betydande samhällsintresse att kunna tillgodose bostadsbehov, stimulera utveckling och hålla en levande landsbygd och bevarade kulturlandskap.

Vattenområden och bryggor

I arbetet med LIS-planen har ett förhållningssätt tillämpats där delar av vattenområden inkluderats i LIS-områdena. Detta efter att en övergripande bedömning av förutsättningar för byggnation av bad- och båtbryggor gjorts för LIS-områden inriktade på bostäder. Vattenområdena har pekats ut utifrån att det i översiktsplanen inte finns möjlighet att i detalj studera förutsättningarna på platsen och exakt lägesbestämma placeringen av en brygga, utan att denna bedömning behöver ske i samband med bygglov eller detaljplan eller anmälan/tillstånd enligt miljöbalken. Dock har kommunen resonerat så att det ändå finns en poäng i att begränsa området inom vilket lämpligheten kan prövas för att tydliggöra vikten av att samla eventuella nya båtplatser till ett ställe och inte ta hela stranden i anspråk. Kommunens ställningstagande är att nya båtplatser generellt ska samlas till en gemensam brygga inom ett område.

Redovisning av LIS- områdena

I LIS-planen föreslås 20 LIS-områden kring de 9 sjöarna. Dessa redovisas på en översiktskarta på sidan 30, en tabell med samlad information om LIS-områdena på sidan 31 och därefter en fördjupad beskrivning av områdets förutsättningar och riktlinjer.

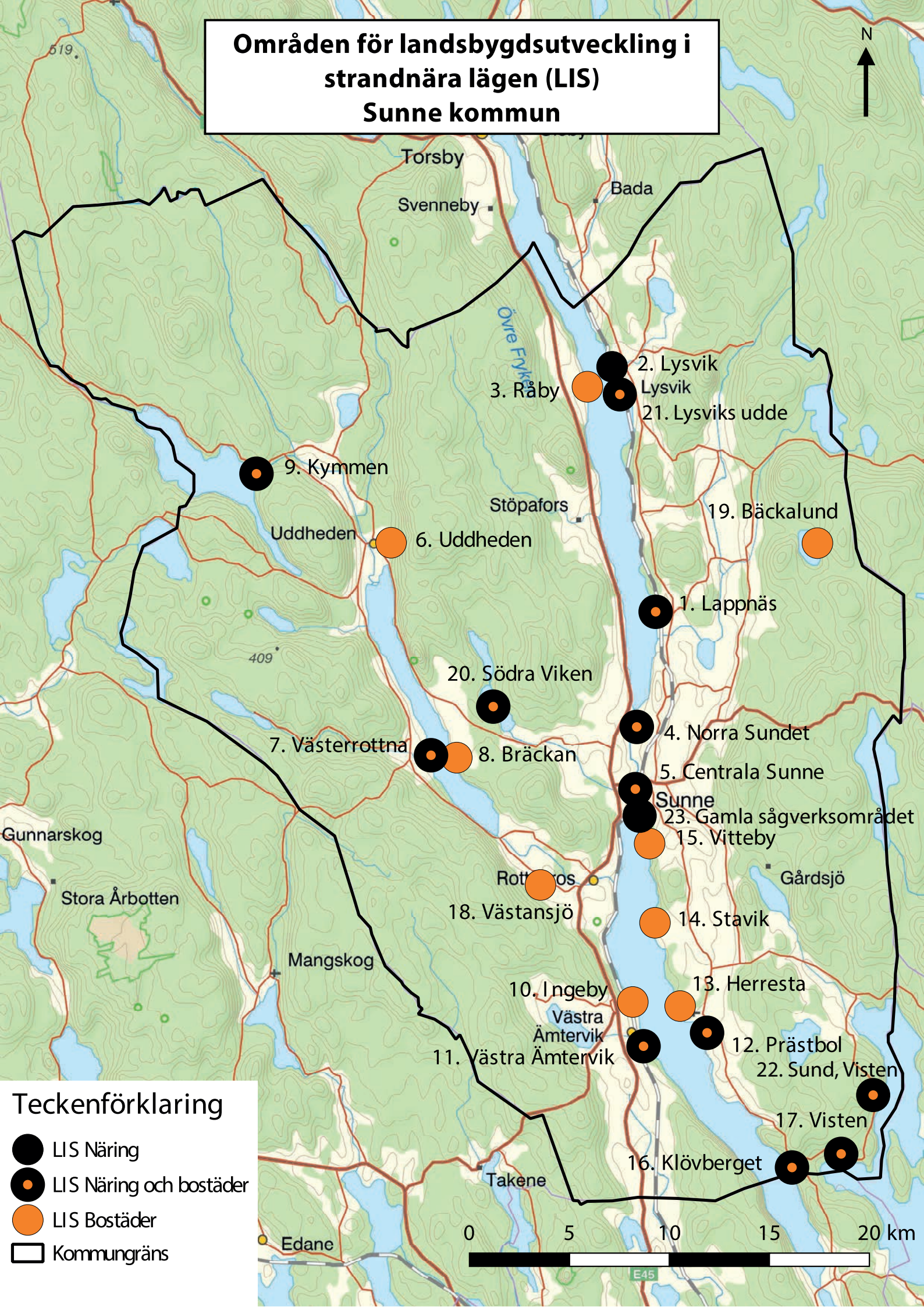
Strandlinjen vid tolkning av kartor

Vid avgränsningen av LIS-områdena har en strandlinje pekats ut för att få en utgångspunkt för mätning. Denna linje är dock inte exakt utmätt i landskapet, utan den aktuella platsen och syftet med LIS-området behöver tolkas för att avgöra den exakta utbredningen av LIS-utpekandet.

Lantmäteriet har i uppdrag att med Länsstyrelsernas hjälp lägesbestämma strandlinjen i hela landet.

ÄNDRINGAR OCH TILLÄGG I ÖP 2040

Inom ramen för förslag till ny översiktsplan har två tidigare områden justerats. Dessa redovisas i översiktsplanen. Vidare har två nya områden föreslagits. Inom FÖP Sunne tätort redovisas ytterligare ett LIS. Samtliga områden redovisas på karta och tabell på kommande sidor.

Områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS)
Sunne kommun
N
519
Torsby
Svenneby
Bada
Övre Fryken
2. Lysvik
Lysvik
3. Råby
21. Lysviks udde
9. Kymmen
Stöpafors
19. Bäckalund
Uddheden
6. Uddheden
1. Lappnäs
409
20. Södra Viken
4. Norra Sundet
7. Västerrottna
8. Bräckan
5. Centrala Sunne
Sunne
23. Gamla sågverksområdet
15. Vitteby
Gunnarskog
Stora Årbotten
Gårdsjö
18. Västansjö
14. Stavik
Mangskog
10. Ingeby
13. Herresta
Västra Ämtervik
11. Västra Ämtervik
12. Prästbol
22. Sund, Visten
17. Visten
16. Klövberget
Takene
Edane
E45
0 5 10 15 20 km
Teckenförklaring
LIS Näring
LIS Näring och bostäder
LIS Bostäder
Kommungräns

ÖVERSIKT LIS-OMRÅDEN

Vattenföre-komst	Inriktning	Vägledning fortsatt prövning	Dimensione-rande antal bostäder	Max antal bostäder	Utpekandet har gjorts i
Övre Fryken					
1. Lappnäs	Norra = B Mellan = N Södra =B	BL, riktlinjer för utformning	8	13	LIS plan 2020
2. Lysvik	N	BL			LIS plan 2020
3. Rådby	Norra = B Södra = N	BL, riktlilnjer utformning	5	10	LIS plan 2020
4. Norra Sundet	Västra = B/N Östra = N	BL, riktlilnjer utformning	5	10	LIS plan 2020
5. Centrala Sunne (Lerälven)	Västra = B/N Östra = N	BL	3	5	LIS plan 2020
21. Lysviks udde	Norra = B Södra = N	DP	5	15	Nytt ÖP 2040
Summa för sjö:			26	53	
Udden					
6. Uddheden	B	BL/DP, riktlinjer utformning	15	20	LIS plan 2020
Summa för sjö:			15	20	
Rottnen					
7. Västerrottna	Norra = B Södra = N	Enstaka hus = BL, riktlin-jer utformning	3	5	LIS plan 2020
8. Bräckan	B	Norra = BL/DP, riktlinjer utformning Södra = Enstaka hus BL, riktlinjer utformning	15	20	LIS plan 2020
Summa för sjö:			18	25	
Kymmen					
9. Kymmen	Norra + Södra = B/N Mellan = N	Norra + Södra = DP Mellan = BL	20	35	LIS plan 2020
Summa för sjö:			20	35	
Mellan-Fryken					
10. Ingebyn	B	BL, riktlinjer utformning	8	15	Utökat ÖP 2040
11. Västra Ämtervik	Norra = B/N Södra =B	Norra = BL Södra = DP, riktlinjer utformning	50	50	LIS plan 2020

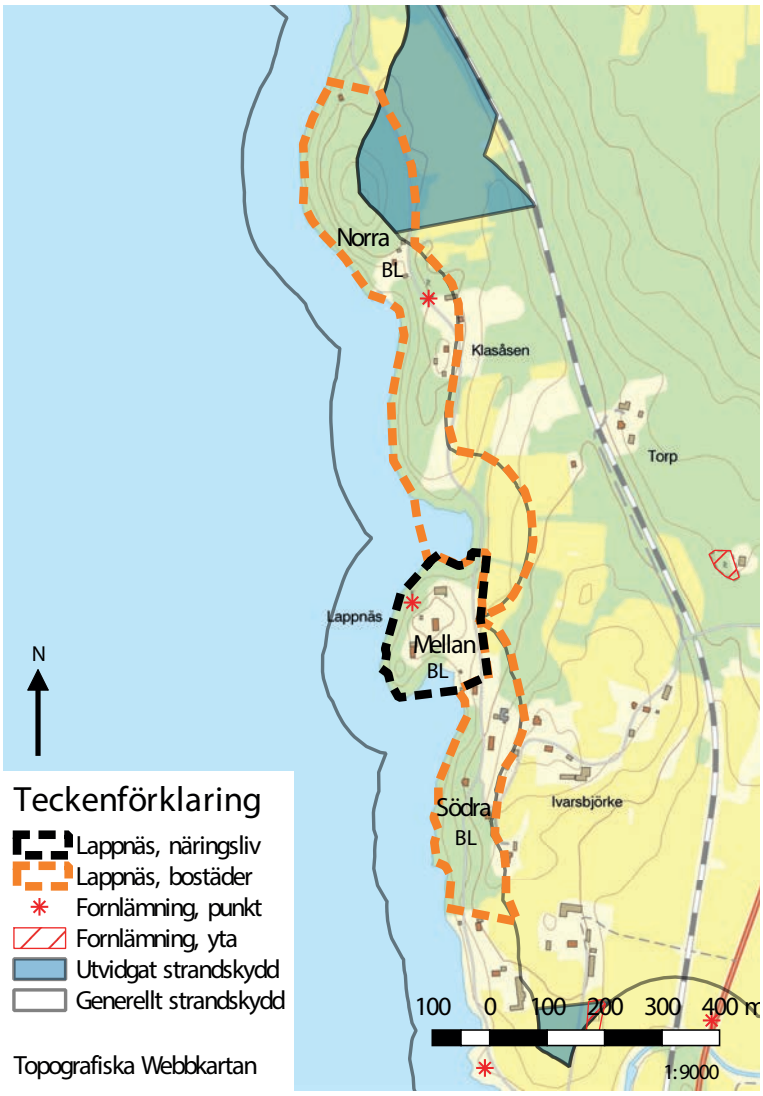
12. Prästbol	Norra = N Mellan = B	Norra = BL Mellan = BL Södra = BL	4	8	LIS plan 2020
13. Herresta	B/N	BL, riktlinjer utformning	5	10	LIS plan 2020
14. Stavik	B	Norra = BL (Bef. DP) Mellan = BL Södra = BL	20	26	LIS plan 2020
15. Vitteby	B	DP, riktlinjer utformning	10	15	LIS plan 2020
16. Klövberget	B/N	Enstaka hus = BL Sammanhållen bebyggelse = DP	15	20	LIS plan 2020
23. Gamla sågverksområdet	N	DP			FÖP Sunne tätort
Summa för sjö:			82	154	
Visten					
17. Visten	Västra = B/N Norra = N Södra = B	BL	6	13	LIS plan 2020
22. Sund, Visten	B/N	Enstaka hus = BL Sammanhållen bebyggelse = DP	4	8	Nytt ÖP 2040
Summa för sjö:			10	21	
Västansjö					
18. Västansjö	B	BL, riktlinjer utformning	5	10	LIS plan 2020
Summa för sjö:			5	10	
Hällsjön					
19. Bäckalund	B	BL	5	15	LIS plan 2020
Summa för sjö:			5	15	
Mellersta Lersjön					
20. Södra viken	Norra = N Mellan = B/N Södra = B	Norra = DP Mellan + Södra = Enstaka hus = BL Sammanhållen bebyggelse = DP	4	10	Minskat ÖP 2040
Summa för sjö:			4	10	
Summa totalt:			**185**	**343**	

B = Bostadsändamål
N = Näringsändamål

BL = Prövning genom bygglov
DP = Prövning genom detaljplan

ÖVRE FRYKEN

1. Lappnäs

Förutsättningar

Området omfattas av riksintresse för turism och friluftsliv (MB 4:2) som berör hela Fryksdalen. Området berörs även av det stora riksintresseområde som sträcker sig över stora delar av östra Värmland som är utpekat av Försvarsmakten som område med särskilt behov av hinderfrihet.

Det finns två fornlämningar i anslutning till det aktuella LIS-området, ett röse på udden mitt i området och i norr ett vägmärke. Verksamhetsområde för kommunalt vatten finns i mellan och södra delen av LIS-området, verksamhetsområde för avlopp saknas.

Området har cirka 14 km till Lysvik där det finns bland annat lanthandel, café och pizzeria. Sunne tätort ligger cirka 10 km söder om området. Närmsta hållplats för kollektivtrafik finns i Edsbjörke, cirka 500 meter gångväg från LIS-området. Från hållplatsen går buss och tåg mellan Sunne och Torsby. Fryksdalsbanan med tågtrafik går förbi LIS-området med ett stopp i Edsbjörke.

I en översiktlig översvämningskartering från myndigheten för samhällsskydd och beredskap ses att delar av framför allt det norra och mellanområdet området kan

drabbas hårt vid ett beräknat högsta flöde. Vid ett 200-årsflöde klarar sig i princip hela LIS-området från översvämning.

I en strandinventering 2011 utförd av WSP samhällsbyggnad bedömdes inom LIS-området till största del finnas låga eller allmänna naturvärden. Ett vattendrag med omgivande strandskog med utlopp i viken söder om Lappnäs bedöms ha höga naturvärden.

Strandskyddet inom området är 100 meter. I kartan redovisas område där intentionen var att utvidgat strandskydd skulle kunna komma att gälla.

Användning

På udden mitt i området finns ett gammalt barnhem som idag fungerar som Bed & breakfast. Övrig bebyggelse består av enstaka bostadshus för permanentboende och fritidshus. Vandringsleden Fryksdalsleden går genom området.

Tidigare LIS-utpekande

I ÖP 2011 pekades ett LIS-område ut för bostäder på enskilda tomter för privat bruk eller uthyrning. Tidigare LIS-område sträckte sig något längre söderut än i det nya förslaget på avgränsning som avslutas vid skogsområdets slut.

Inriktning

Norra

Inriktning bostäder. Totalt bedöms cirka 8 bostadstomter rymmas inom delområdet. Här är det särskilt viktigt att ta hänsyn till omkringliggande bebyggelse. En skogsridå föreslås bevaras mellan ny och befintlig bebyggelse samt mot vägen som följer områdets östra kant. Se principer för placering nedan.

Mellan

Inriktning näringsändamål. Inom detta område kan en utveckling av nuvarande näringsverksamhet ses inom LIS-området.

Södra

Inriktning bostäder. Området bedöms rymma 2-5 bostadstomter. För hela LIS-området gäller att ny bebyggelse ska underordnas landskapet och befintlig bebyggelse, alltså anpassat till rådande förhållanden på platsen. Detta innebär:

Placering

Vid placering av ny bebyggelse bör denna relateras till befintliga byggnader och i annat fall till platsens givna geografi. Om möjligt bör byggnader placeras i skogsbryn och på luckor i anslutning till befintlig bebyggelse. I de fall ingen befintlig bebyggelse finns ska nya byggnader bäddas in i skogsvegetation. Särskilt viktigt är att behålla en skogsridå mellan vattnet och ny bebyggelse, samt mot vägen öster om LIS-området.

Gestaltning

Taktäckningsmaterial väljs och uppförs i matt utförande. Enhetlig färgsättning av huvudbyggnader i förhållande till

befintlig bebyggelse. Detta gäller framför allt det södra området där ny bebyggelse inte på samma sätt kan bäddas in i vegetationen utan blir en mer synlig del av landskapet.

Riktlinjer för fortsatt prövning

- Enstaka ny bebyggelse för närings- och bostadsändamål kan i normalfallet prövas genom förhandsbesked/bygglov. Detaljplan kan bli aktuellt utifrån en bedömning av detaljplanekravet.

- Särskild hänsyn ska tas inom LIS-området avseende placering och gestaltning (se ovan)

- Förekomsten av och hänsynstagande till eventuella natur- och friluftsvärden behöver närmare redovisas i fortsatt prövning av utveckling av platsen.

- Hänsyn ska tas till fornlämningarna inom norra och mellanområdet.

- Risken för översvämning vid ett högsta beräknat vattenflöde utesluter ny samlad bebyggelse i norra delområdet och delar av det södra området. Vid fortsatt prövning av utveckling inom LIS-området bör översvämningsfrågan särskilt beaktas.

- För utbyggnad av vatten och avlopp kommer enskilda lösningar i normalfallet förekomma, men som med fördel kan samordnas mellan flera fastigheter. Enskilda lösningar ska utformas på sådant vis att de inte riskerar att påverka Övre Frykens vattenkvalitet.

- Vid placering av enskilda avloppsanläggningar bör en helhetstanke finnas där både vatten och avlopp ingår så att avloppsanordningen inte gör det svårt eller omöjligt att få tjänligt dricksvatten för egen eller omkringliggande fastigheter.

Konsekvenser

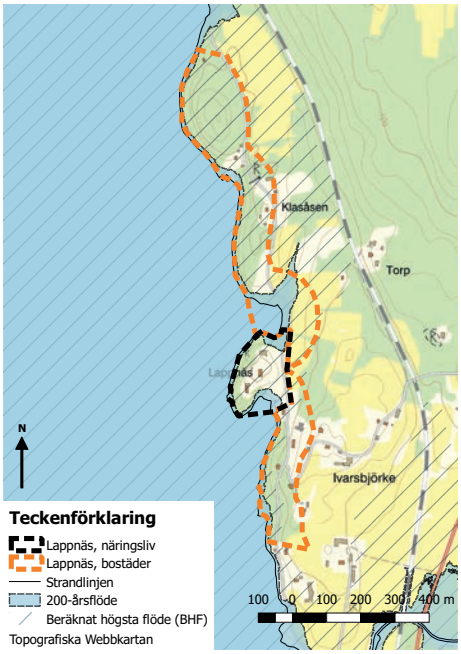
Utbyggnad inom LIS-området förväntas förstärka befolkningsunderlaget för den service som finns i Lysvik, men även Sunne tätort. Även resenärunderlaget till befintlig kollektivtrafik bedöms stärkas.

De fornlämningar som finns inom området bedöms inte påverkas vid utveckling av området förutsatt att dialog kring dess känslighet och exakta lokalisering förs med länsstyrelsen vid fortsatt prövning.

Störst konsekvenser bedöms detta LIS-utpekande få för landskapsbilden. Strandlinjen bryts dock redan idag av på flera platser inom området med bostadshus, men en exploatering enligt förslaget till LIS-områden skulle ge en annan bild av sammanhängande bebyggelse, främst i det södra området. Denna påverkan bedöms dock kunna mildras genom riktlinjer för utformning.

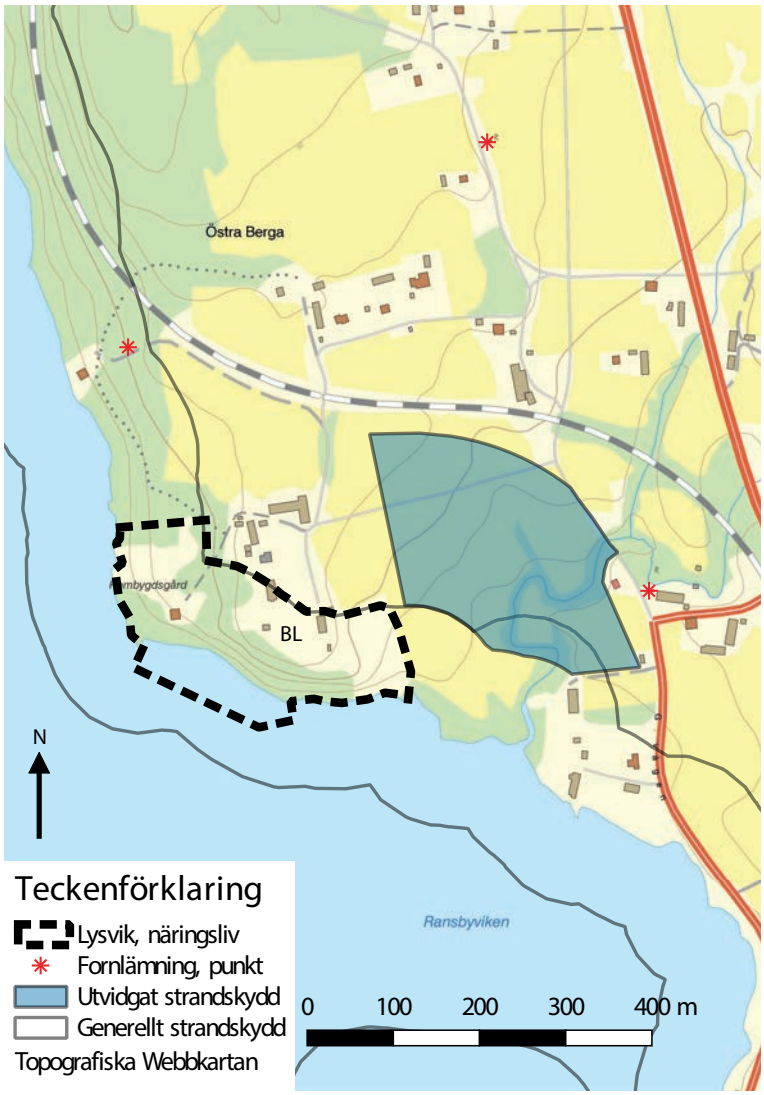
I förslaget pekas viss jordbruksmark ut inom LIS-området, men med hjälp av riktlinjerna för utformning bör den negativa påverkan på jordbrukslandskapet bli marginell och en positiv påverkan möjlig.

Utveckling inom LIS-området bedöms inte påverka Övre Frykens möjlighet att uppnå miljökvalitetsnormen förutsatt att avloppslösningar genomförs med hög medvetenhet om hur de utformas för att inte läcka näringsämnen till vattendraget. Kommunen bör bidra med kunskap och råd kring detta i samband med bygglov. Då det i södra området framför allt kan komma att tillkomma en del hårdgjorda ytor i det fall LIS-området byggs ut maximalt blir det även av vikt att rådge kring en hållbar hantering av dagvatten för att undvika påverkan på sjön.

Risk för översvämning vid ett 200-årsflöde och beräknat högsta flöde.
© MSB

2. Lysvik

Förutsättningar

Hela området omfattas av riksintresse för turism och friluftsliv (MB 4:2) som berör hela Fryksdalen. Området berörs även av det stora riksintresseområde som sträcker sig över stora delar av östra Värmland som är utpekat av Försvarsmakten som område med särskilt behov av hinderfrihet.

Inom området ligger Berga hembygdsgård. Det finns idag inte anslutning till kommunalt VA utan hembygdsgården har en enskild lösning. Vid en strandinventering 2011 utförd av WSP samhällsbyggnad bedömdes det inom området som nu ingår i LIS-området finnas mycket låga till allmänna naturvärden, med undantag av några lindar i anslutning till hembygdsgården.

I kyrkbyn i Lysvik precis sydöst om området finns lanthandel, skola, idrottshall, Barnens hus, café, serviceboende för äldre, restaurang Frykens Pärla med camping invid en lång sandstrand, men också små, avskilda badvikar. Närmsta kollektivtrafikhållplats för buss är Berga (600 m) och för tåg Lysvik station (1,5 km).

Vid ett högsta beräknat flöde kan delar av LIS-området drabbas, dock innehåller detta området inte någon samhällsviktig service eller sammanhållen bebyggelse, se karta på kommande sida.

Användning

Inom LIS-området ligger Berga hembygdsgård som används som vandrarhem, konferens- och bröllopsgård. Vandringsleden Fryksdalsleden passerar området.

Tidigare LIS-utpekande

I ÖP 2011 pekades ett större LIS-område ut för bostäder för enskilt bruk i söder, serviceverksamhet på sågområdet, uthyrningsstugor vid Hembygdsgården. Dock har konstaterats att det vid Lysans mynning finns risk för översvämning. Vid sågverket som tidigare har varit doppningsanläggning (impregnering) finns risk för markföroreningar. Med bakgrund av detta har avgränsningen för området setts över. Sågverksdelen och området för utveckling för bostäder väster om vägen tas bort då det ej bedöms lämpligt eller rimligt att sanera för bostadsändamål.

Inriktning

Inriktning näringsändamål. Miljön kring hembygdsgården pekas ut som LIS för att kunna utveckla verksamheten med exempelvis uthyrningsstugor och brygga. Syftet är att stödja den service som idag finns i Lysvik. Ett vattenområde ingår i utpekandet för att pröva lokalisering av brygga.

Gestaltning

Ny bebyggelse ska underordnas befintlig bebyggelse, alltså anpassat till rådande förhållanden på platsen. Detta innebär att taktäckningsmaterial väljs och uppförs i matt utförande. Enhetlig färgsättning av huvudbyggnader i förhållande till befintlig bebyggelse ska eftersträvas.

Riktlinjer för fortsatt prövning

- Enstaka ny bebyggelse för näringsändamål kan i normalfallet prövas genom förhandsbesked/ bygglov. Detaljplan kan bli aktuellt utifrån en bedömning av detaljplanekravet.

- Förekomsten av och hänsynstagande till ädellövträd i samband med hembygdsgården bör bevakas vid bygglov då åtgärder som påverkar dessa är tillståndspliktiga.

- Särskild hänsyn ska tas inom LIS-området avseende gestaltning (se ovan) Av särskild vikt vid utveckling kring hembygdsgården är att kompletterande bebyggelse harmoniserar med befintlig byggnad.

- För eventuellt behov av utbyggnad av vatten och avlopp kommer enskilda lösningar krävas. Enskilda lösningar ska utformas på sådant vis att de inte riskerar att påverka Övre Frykens vattenkvalitet.

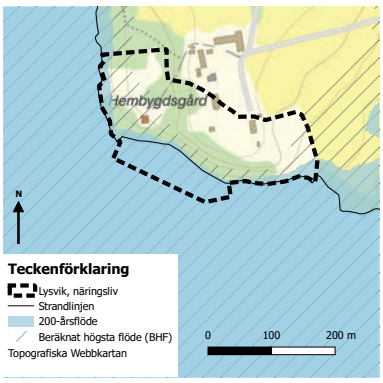
Konsekvenser

Utvecklingen inom det utpekade LIS-området förväntas ske genom mindre komplettering av byggnader och funktioner inom det redan exploaterad området kring hembygdsgården. Riksintresset för friluftsliv bedöms inte påverkas negativt då området redan upplevs i anspråkstaget och en utveckling av hembygdsgårdens verksamhet kan tillgängliggöra området för fler.

Genom LIS-utpekandet kan näring fortsatt bedrivas på platsen och locka till sig besökare som kan stötta en upprätthållen service i Lysvik.

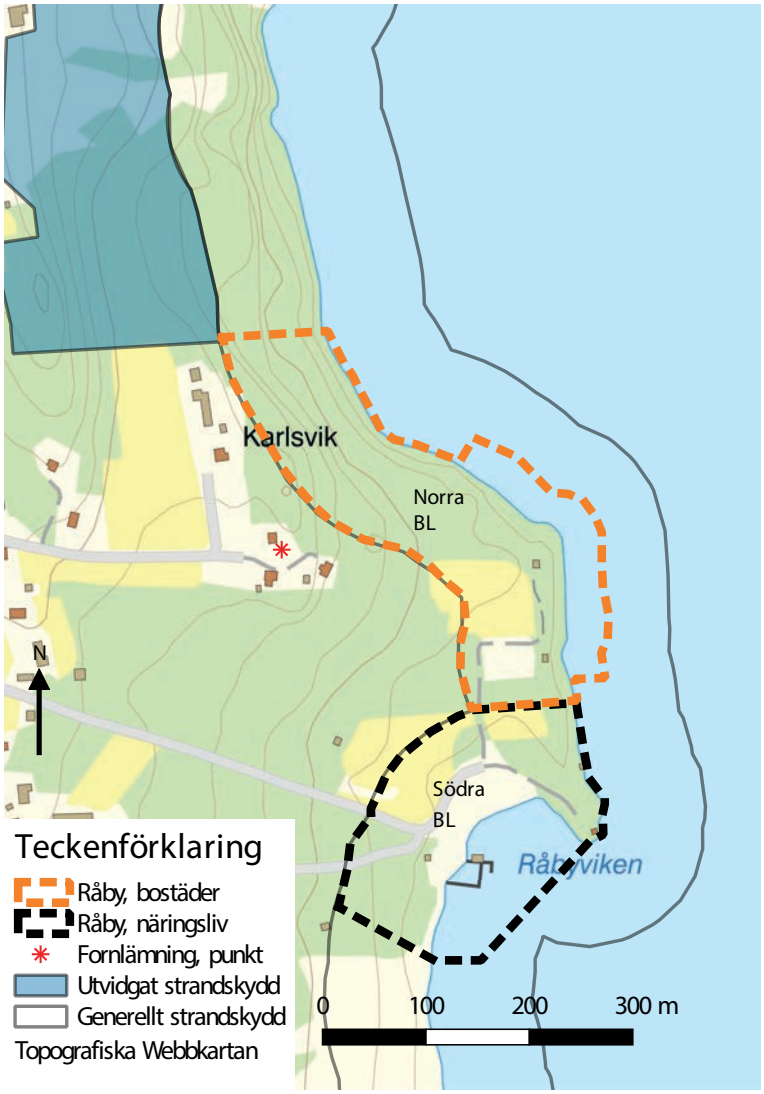
En stor del av eventuella negativa konsekvenser av LIS-utpekandet har undvikits genom områdets nya avgränsning i förhållande till den tidigare LIS-planen. Inga kända generella naturvärden riskerar att påverkas vid exploatering förutsatt att de lindar som identifierats vid hembygdsgården inte kommer till skada.

Utveckling inom LIS-området bedöms inte påverka Övre Frykens möjlighet att uppnå miljökvalitetsnormen till 2027 förutsatt att omhändertagande av dagvatten och avlopp görs med tanken att inte läcka ut orenat vatten i sjön.

Risk för översvämning vid ett 200-årsflöde och beräknat högsta flöde.
© MSB

3. Råby

Förutsättningar

Området omfattas av det riksintresse för turism och friluftsliv (MB 4:2) som berör hela Fryksdalen. LIS-området berörs även av det stora riksintresseområde som sträcker sig över stora delar av östra Värmland som är utpekat av Försvarsmakten som område med särskilt behov av hinderfrihet.

LIS-området ligger cirka 500 meter från kommunalt verksamhetsområde för VA.

Råby ligger i anslutning till byn Bjälverud där cirka 250 personer bor. Övre Frykens västra sida har ingen större samlad servicepunkt varpå LIS-området motiveras genom att stödja en utveckling av service och en stöttning av det som finns i form av fritids, förskola, hamburgerrestaurang och bensinmack i byarna Bjälverud och Stöpafors. Cirka 2 km söder om LIS-området finns även Tossebergsklätten som är en populär utkiksplats med café på toppen av berget. På sommaren går båttrafik över till Lysvik som ligger rakt över sjön på östra sidan. Närmsta hållplats för kollektivtrafik är annars busshållplatsen

Råby, 500 meter väster om LIS-området. Vid en strandinventering 2011 utförd av WSP samhällsbyggnad bedömdes det inom området som nu ingår i LIS-området finnas allmänna naturvärden med måttlig tillgänglighet i norr och god tillgänglighet i samband med badplatsen.

Vid ett högsta beräknat flöde drabbas stora delar av det som idag är badplats, men även delar av den terräng som ryms inom norra området. Vid ett 200-årsflöde bedöms samma område påverkas i liten grad. Se karta på kommande sida.

Strandskyddet är inom området 100 meter.

Användning

Idag finns på platsen sandstrand, badplats, badbrygga, scen, omklädningsrum, kiosk och fikabord. I den norra delen finns skog och enstaka fritidshus.

Tidigare LIS-utpekande

I ÖP 2011 pekades motsvarande område ut som LIS-område för serviceverksamhet för badplats, båttrafik och turism. Bostäder för eget bruk eller uthyrning pekas ut något söder om det nu föreslagna området, vilket undantagits med tanke på det öppna landskapets värde.

Inriktning

Norra

Inriktning bostäder. Möjlig utveckling av 5-10 bostadstomter. Ett vattenområde har tagits med för att pröva möjligheten för båtplatser.

Södra

Inriktning näringsändamål. Utveckling av funktioner kopplat till badplatsen.

Riktlinjer för fortsatt prövning

- LIS-område norra - Enstaka ny bebyggelse för bostadsändamål kan i normalfallet prövas genom förhandsbesked/bygglov. Detaljplan kan bli aktuellt utifrån en bedömning av detaljplanekravet.

- LIS-område södra - Enstaka ny bebyggelse för näringsändamål kan i normalfallet prövas genom förhandsbesked/bygglov. Detaljplan kan bli aktuellt utifrån en bedömning av detaljplanekravet.

- Förekomsten av och hänsynstagande till naturvärden behöver närmare utredas och redovisas i fortsatt prövning av utveckling av platsen.

- Risken för översvämning vid ett högsta beräknat vattenflöde utesluter ny samlad bostadsbebyggelse i södra delen av norra området. Vid fortsatt prövning av utveckling inom LIS-området bör översvämningsfrågan särskilt beaktas.

- Placering av nya byggnader bör anpassas efter tomtens topografi, speciellt i övergången mellan öppet landskap och skog. Placering av nya bostäder bör i första hand göras inbäddat i skog.

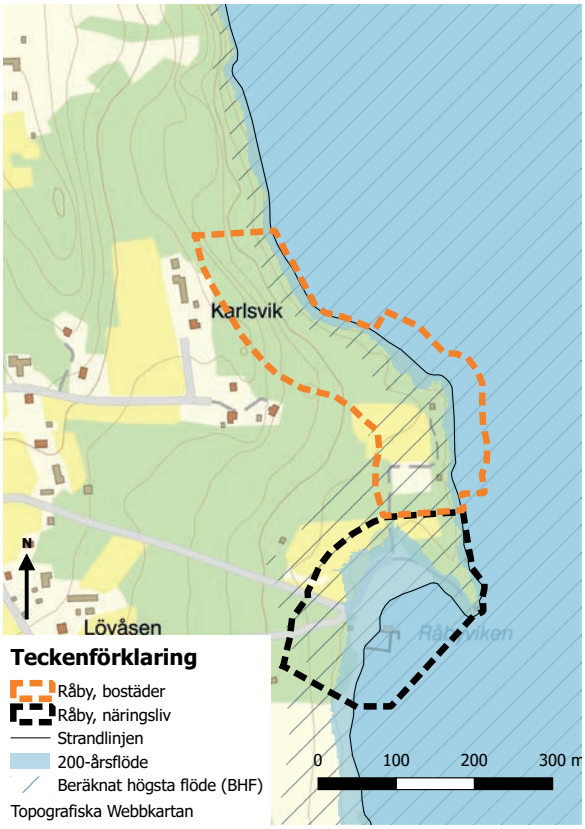
- För utbyggnad av vatten och avlopp kommer enskilda lösningar i normalfallet förekomma, men som med fördel kan samordnas mellan flera fastigheter. Enskilda lösningar ska utformas på sådant vis att de inte riskerar att påverka Övre Frykens vattenkvalitet.

- Vid placering av enskilda avloppsanläggningar bör en helhetstanke finnas där både vatten och avlopp ingår så att avloppsanordningen inte gör det svårt eller omöjligt att få tjänligt dricksvatten för egen eller omkringliggande fastigheter.

Konsekvenser

Utbyggnad inom det utpekade LIS-området förväntas medföra ett ökat serviceunderlag på Övre Frykens västra sida. Området är ett av de LIS-områden som ligger längst från någon av kommunens större serviceorter, men det bedöms ändå finnas skäl för LIS-utpekandet för att stärka möjligheterna att etablera ny service, men framför allt bibehålla den som finns. Längst med Övre Frykens västra sida finns spridd bebyggelse och LIS-området ligger i den del av sjösidans sträckning där en mer samlad bebyggelse bedöms ge bäst förutsättningar för att skapa ett samlat serviceunderlag.

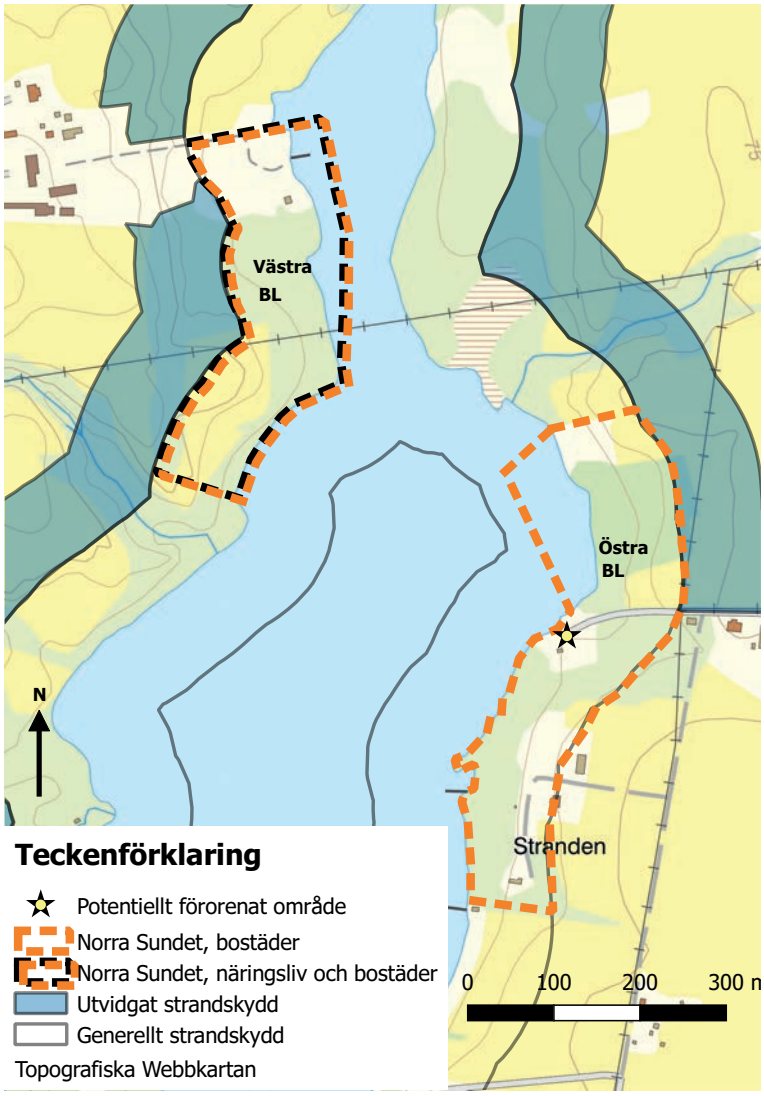
Inom LIS-områdets norra del pekas förutom ett skogsområde även viss jordbruksmark ut. Detta görs tillsammans med ovanstående riktlinjer som anger hur ny bostadsbebyggelse bör placeras i förhållande till det öppna landskapet. Inom delar av området bedöms det vid ett högsta beräknat flöde finnas risk för översvämning, men enstaka bostäder bedöms dock kunna uppföras inom detta område.

Risk för översvämning vid ett 200-årsflöde och beräknat högsta flöde.© MSB

Utveckling inom LIS-området bedöms inte påverka Övre Frykens möjlighet att uppnå miljökvalitetsnormen till 2027 förutsatt att de enskilda avloppslösningarna genomförs med hög medvetenhet om hur de utformas för att inte läcka näringsämnen till vattendraget. Kommunen bör bidra med kunskap och råd kring detta i samband med bygglov och förespråka samordnade lösningar.

4. Norra Sundet

Förutsättningar

Området omfattas av riksintresse för turism och friluftsliv (MB 4:2) som berör hela Fryksdalen. Västra delområdet passeras av en kraftledning vilken har ett säkerhetsavstånd.

Viss känslighet för skred och stranderosion finns i de finkorniga jordar som sundet består av på båda sidor. Området i sundet är relativt flackt och viss risk för översvämning föreligger. Vid ett högsta beräknat flöde drabbas stora delar av området både på östra och västra sidan av sjön. Utifrån detta kan endast enstaka ny bostadsbebyggelse tillkomma inom området (200-årsflöde).

LIS-området har närhet till Sunne tätort och kan stötta den service som finns där. Inom området finns ett område med risk för förorenad mark där det tidigare varit tillverkning av tegel och keramik.

Det finns befintliga kommunala VA-ledningar inom både västra och östra området.

Strandskyddet i området är 100 meter. I kartan redovisas område där intentionen var att utvidgat strandskydd skulle kunna komma att gälla.

Användning

Området ligger i nära anslutning till Sunne tätort och har en blandad användning. Viss jordbruksmark ingår i området, men framför allt skogsmark med enstaka bostadsbebyggelse och bryggor. Västra området angränsar till Länsmansgården, eller Ulvsby herrgård som den även kallas, vilket är en kulturhistoriskt intressant miljö där det idag bedrivs hotell- och konferensverksamhet.

Tidigare LIS-utpekande

Området har inte varit utpekat LIS-område före LIS-planen 2020.

Inriktning

Västra

Inriktning bostäder och näringsändamål. Inom området bedöms finnas utrymme för cirka 5 bostäder om hänsyn tas till landskapet i placering av byggnader. Av särskild vikt är att behålla en obruten skogsridå mot Länsmansgården i norra delen av området och att inte placera byggnader på öppna fält. Siktlinjen från Länsmansgården ner mot vattnet ska värnas. I den norra delen av LIS-området är inriktningen näringsändamål kopplat till den befintliga hotell- och besöksverksamheten på Ulvsby herrgård (Länsmansgården). Bostäder kan troligen endast tillkomma i södra delen av området med tanke på översvämningsrisken.

Östra

Inriktning bostäder. Ett begränsat vattenområde är involverat i LIS-området för att pröva lokalisering av båtbryggor. På sikt bedöms en utbyggnad av 5 bostäder kunna ske i området.

För hela LIS-området gäller att ny bebyggelse ska underordnas landskapet och befintlig bebyggelse, alltså anpassat till rådande förhållanden på platsen. Detta innebär:

Placering

Vid placering av ny bebyggelse bör denna relateras till befintliga byggnader och i annat fall till platsens givna geografi. Om möjligt bör byggnader placeras i skogsbryn och på luckor i anslutning till befintlig bebyggelse. I de fall ingen befintlig bebyggelse finns ska nya byggnader bäddas in i skogsvegetation.

Gestaltning

Taktäckningsmaterial väljs och uppförs i matt utförande. Enhetlig färgsättning av huvudbyggnader i förhållande till befintlig bebyggelse.

Riktlinjer för fortsatt prövning

- LIS-område västra - Enstaka ny bebyggelse för närings- och bostadsändamål kan i normalfallet prövas genom förhandsbesked/bygglov. Detaljplan kan bli aktuellt utifrån en bedömning av detaljplanekravet.

- LIS-område östra - Enstaka ny bebyggelse för bostadsändamål kan i normalfallet prövas genom förhandsbesked/bygglov. Detaljplan kan bli aktuellt utifrån en bedömning av detaljplanekravet.

- Särskild hänsyn ska tas inom LIS-området avseende placering och gestaltning (se ovan)

- Ny bebyggelse behöver riskbedömas utifrån skred och stranderosion samt översvämningsrisk. Dessa frågor kommer troligen i hög grad påverka var inom LIS-områdena som ny bebyggelse kan tillkomma.

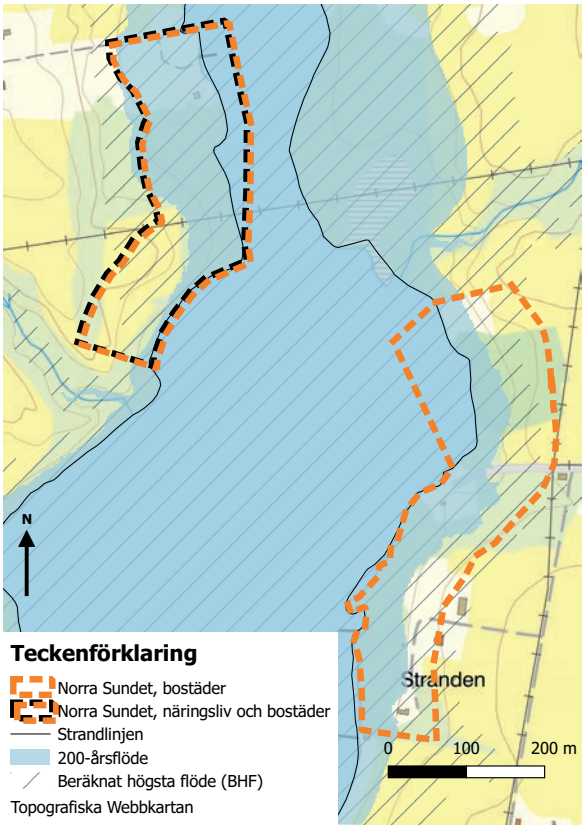
- I varje enskilt fall utreds möjligheten att bli avtalskund och kopplad till det kommunala VA-nätet. Vid eventuell placering av enskilda avloppsanläggningar bör en helhetstanke finnas där både vatten och avlopp ingår så att avloppsanordningen inte gör det svårt eller

omöjligt att få tjänligt dricksvatten för egen eller omkringliggande fastigheter.

Konsekvenser

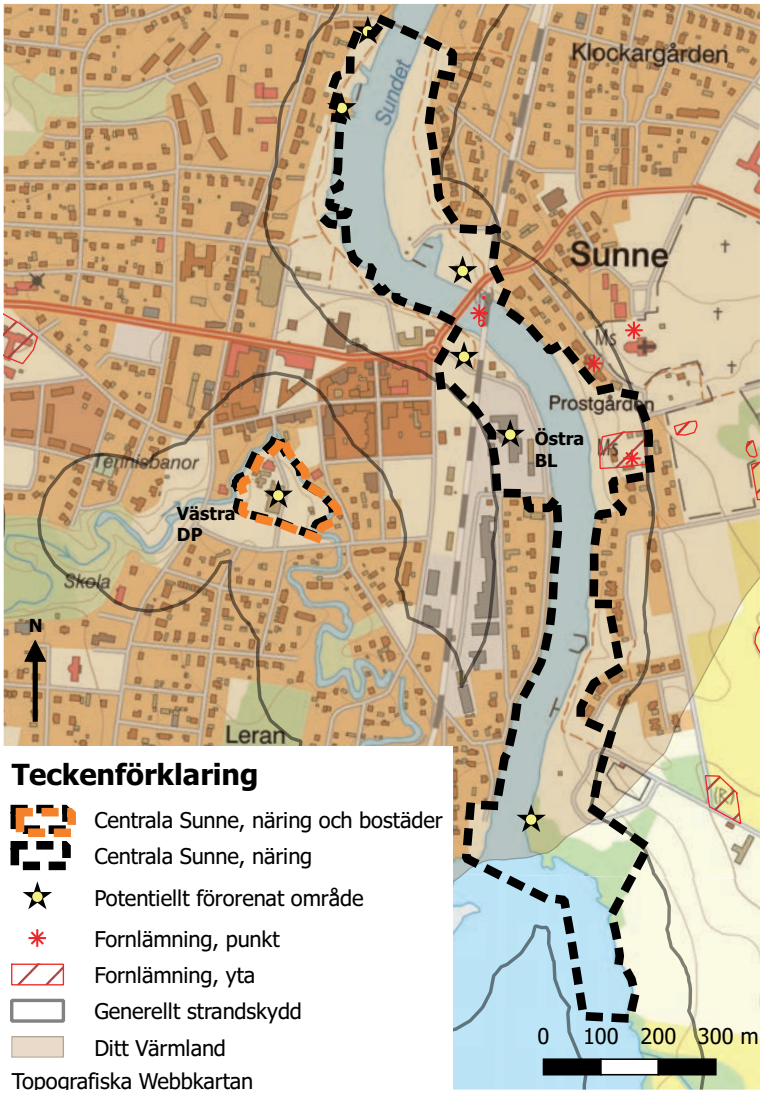
Utbyggnad inom det utpekade LIS-området förväntas bidra till att tillgängliggöra de attraktiva områden som finns i anslutning till sundet. Detta kan stärka Sunne och underlätta för att upprätthålla tätortens service. Det är dock av stor vikt för attraktiviteten i området att inte ny bebyggelse placeras oaktsamt så att landskapsbilden påverkas negativt. Enstaka ny bostadsbebyggelse i anslutning till befintlig bebyggelse och skogsområden bedöms dock rätt utfört kunna bidra med kvaliteter.

Översvämningsfrågan är inom området betydande och det är på grund av risken för högsta beräknat vattenflöde troligen inte möjligt med någon ny sammanhållen bebyggelse.

Risk för översvämning vid ett 200-årsflöde och beräknat högsta flöde.© MSB

5. Centrala Sunne

Förutsättningar

Området omfattas av riksintresse för turism och friluftsliv (MB 4:2) som berör hela Fryksdalen. LIS-området berörs även av det stora riksintresseområde som sträcker sig över stora delar av östra Värmland som är utpekat av Försvarsmakten som område med särskilt behov av hinderfrihet. LIS-området omfattar även ett område som omfattas av strandskyddet för Lerälven (västra området).

Inom stora delar av Sunne centrum finns risk för översvämning vilket kan begränsa möjligheten att uppföra nya bostäder i strandnära lägen. Området inom delområdet som ligger längs med Lerälven bedöms dock inte drabbas vid ett 200-årsflöde. Se karta på kommande sida. Det finns även en känd skredrisk i slänten mot Frykensundet

på flera platser. Inom tätorten finns ett antal platser där verksamheter tidigare funnits som gör att det finns en risk för markföroreningar. Dessa platser finns utpekade på kartan ovanför.

Inom området finns ett antal fornlämningar, främst koncentrerat till bron över sundet där det finns gamla brorester, sakfynd och en fångstanläggning. Söder om

bron på östra sidan finns det utgörande läget för Sunds prästgård utpekat som en fornlämning. Hela Sunne tätort pekas ut i kulturmiljöprogrammet Ditt Värmland där bland annat ortens utveckling kring sundet beskrivs med det kommersiella centrumet på västra sidan och den gamla kyrkbyn på östra.

Strandskyddet är 100 meter.

Användning

LIS-området omfattar strandkanten i hela centrala Sunne med promenadvägar, gräsplaner och bryggor för bad och båtar. Ett verksamhetsområde ingår i LIS-utpekandet strax söder om bron. Detta område avgränsas av kommunal mark och eller kommunal gång-och cykelväg mot vattnet. Sydvästra delen av området innehåller mindre industrier. Området intill Lerälven omfattar en föredetta handelsträdgård som idag utgörs av en anlagd park med gångvägar, det finns ingen detaljplan för området.

Tidigare LIS-utpekande

Området har inte varit utpekat LIS-område före LIS-planen 2020.

Inriktning

Inriktning näringsändamål i det östra området och bostads- och näringsändamål i det västra området. Syftet med LIS-området är att skapa förutsättningar för en ökad vattenkontakt och attraktivitet i Sunne tätort. Exempel på utveckling kan vara bryggvandring, båtplatser och etablering av publika verksamheter som exempelvis kiosker och lekplatser. Det är viktigt att inom området värna allmänhetens tillgång till vattnet och LIS-utpekandet syftar inte till utveckling av enskilda intressen.

Vattenområdet i större delen av tätorten har tagits med för att möjliggöra för prövning av båtbryggor då det lyfts att det finns ett underskott av båtplatser utifrån den efterfrågan som finns. I södra delen av tätorten byggs det nya bostadsområdet Torvnäs/Solbacka där det i detaljplan finns ett utpekat område för småbåtshamn. När planen antogs fanns det ett fågelskyddsområde för tätorten som gjorde att ansökan om upphävande av strandskydd behövde handläggas av länsstyrelsen. Nu är fågelskyddsområdet upphävt. LIS-området ger ett särskilt skäl för prövning av dispens från strandskyddet.

Riktlinjer för fortsatt prövning

- LIS-område östra - Enstaka ny bebyggelse för näringsändamål kan i normalfallet prövas genom förhandsbesked/bygglov. Eventuella större byggnader och/eller samhällsviktig verksamhet kommer troligen kräva utredning och eventuellt detaljplan med tanke på ras- och skredrisk samt översvämning.

- LIS-område västra - Enstaka ny bebyggelse för näringsändamål kan i normalfallet prövas genom förhandsbesked/bygglov. Detaljplan bör bli aktuellt vid bebyggelse för bostadsändamål.

- Hänsyn ska i fortsatt prövning tas till fornlämningar och de kulturvärden som nämns i det kommunala kulturmiljöprogrammet. Det är viktigt att anpassa ny bebyggelse och anläggningar till den aktuella platsens struktur, skala, utformning, utförande, material- och färgval i syfte att bidra till att skapa och bibehålla en god helhetsverkan och samlade miljöbilder i tätorten.

Konsekvenser

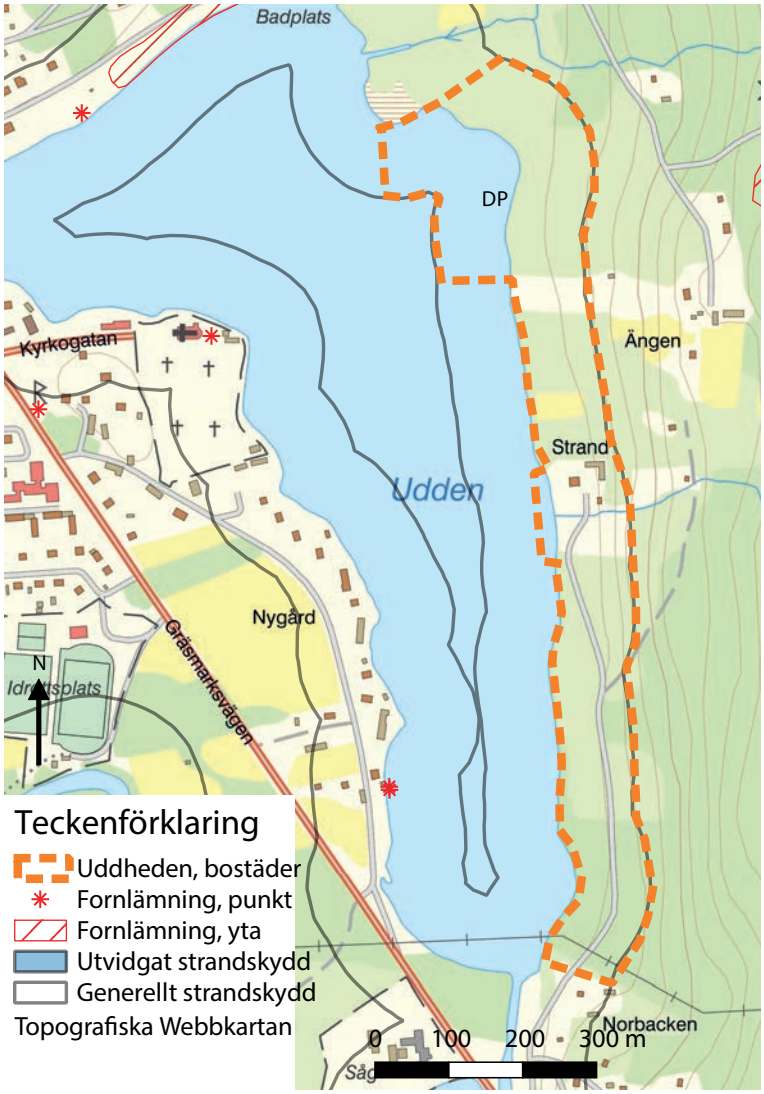
Utbyggnad inom det utpekade LIS-området förväntas bidra till att tillgängliggöra de attraktiva områden som finns i anslutning till vattnet. Inriktningen för området säger att utvecklingen ska vara allmänt tillgänglig, om detta inte efterlevs finns risk att tillgängligheten till vattnet minskar vilket motverkar syftet med LIS-området. Kommunen har i hög grad rådighet över marken närmast vattnet och kan därmed verka för att den är allmänt tillgänglig, även där det längre från stranden är verksamheter idag.

I det fall riskfrågorna inom området beaktas vid nyexploatering kan åtgärderna bidra positivt till att minska risken för ras- och skred samt översvämning. Större åtgärder inom tätorten kommer troligen kräva detaljplan för att uppnå den utredningsnivå som krävs för att få denna helhetssyn.

En stor del av LIS-området är idag redan planlagt och strandskyddet delvis upphävt. LIS-utpekandet gör dock att det fortsatt finns särskilda skäl för upphävande av, eller dispens från, strandskydd i det scenario att detaljplanen skulle ändras för de delar som idag inte finns utbyggt i gällande planer. Strandskyddet återinträder annars vid ändring av detaljplan.

UDDEN

6. Uddheden

Förutsättningar

Området omfattas av riksintresse för turism och friluftsliv (MB 4:2) som berör hela Fryksdalen och Rottnans dalgång. För området finns även ett riksintresse för naturvård (MB 3:6) på grund av de tydliga isälvsavlagringarna i landskapet (Gräsmarksdeltat). Den övre delen av Rottnen som detta LIS-område ligger intill heter Udden.

Det finns en kommunal vattentäkt i den nordvästra delen av tidigare LIS-område, i samband med vilken det finns förslag till vattenskyddsområde. LIS-området ingår idag inte i kommunalt verksamhetsområde för VA.

Vid en strandinventering 2011 utförd av WSP samhällsbyggnad bedömdes det inom området som nu ingår i LIS-området finnas allmänna naturvärden med måttlig tillgänglighet i större delen av området, men höga naturvärden i samband med utflödet från vattendraget precis norr om området.

Hållplats för kollektivtrafik och service i

form av affär som också säljer drivmedel, skola, pizzeria och restaurang finns i Gräsmark, cirka 1 km väster om LIS-området.

Vad gäller översvämningsrisk i detta område så finns ingen data framtagen, men en bedömning utifrån höjdförhållandena på platsen är att främst kring vattendraget som har ett utlopp norr om området som skulle kunna drabbas vid höga flöden. I norra delen är landskapet mer flackt och öppet jämfört med södra delen där terrängen blir brantare.

Strandskyddet i området är 100 meter.

Användning

Nordväst om området finns en kommunal badplats och en camping. Det finns en parkering till en vandringsled längs stranden där också badgäster parkerar. Inom LIS-området finns enstaka bostadshus och en tillfartsväg till dessa i södra delen.

Tidigare LIS-utpekande

I ÖP 2011 pekades ett LIS-område ut för service inom besöksnäringen såsom restaurang, bad, camping och stuguthyrning. Även boende både för permanent och tillfälligt bruk. Området minskas i och med denna LIS-plan och det känsliga området vid vattentäkten undantas. Jämfört med samrådsförslaget till ny LIS-plan har även området kring utloppet av det mindre vattendraget undantagits med hänvisning till naturvärden och översvämningsrisk.

Inriktning

Inriktning bostäder. Utveckling av 15-20 bostadstomter bedöms som möjligt inom området. Idag ansluts området med väg från söder och möjlighet att nå hela området från söder eller öst bör utredas i kommande detaljplan, vilket behöver tas fram för att exploatera i området.

Det finns gamla byggnadsplaner i Gräsmark och flera andra orter runt omkring med enskilt huvudmannaskap och enskilda VA-lösningar. Dock finns ett VA-verksamhetsområde väster om sjön.

För hela LIS-området gäller att ny bebyggelse ska underordnas landskapet och befintlig bebyggelse, alltså anpassat till rådande förhållanden på platsen. Detta innebär:

Placering

Vid placering av ny bebyggelse bör denna relateras till befintliga byggnader och i annat fall till platsens givna geografi. Om möjligt bör byggnader placeras i skogsbryn och på luckor i anslutning till befintlig bebyggelse. I de fall ingen befintlig bebyggelse finns ska nya byggnader bäddas in i skogsvegetation. Placering av nya byggnader bör anpassas efter områdets topografi så att inte öppna ytor och siktlinjer bryts.

Gestaltning

Taktäckningsmaterial väljs och uppförs i matt utförande. Enhetlig färgsättning av huvudbyggnader i förhållande till befintlig bebyggelse.

Riktlinjer för fortsatt prövning

• Enstaka ny bebyggelse för bostadsändamål kan i normalfallet prövas genom förhandsbesked/bygglov och upphävande av strandskydd. Detaljplan kan bli aktuellt utifrån en bedömning av detaljplanekravet.

• Förekomsten av och hänsynstagande till naturvärden behöver närmare utredas och redovisas i fortsatt prövning av utveckling av platsen, särskilt behöver motiveras hur riksintresset för naturvård beaktas.

• Särskild hänsyn ska tas inom LIS-området avseende placering och gestaltning (se ovan)

• Anslutningsväg från söder eller öst rekommenderas för att minska risken för påverkan på den kommunala grundvattentäkten. Frågan om väganslutning

och eventuella åtgärder för att undvika påverkan på vattentäkten bör utredas i detaljplan.

- Enskilda VA-lösningar som med fördel kan vara samordnade förespråkas i första hand. Vid en större exploatering bör det kommunala verksamhetsområdet för VA utökas till att omfatta området. Vid placering av enskilda avloppsanläggningar bör en helhetstanke finnas där både vatten och avlopp ingår så att avloppsanordningen inte gör det svårt eller omöjligt att få tjänligt dricksvatten för egen eller omkringliggande fastigheter.

- Vid större hårdgjorda ytor ska dagvatten fördröjas och däri renas innan de når recipienten.

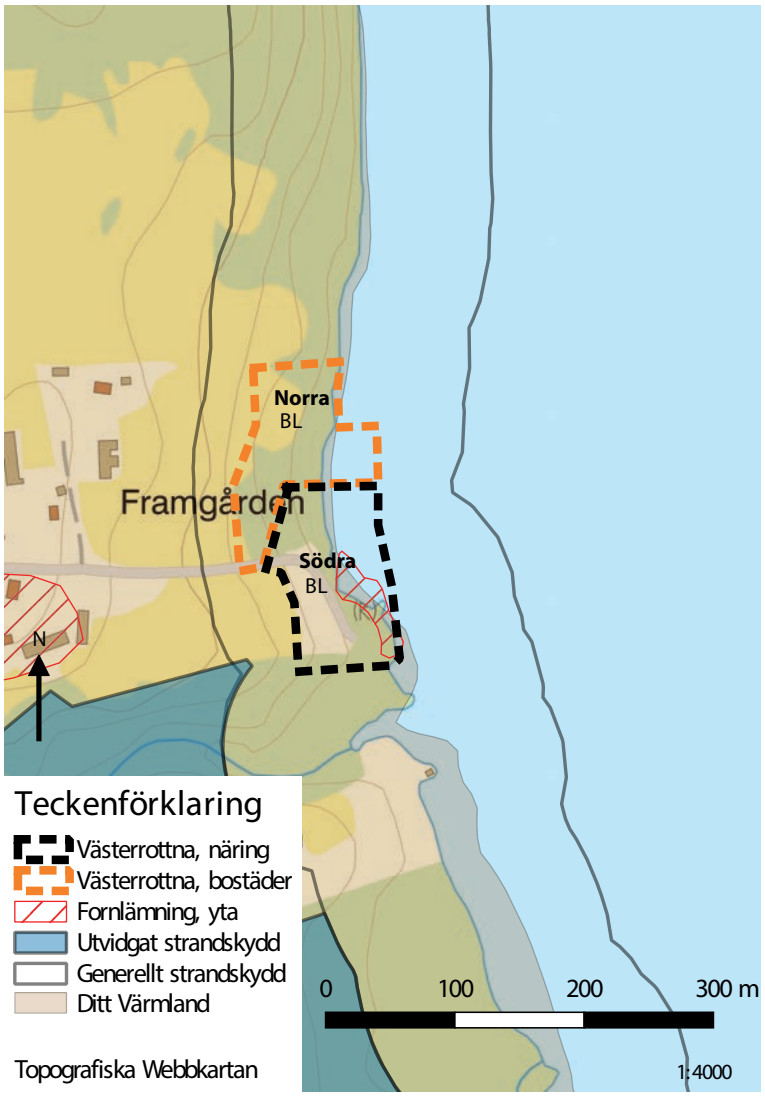
Konsekvenser

Utbyggnad inom det utpekade LIS-området förväntas inte påverka riksintresset för naturvård negativt i det fall att riktlinjerna för utformning och placering av nya byggnader följs. Även landskapsbilden riskerar att påverkas om inte ovanstående riktlinjer efterlevs. Detta kan få stor påverkan på intrycket från andra sidor av sjön i allmänhet samt miljön vid Gräsmarks kyrka i synnerhet.

Det bedöms inte finnas någon risk att skyddsområdet för vattentäkten påverkas av bostäder inom utpekat LIS-område om frågor kring VA och trafik hanteras i kommande detaljplan.

ROTTNEN

7. Västerrottna

Förutsättningar

Området omfattas av riksintresse för turism och friluftsliv (MB 4:2) som berör hela Fryksdalen och Rottnans dalgång. För området finns även ett riksintresse för naturvård (MB 3:6) på grund av de tydliga isälvsavlagringarna i landskapet (Gräsmarksdeltat). En fornlämning i form av en stenåldersboplats finns inom det område som här pekas ut som område för näringsändamål.

Området ligger inom länsstyrelsens kulturmiljöprogram Ditt Värmland (V Näs-Berg-S Västerrottna). Området är utpekat bland annat på grund av dess anslående landskapsvyer och långt tillbakagående hävd som åker- och slåttermark.

En kraftledning finns nedgrävd under LIS-området. Västerrottna är beläget angränsande till väg 882, ca 10 min till Gräsmark där service i form av affär som också säljer drivmedel, skola, pizzeria och restaurang finns och 10 min till Rottneros med livsmedelsbutik samt besöksmål och arbetsplatser som Sunne Ski&Bike och Berättarladan finns.

Kollektivtrafik i form av buss finns längst med väg 882/878 som går längst med Rottnens västra sida. Närmsta hållplats är Västerrottna som ligger precis vid infarten till den enskilda väg som leder fram till LIS-området, cirka 800 meter väster om strandkanten.

Inom området finns en höjdskillnad mellan västra delen av det norra området till sjön på 12 meter. Sjön Rottnen är reglerad. Det finns inget underlag kring översvämningsrisk kring Rottnen, men utifrån sjöns reglering och höjdskillnadena bedöms förutsättningarna för att bygga bostäder finnas inom det norra området.

I en strandinventering 2011 utförd av WSP samhällsbyggnad bedömdes inom LIS-området till största del finnas låga till allmänna naturvärden.

Strandskyddet är 100 meter.

Användning

På platsen finns badplats, badbrygga, lekplats, grillplats, bord och bänkar.

Tidigare LIS-utpekande

I ÖP 2011 pekades området ut för servering, kiosk samt boende för permanent och tillfälligt bruk. LIS-områdets utbredning har minskats kraftigt för att värna omkringliggande jordbruksmark.

Inriktning

Norra

Inriktning bostäder. Inom skogspartiet i östra delen av området bedöms 3-5 bostäder rymmas. Områdets avgränsning är gjord i skogskanten för att stödja befintlig landskapsbild. Ett vattenområde som sträcker sig mellan den norra och södra delen av LIS-området är utpekat för att pröva möjligheten för båtplats.

Södra

Inriktning näringsändamål. Utveckling av området omkring badplatsen för kiosk, lek, servering eller enkel uthyrningsstuga.

För hela LIS-området gäller att ny bebyggelse ska underordnas landskapet och befintlig bebyggelse, alltså anpassat till rådande förhållanden på platsen. Detta innebär:

Placering

Vid placering av ny bebyggelse bör denna relateras till befintliga byggnader och i annat fall till platsens givna geografi. Om möjligt bör byggnader placeras i skogsbryn och på luckor i anslutning till befintlig bebyggelse. I de fall ingen befintlig bebyggelse finns ska nya byggnader bäddas in i skogsvegetation. Placering av nya byggnader bör anpassas efter områdets topografi så att inte öppna ytor och siktlinjer bryts.

Gestaltning

Taktäckningsmaterial väljs och uppförs i matt utförande. Enhetlig färgsättning av huvudbyggnader i förhållande till befintlig bebyggelse.

I värdebeskrivningen för områdets kulturvärden som finns beskrivet i Ditt Värmland står: Det kulturhistoriska värdet ligger främst i den sammanhållna

miljöbilden och i befintlig bebyggelse utformning, utförande, materialval och färgsättning.

Detta bör vara riktlinjer för utformning av nya bostäder.

Riktlinjer för fortsatt prövning

- LIS-område norra - Enstaka ny bebyggelse för bostadsändamål kan i normalfallet prövas genom förhandsbesked/bygglov. Detaljplan kan bli aktuellt utifrån en bedömning av detaljplanekravet.

- LIS-område södra - Enstaka ny bebyggelse för näringsändamål kan i normalfallet prövas genom förhandsbesked/bygglov. Detaljplan kan bli aktuellt utifrån en bedömning av detaljplanekravet.

- Särskild hänsyn ska tas inom LIS-området avseende placering och gestaltning (se ovan).

- Vid utveckling inom det södra området bör hänsyn tas till den ej gränsbestämda fornlämning som finns inom området. Enligt 2 kap Kulturmiljölagen (KML) är fornlämningar inklusive fornlämningsområde skyddat oavsett om de är identifierade eller inte. Om man på något sätt vill ändra fornlämningsområdet genom markingrepp eller byggnation/annan förändring krävs Länsstyrelsens tillstånd enligt 2 kap 12 § kulturmiljölagen (KML).

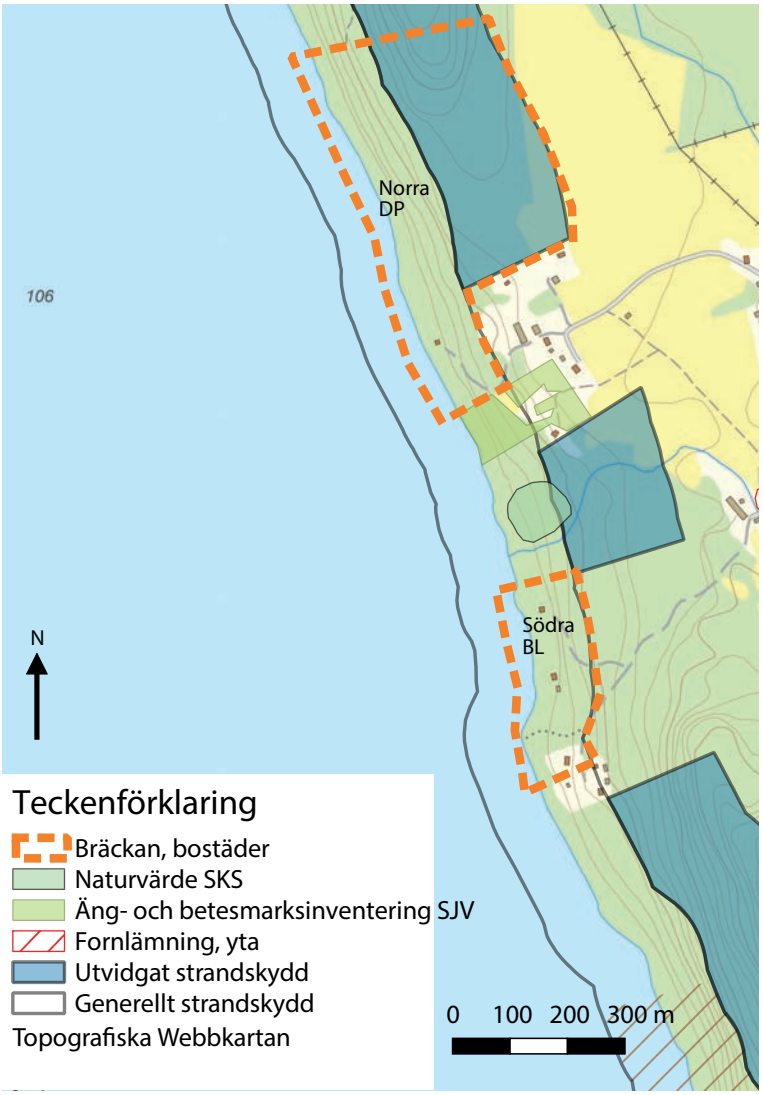
- Enskilda VA-lösningar som med fördel kan vara gemensamma för flera fastigheter krävs. Vid placering av enskilda avloppsanläggningar bör en helhetstanke finnas där både vatten och avlopp ingår så att avloppsanordningen inte gör det svårt eller omöjligt att få tjänligt dricksvatten för egen eller omkringliggande fastigheter.

- Vid etablering inom området ska ansökan till Trafikverket om ändrad anslutning till väg 882 göras.

Konsekvenser

Utbyggnad inom det utpekade LIS-området förväntas inte påverka riksintresset för naturvård negativt då det omfattar ett mycket begränsat område av sjöns strandkant med befintlig bebyggelse i bakgrunden. Utveckling av småskalig näringsverksamhet inom det södra området bedöms kunna utvecklas utan att påverka fornlämningen negativt med tanke på att åtgärder inom området kommer kräva att en arkeologisk förundersökning och avgränsning av lämningen.

8. Bräckan

Förutsättnignar

Området omfattas av riksintresse för turism och friluftsliv (MB 4:2) som berör hela Fryksdalen och Rottnans dalgång. För området finns även riksintresse för naturvård (MB 3:6) på grund av de tydliga isälvsavlagringarna i landskapet (Gräsmarksdeltat). Det finns enligt Jordbruksverkets ängs- och betesmarksinventering ett område med särskilt värdefull kultur- och naturmiljö där en gammal gårdsmiljö finns bevarad. Denna miljö är även utpekad av länsstyrelsen som värdefull ängs- och hagmark. Det finns även ett område med ädellövskog som Skogsstyrelsen bedömer som ett naturvärde.

Närmsta service finns i form av gymnasieskola med kringliggande verksamheter i Södra Viken cirka 2 km öster om LIS-området. Närmsta kollektivtrafikhållplats finns i samband med Södra Viken.

Det finns inget underlag kring översvämningsrisk kring Rottnen, men utifrån sjöns reglering och branta strandkanter bedöms förutsättningarna för att bygga bostäder finnas inom båda områdena. 50 meter från strandlinjen finns en höjdskillnad på cirka 10 meter.

Strandskyddet inom området är 100 meter. I kartan redovisas område där intentionen var att utvidgat strandskydd skulle kunna komma att gälla.

Användning

Idag finns på platsen fritidshus och skogsmark.

Tidigare LIS-utpekande

I ÖP 2011 pekas ett LIS-område ut för boende för permanent och tillfälligt bruk. Området som LIS-utpekas har minskat i storlek i denna plan och efter samrådsskedet har området med utpekade naturvärden undantagits från LIS-utpekandet.

Inriktning

Norra

Inriktning bostäder. I den norra delen av området möjliggörs för prövning av etablering av ett nytt sammanhängande bostadsområde med plats för 10-20 bostadstomter.

Södra

Inriktning bostäder. Inom den södra delen bedöms möjlighet finnas för komplettering av enstaka bostäder inom befintlig struktur. Bedömningen är att området kan rymma cirka 5 bostäder.

Kommunen satsar på att utveckla Södra Viken och sjönära bostäder i Bräckan skulle bidra till att kunna erbjuda lärare och elever attraktiva boendemiljöer.

För hela LIS-området gäller att ny bebyggelse ska underordnas landskapet och befintlig bebyggelse, alltså anpassat till rådande förhållanden på platsen. Detta innebär:

Placering

Vid placering av ny bebyggelse bör denna relateras till befintliga byggnader och i annat fall till platsens givna geografi. Om möjligt bör byggnader placeras i skogsbryn och på luckor i anslutning till befintlig bebyggelse. I de fall ingen befintlig bebyggelse finns ska nya byggnader bäddas in i skogsvegetation. Placering av nya byggnader bör anpassas efter områdets topografi så att inte öppna ytor och siktlinjer bryts.

Gestaltning

Taktäckningsmaterial väljs och uppförs i matt utförande. Enhetlig färgsättning av huvudbyggnader i förhållande till befintlig bebyggelse.

Riktlinjer för fortsatt prövning

- LIS-område norra - Enstaka ny bebyggelse för bostadsändamål kan i normalfallet prövas genom förhandsbesked/bygglov och upphävande av strandskydd. Detaljplan kan bli aktuellt utifrån en bedömning av detaljplanekravet.

- LIS-område södra - Enstaka ny bebyggelse för bostadsändamål kan i normalfallet prövas genom förhandsbesked/bygglov och upphävande av strandskydd. Detaljplan kan bli aktuellt utifrån en bedömning av detaljplanekravet.

- Särskild hänsyn ska tas inom LIS-området avseende placering och gestaltning (se ovan)

- Enskilda VA-lösningar som med fördel kan vara gemensamma för flera fastigheter krävs. Vid placering av enskilda avloppsanläggningar bör en helhetstanke finnas där både vatten och avlopp ingår så att avloppsanordningen inte gör det svårt eller omöjligt att få bra dricksvatten för egen eller omkringliggande fastigheter.

- Vid större hårdgjorda ytor i samband med eventuell exploatering i norra området ska dagvatten fördröjas och däri renas innan de når recipienten.

Konsekvenser

Utbyggnad inom det utpekade LIS-området kan medföra viss påverkan på land-

skapsbilden om inte ovanstående riktlinjer följs. En varsam utbyggnad kan dock medföra att attraktiva boendemiljöer kan tillskapas och serviceunderlaget till Södra Viken och även Sunne tätort ökar. Riksintresset för naturvård bedöms inte påverkas om utbyggnad sker enligt ovanstående riktlinjer och hänsynstagandena säkras i detaljplan för norra området. De största värdena som riksintresset avser på Rottnens östra sida bedöms ligga längre norrut på sjön.

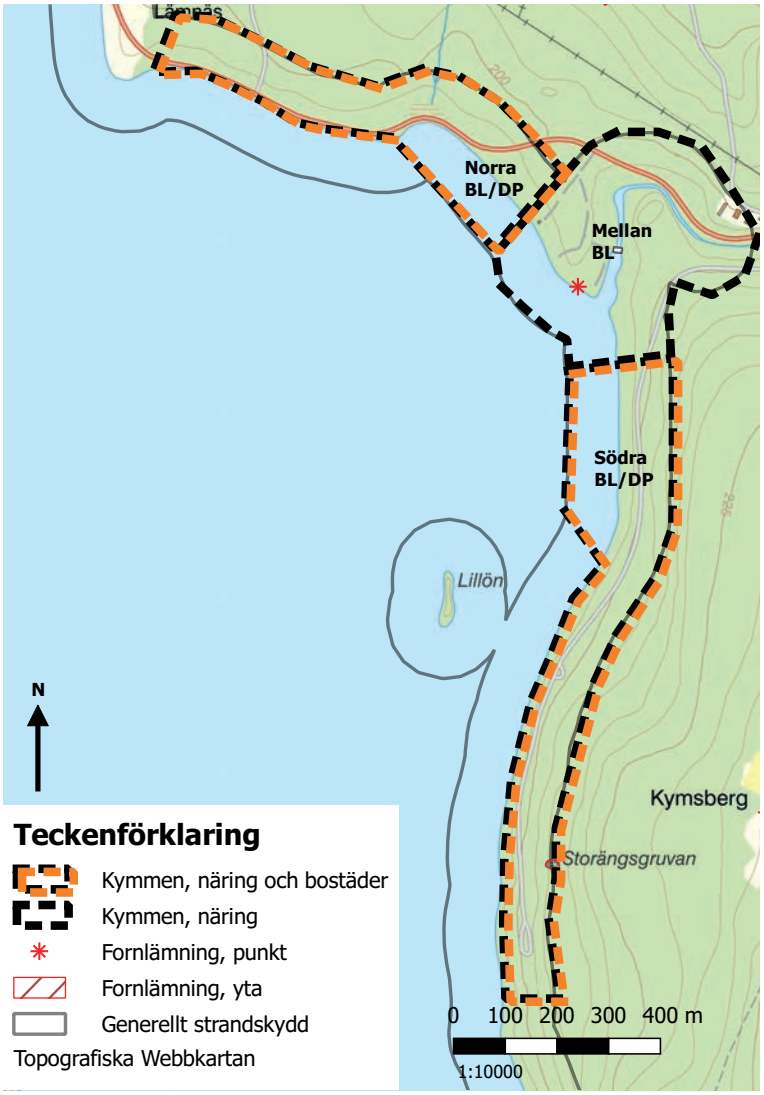
Länsstyrelsens synpunkter på området

Länsstyrelsen Värmland bedömde i sitt granskningsyttrande för LIS-plan 2020 att LIS-området borde utgå. Detta med hänvisning till avståndet till service och förekomsten av naturvärden. Kommunen bedömer att LIS-området tydligt bidrar till landsbygdsutveckling genom närheten till Södra Viken, och att en utveckling inom området även kan bidra till att stärka underlaget till Sunne tätort. Inför utställning av planen undantogs de identifierade naturvärden som finns i LIS-områdets närhet. Exploatering inom det norra delområdet föreslås föregås av en detaljplan vilket gör att förekomsten av eventuella okända naturvärden kan prövas inom processen för denna.

Utifrån detta anser kommunen i motstridighet till länsstyrelsen att LIS-utpekandet är lämpligt och att området kvarstår vid antagande av planen.

KYMMEN

9. Kymmen

Förutsättningar

Inom området finns en fornlämning i form av en fyndplats för slaggklump. Inom södra området finns ett område som är identifierad som potentiellt förorenat på grund av tidigare gruv-och upplagsverksamhet.

Kymmen är idag kraftigt reglerad. Under hela året varierar nivån upp till 7 meter och från juni till mitten av oktober får nivån variera 1,5 meter mellan högsta och lägsta nivå.

LIS-området ligger cirka 1,5 km från busshållplatsen Högfors där linje 212 och den anropsstyrda linjen 213.

I en strandinventering 2011 utförd av WSP samhällsbyggnad bedömdes inom LIS-området till största del finnas allmänna naturvärden.

Strandskyddet är 100 meter inom området.

Användning

Området består idag av skog och sjön Kymmens utlopp ner mot Rottnen. I norra delen av området går väg 888 invid sjö-

kanten och söderut följs sjön av en skogsväg. Områdets kvalitet är avskildhet

Tidigare LIS-utpekande

I ÖP 2011 pekades området ut som LIS-område för service inom besöksnäringen såsom restaurang, camping och stugu-thyrning samt boende för permanent och tillfälligt bruk. Området har utökats i denna plan med ytor för bostäder.

Inriktning

Norra och södra

Inriktning bostäder och näringsändamål i både det norra och södra området. Ett vattenområde inkluderas för att prova lokalisering av båtplatser. Bedömningen är att 20-35 stugor totalt kan rymmas i de båda områdena. En utveckling kan ses där bebyggelse kan tillkomma även utanför strandskyddat område. Vildmarkskaraktären bör bevaras och villaområdesliknande bebyggelse och tomter ska undvikas.

Mellan

Inriktning näringsändamål. Inom området kan det ses en utveckling mot verksamhet mot naturturism i form av exempelvis en enkel naturcamping.

Syftet med LIS-området är att utveckla platsen med bevarande av de kvaliteter som finns och anpassa bebyggelsen och verksamheten till platsens förutsättningar. Vildmarks-karaktären bör bevaras. Den service som LIS-området syftar till att stödja finns i Gräsmark i forma av affär som också säljer drivmedel, skola, pizzeria och restaurang (cirka 9 km från LIS-området).

Riktlinjer för fortsatt prövning

- LIS-område norra och södra - Sammanhållen ny bebyggelse för närings- och bostadsändamål prövas genom detaljplan och upphävande avstrandskyddet. Enstaka ny bebyggelse för bostad-eller näringsändamål kan i normalfallet prövas genom förhandsbesked/bygglov.
- LIS-område mellan- Enstaka ny bebyggelse för näringsändamål kan i normalfallet prövas genom förhandsbesked/bygglov. Detaljplan kan bli aktuellt utifrån en bedömning av detaljplanekravet.
- Vid planering av bostadsområdena är det av vikt att placera bostäderna med avstånd till varandra för att behålla områdets karaktär.
- Enskilda VA-lösningar som med fördel kan vara gemensamma för flera fastigheter krävs. Vid placering av enskilda avloppsanläggningar bör en helhetstanke finnas där både vatten och avlopp ingår så att avloppsanordningen inte gör det svårt eller omöjligt att få tjänligt dricksvatten för egen eller omkringliggande fastigheter.
- En utbyggnad inom området bör helst utformas med en parallellväg som ansluter vid ett (eller ett fåtal) ställen mot väg 888. Under en eventuell detaljplaneprocess utreds möjligheten till parallellväg. Vid enstaka bostadshus görs ansökan om anslutning till Trafikverket.

Konsekvenser

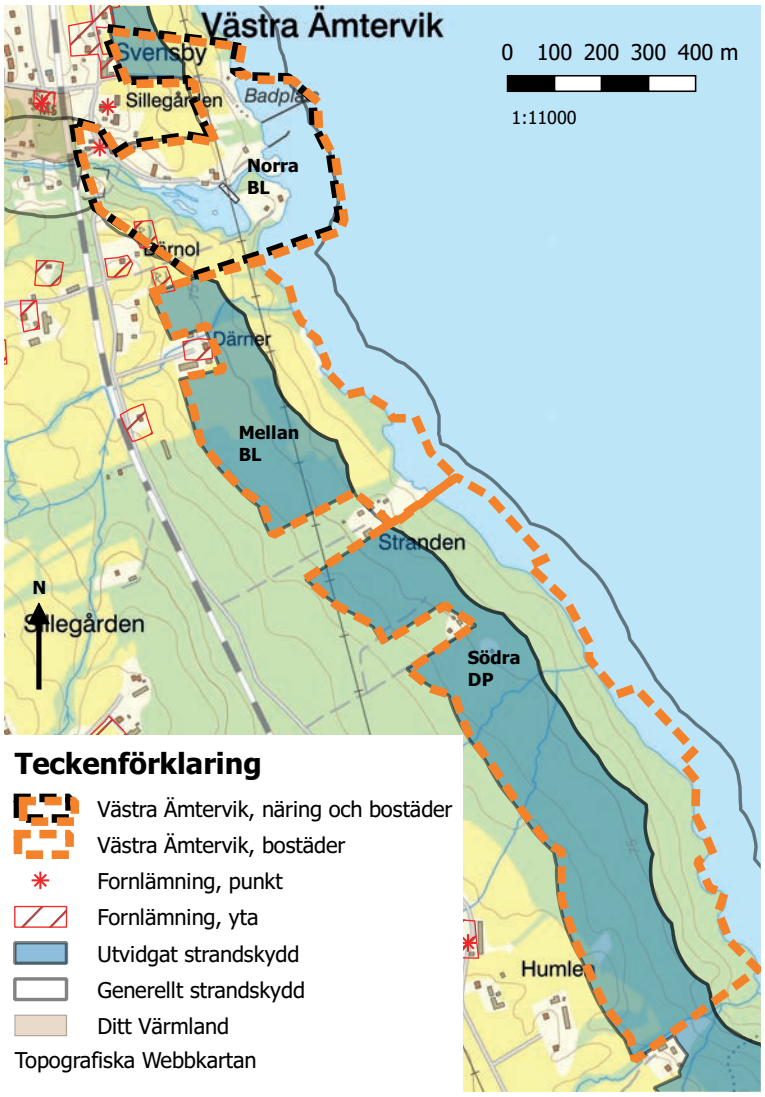
Utbyggnad inom det utpekade LIS-området förväntas kunna ske med bevarad naturkaraktär. Vägen som avgränsar möjliga områden för exploatering från vattnet minskar påverkan på vattendraget. Risken för översvämning bedöms som liten med tanke på sjöns reglering där vattennivån hålls nedanför de intilliggande vägarna. I det fall en ny sammanhållen bebyggelse tillkommer inom området ska detaljplan tas fram, vilket underlättar för att hitta en samordnad lösning för VA som minskar risken för negativ påverkan på Kymmens vattenkvalitet. Den typ av ”camping” som kan ses utvecklas på platsen bedöms inte innebära en betydande miljöpåverkan då det troligen kan komma att handla om en småskalig uthyrning av enstaka stugor och naturtältplatser.

MELLAN FRYKEN

10. Ingeby

Området har justerats inom ramen för ny översiktsplan för Sunne kommun 2040

11. Västra Ämtervik

Förutsättningar

Området omfattas av riksintresse för turism och friluftsliv (MB 4:2) som berör hela Fryksdalen. I Sunne kommuns naturvårdsprogram klassas delar av området som klass 4, vilket är definierat som lokalt intresse.

Det finns idag god tillgång till service i Västra Ämtervik genom skola, bensinstation, café, hembygdsgård, pizzeria med mera. Delar av LIS-området ligger inom kommunalt verksamhetsområde för VA.

Fryksdalsbanan går strax väster om området.

Området passeras av en kraftledning som har ett säkerhetsavstånd inom vilket ingen ny bebyggelse får tillkomma. Inom norra delområdet finns ett identifierat ett potentiellt förorenat område som en följd av tidigare textilindustri.

I en strandinventering 2011 utförd av WSP samhällsbyggnad bedömdes inom norra delen av LIS-området som då inventerades finnas allmänna till låga naturvärden.

Delar av området riskerar att drabbas av översvämning vid ett högsta beräknat flöde.

Strandskyddet är 100 meter. I kartan redovisas område där intentionen var att utvidgat strandskydd skulle kunna komma att gälla.

Användning

Inom området finns permanentbostäder och fritidsbostäder. Öppna fält blandas med skogspartier. Sillegården ligger i områdets norra del. Det finns en badplats nedanför Sillegården och vid Sillegårdsälvens utlopp finns en båthamn samt en kraftverksdamm. Norr om badplatsen utanför LIS-området finns ett reningsverk.

Tidigare LIS-utpekande

I ÖP 2011 pekades området ut för utveckling av hotell/ vandrahemsverksamhet, servering, service för badplats och båttrafik. Även bostäder främst för permanent bruk. Området som LIS-utpekas har i denna plan ökat i storlek söderut för att ytterligare möjliggöra en tätortsutveckling av Västra Ämtervik.

Inriktning

Norra

Inriktning näringsändamål och bostäder. Syftet är att förstärka befintliga näringar, möjliggöra för nya etableringar samt ge möjlighet till enstaka förtätning inom området för bostäder. Inom området bedöms 3-5 bostäder rymmas i de skogspartier som finns söder om Sillegåeden. Det är av vikt är att värna nuvarande siktlinjer från Sillegården.

Mellan

Inriktning bostäder. I området bedöms finnas möjlighet att förtäta med 3-5 bostäder i anslutning till skogsdungen. Området innehåller jordbruksmark, men det bedöms som möjligt att placera ny bebyggelse så att påverkan blir måttlig. Se riktlinjer för placering.

Södra

Inriktning bostäder. I den södra delen ses möjlighet att på sikt utveckla tätorten Västra Ämtervik. Detta behöver föregås av detaljplanläggning av ett sammanhängande område. I en detaljplan för tätortsutveckling inom området skulle en större mängd bostäder kunna tillkomma vilket

Syftet med LIS-området är att kunna upprätthålla servicenivån i Västra Ämtervik. Det bedöms finnas starka skäl till volym i bebyggelse då det fortfarande finns service kvar i tätorten, men som kräver fortsatt befolkningsunderlag för att överleva.

För hela LIS-området gäller att ny bebyggelse ska underordnas landskapet och befintlig bebyggelse, alltså anpassat till rådande förhållanden på platsen. Särskilt viktigt är detta inom norra och mellanområdet. Detta innebär:

Placering

Vid placering av ny bebyggelse bör denna relateras till befintliga byggnader och i annat fall till platsens givna geografi. Om möjligt bör byggnader placeras i skogsbryn och på luckor i anslutning till befintlig bebyggelse. I de fall ingen befintlig bebyggelse finns ska nya byggnader bäddas in i skogsvegetation. Placering av nya byggnader bör anpassas efter områdets topografi så att inte öppna ytor och siktlinjer bryts.

Gestaltning

Taktäckningsmaterial väljs och uppförs i matt utförande. Enhetlig färgsättning av huvudbyggnader i förhållande till befintlig bebyggelse.

Riktlinjer för fortsatt prövning

- LIS-område norra - Enstaka ny bebyggelse för näring- eller bostadsändamål kan i normalfallet prövas genom förhandsbesked/bygglov. Detaljplan kan bli aktuellt utifrån en bedömning av detaljplanekravet.

- LIS-område mellan - Enstaka ny bebyggelse för bostadsändamål kan i normalfallet prövas genom förhandsbesked/ bygglov. Detaljplan kan bli aktuellt utifrån en bedömning av detaljplanekravet.

- LIS-område södra - ny bebyggelse för bostadsändamål prövas genom detalj-

plan och upphävande av strandskyddet.

- Särskild hänsyn ska tas inom LIS-området avseende placering och gestaltning (se ovan)

- Inom hela LIS-området ska risk- buller- och vibrationspåverkan beaktas vid fortsatt prövning.

- Ny samlad bebyggelse bör placeras med hänsyn till risk för översvämning vid ett högsta beräknat flöde.

- Samordnat vatten och avlopp bör eftersträvas. Kommunalt

verksamhetsområde för VA finns i Västra Ämtervik, där viss kapacitet för anslutning av ny bebyggelse kan finnas. Dock förutsätter en större nyexploatering i södra området

en ny gemensam VA-anläggning eller utökning av det kommunala reningsverkets kapacitet.

- Vid placering av eventuella enskilda avloppsanläggningar bör en helhetstanke finnas där både vatten och avlopp ingår så att avloppsanordningen inte

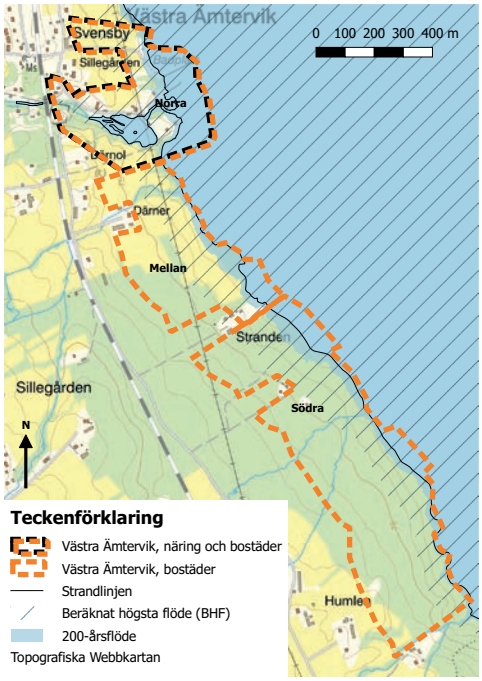
gör det svårt eller omöjligt att få tjänligt-dricksvatten för egen eller omkringliggande fastigheter.

- Vid större hårdgjorda ytor ska dagvatten fördröjas och däri renas innan de når recipienten.

Konsekvenser

En mer omfattande nybyggnation av bostäder i södra området är beroende av de åtgärder som planeras för de osäkra plankorsningarna för att inte öka olycksrisken. Kraftledningen som passerar området begränsar utvecklingen inom dess säkerhetsavstånd. Utbyggnad inom det utpekade LIS-området förväntas kunna ske utan att påverka sjöns möjligheter att uppnå miljökvalitetsnorm till 2021 då delar av området kan anslutas till kommunalt avlopp och goda förutsättningar för gemensamma enskilda lösningar finns genom detaljplanekravet i södra området.

Med riktlinjerna för placering av ny bebyggelse bedöms påverkan på den jordbruksmark som finns inom området bli begränsad.

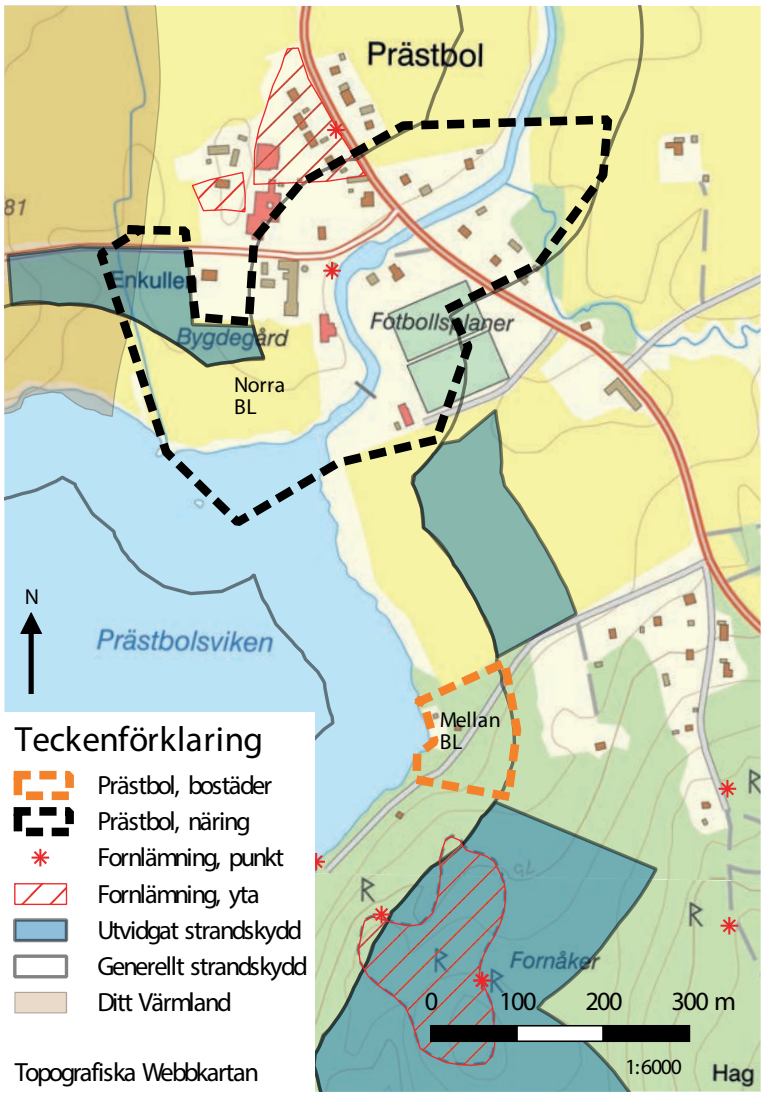
Risk för översvämning vid ett 200-årsflöde och beräknat högsta flöde.© MSB

Länsstyrelsens synpunkter på området

Länsstyrelsen Värmland bedömde i sitt granskningsyttrande för LIS-plan 2020 att LIS-områdets södra delområde borde utgå. Detta med hänvisning begränsningskravet i MB 7. kap 18e§. Kommunen anser att LIS-områdets storlek är väl motiverat utifrån att det är det enda område i LIS-planen som möjliggör en mer samlad volym av tätortsnära boende på landsbygden med närhet till kollektivtrafik (tågstation inom 2 km). Övriga delområden inom Västra Ämtervik tillsammans med närliggande LIS-området Ingeby ger maximalt 20 nya bostäder inpassade i befintlig bebyggelsestruktur. Exploatering inom det södra delområdet kommer kräva detaljplaneläggning, varpå exploateringens lämplighet även kommer att prövas i ett senare skede.

Utifrån detta anser kommunen i motstridighet till länsstyrelsen att LIS-utpekandet är lämpligt och att södra området kvarstår vid antagande av planen.

12. Prästbol

Förutsättningar

Området omfattas av riksintresse för turism och friluftsliv (MB 4:2) som berör hela Fryksdalen. I Sunne kommuns naturvårdsprogram klassas området som klass 3, vilket är definierat som högt skyddsvärde (kommunalt intresse). Detta med hänvisning till landskapsbilden och till Prästbolsvikens betydelse för rastande fåglar. Det finns en kulturhistorisk lämning i norra området och en fornlämning i form av en boplats inom det södra området.

Inom det norra delområdet finns två potentiellt förorenade områden. Ingen av objekten är riskklassade bara identifierade som potentiellt förorenade områden och ligger i redan existerande bebyggelse.

Det finns en betydande risk för översvämning vid Ämtans mynning vilket bedöms utesluta ny bostadsbebyggelse inom strandskyddat område kopplat till Prästbol by. I en strandsutredning 2011 utförd

av WSP samhällsbyggnad bedömdes höga naturvärden finnas i anslutning till Ämtans utlopp, övrigt område som ingår i LIS-utpekandet bedömdes som allmänna till låga naturvärden. Kollektivtrafikhållplats finns inom norra LIS-området.

Strandskyddet är 100 meter. I kartan redovisas område där intentionen var att utvidgat strandskydd skulle kunna komma att gälla.

Användning

LIS-området omfattar delar av Prästbol som är en liten by intill Östra Ämterviks kyrka som har under 200 invånare. Prästbol räknas som ett sockencentrum i kommunens sydöstra del med både skola och livsmedelsbutik. Inom det norra LIS-området ligger flera bostadshus, Sjösala bygdegård och idrottsplats. I anslutning till bygdegården finns ställplatser för husbil. I södra området ligger ett fritidshus.

Tidigare LIS-utpekande

I ÖP 2011 pekades ett större sammanhängande område ut för serviceverksamhet; servering, mötesverksamhet, idrott. Även bostäder i form av fritidshus främst vid Bäviksviken. Området har avgränsats med hänsyn till jordbrukslandskapet och naturvärden.

Inriktning

Norra

Inriktning näringsändamål Området LIS-utpekas för att underlätta för tätortsutveckling och är delvis detaljplanelagt.

Mellan

Inriktning bostäder. LIS-område för att kunna komplettera befintlig fritidshusbebyggelse. Bedömningen är att 1-3 bostäder kan rymmas inom området.

Södra

Inriktning bostäder. LIS-område för att kunna komplettera med bostäder med närhet till befintlig bebyggelse. Bedömningen är att 3-5 bostäder kan rymmas inom området.

Inom främst södra området gäller:

Placering

Vid placering av ny bebyggelse bör denna relateras till befintliga byggnader och i annat fall till platsens givna geografi. Om möjligt bör byggnader placeras i skogsbryn och på luckor i anslutning till befintlig bebyggelse. I de fall ingen befintlig bebyggelse finns ska nya byggnader bäddas in i skogsvegetation. Placering av nya byggnader bör anpassas efter områdets topografi så att inte öppna ytor och siktlinjer bryts.

Gestaltning

Taktäckningsmaterial väljs och uppförs i matt utförande. Enhetlig färgsättning av huvudbyggnader i förhållande till befintlig bebyggelse.

Riktlinjer för fortsatt prövning

- LIS-område norra - Enstaka ny bebyggelse för näringsändamål kan i normalfallet prövas genom förhandsbesked/bygglov. Detaljplan kan bli aktuellt utifrån en bedömning av detaljplanekravet.

- LIS-område mellan - Enstaka ny bebyggelse för bostadsändamål kan i normalfallet prövas genom förhandsbesked/bygglov. Detaljplan kan bli aktuellt utifrån en bedömning av detaljplanekravet.

- LIS-område södra - Enstaka ny bebyggelse för bostadsändamål kan i normalfallet prövas genom förhandsbesked/bygglov. Detaljplan kan bli aktuellt utifrån en bedömning av detaljplanekravet.

- Inom mellan och södra området kan ingen ny bostadsbebyggelse tillkomma inom området som riskerar att drabbas av översvämning vid ett 200-årsflöde.

- Vid utveckling inom det södra området bör hänsyn tas till den ej

gränsbestämda

fornlämning som finns inom området. Enligt 2 kap Kulturmiljölagen (KML) är fornlämningar inklusive fornlämningsområde skyddat oavsett om de är identifierade eller inte. Om man på något sätt vill ändra fornlämningsområdet genom markingrepp eller byggnation/annan förändring krävs Länsstyrelsens tillstånd enligt 2 kap 12 § kulturmiljölagen (KML).

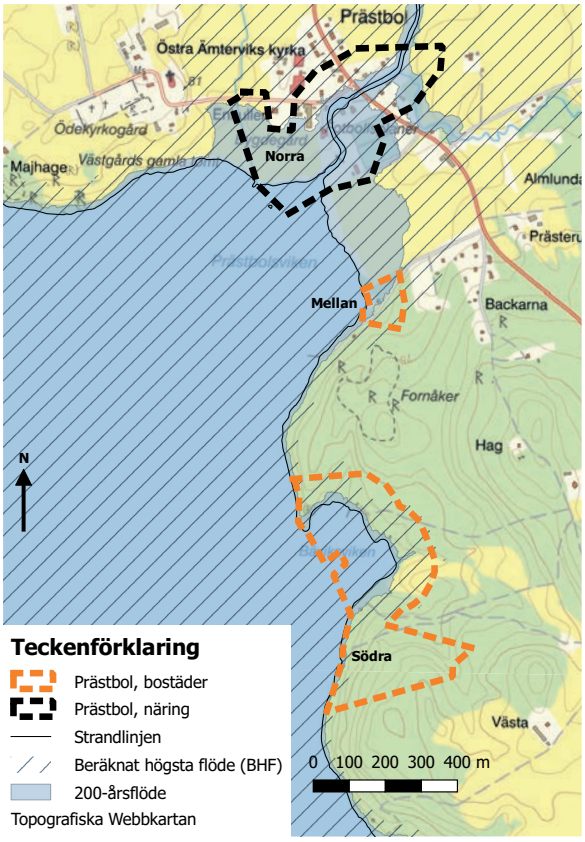
- Norra- och mellanområdet ligger med närhet till kommunalt verksamhetsområde för VA och anslutning kan utredas.

- Inom södra området förutsätts enskilda VA-lösningar som med fördel kan vara samordnade. Vid placering av enskilda avloppsanläggningar bör en helhetstanke finnas där både vatten och avlopp ingår så att avloppsanordningen inte gör det svårt eller omöjligt att få tjänligt dricksvatten för egen eller omkringliggande fastigheter.

Konsekvenser

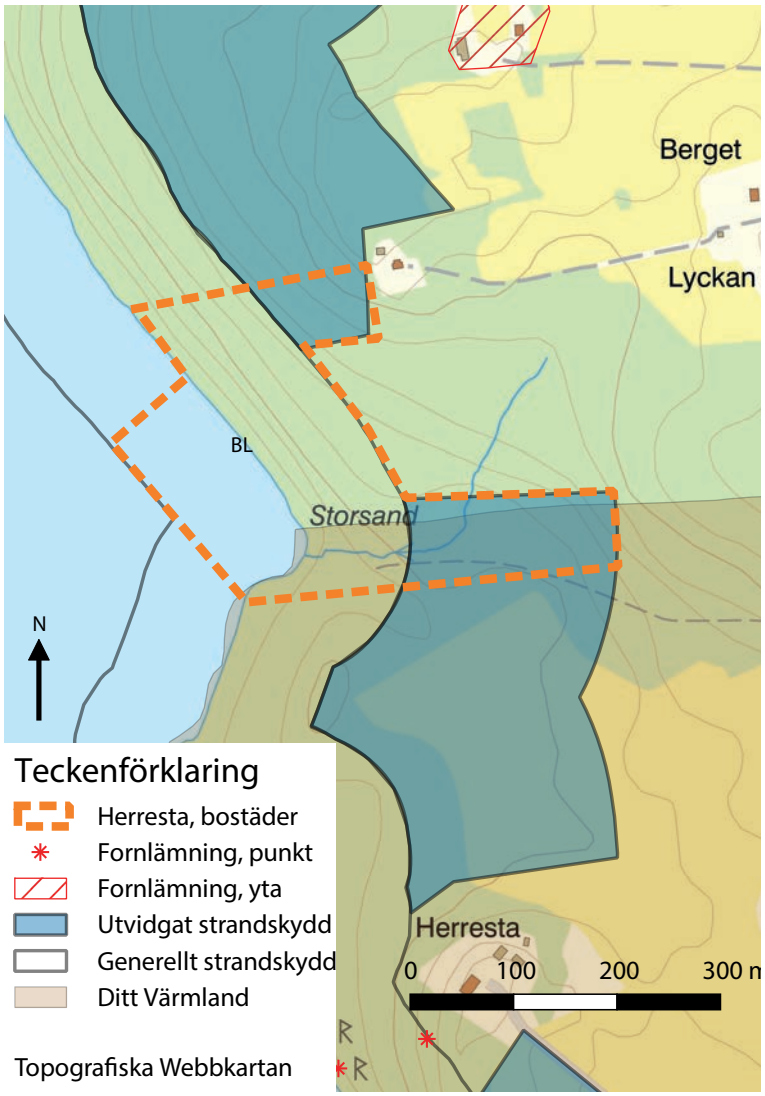
LIS-området bedöms inte ge några större konsekvenser för natur- eller friluftsvärden då de utpekade områdena redan idag innehåller bebyggd mark. Inom mellanområdet bedöms ny bebyggelse främst kunna tillkomma norr om vägen. Vid ny bebyggelse i det södra området behöver aktsamhet kring fornlämningsmiljön kopplat till udden råda för att inte påverka eventuella oupptäckta värden negativt.

LIS-området bedöms bidra till att underlätta för att upprätthålla den service som finns i Prästbol samt ge förutsättningar för att öka serviceunderlaget.

Risk för översvämning vid ett 200-årsflöde och beräknat högsta flöde.© MSB

13. Herresta

Förutsättningar

Området omfattas av riksintresse för turism och friluftsliv (MB 4:2) som berör hela Fryksdalen. I Sunne kommuns naturvårdsprogram klassas området som klass 3, vilket är definierat som högt skyddsvärde (kommunalt intresse).

Området ligger inom Länsstyrelsens Kulturmiljöprogram Ditt Värmland och angränsar i söder till ett område av riksintresse för kulturmiljövård (Östra Ämtervik). Söder om det utpekade området ligger Herresta prästgård som utgör ett centralt inslag i Selma Lagerlöfs författarskap.

Närmsta kollektivtrafikhållplats finns i Prästbol, cirka 1 km sydöst om LIS-området.

Delar av området riskerar att påverkas av översvämning vid ett högsta beräknat flöde, se karta på nästkommande sida.

I en strandinventering 2011 utförd av WSP samhällsbyggnad bedömdes hela LIS-området inhysa allmänna naturvärden. Inom LIS-området finns en stig som används av boende för att nå stranden.

Strandskyddet är 100 meter. I kartan redovisas område där intentionen var att utvidgat strandskydd skulle kunna komma att gälla.

Användning

Området består av skogsmark som sluttar relativt brant ner mot sjön.

Tidigare LIS-utpekande

I ÖP 2011 pekades ett LIS-område ut för fritidsbostäder för uthyrning. LIS-området har minskats något för att minska påverkan på landskapsbilden från Östra Ämtervik.

Inriktning

Inriktning bostads- och näringsändamål. Inom området bedöms 5-10 uthyrningsstugor/bostadshus rymmas. LIS-området syftar till att stödja den service som finns i Prästbol.

Det har även identifierats att vandrare längst med Pilgrimsleden behöver boende på denna delsträcka. Beaktande av den stig som boende i närområdet använder för att nå stranden bör göras i eventuell prövning av ny bostadsbebyggelse.

För hela LIS-området gäller att ny bebyggelse ska underordnas landskapet och befintlig bebyggelse, alltså anpassat till rådande förhållanden på platsen. Detta innebär:

Placering

Vid placering av ny bebyggelse bör denna relateras till befintliga byggnader och i annat fall till platsens givna geografi. Placering av nya byggnader bör anpassas efter områdets topografi så att inte öppna ytor och siktlinjer bryts. En skogsridå har bevarats mellan LIS-området och det öppna jordbrukslandskapet i söder. Denna ridå bör värnas.

Gestaltning

Taktäckningsmaterial väljs och uppförs i matt utförande. Enhetlig färgsättning av huvudbyggnader i förhållande till befintlig bebyggelse.

Riktlinjer för fortsatt prövning

- Enstaka ny bebyggelse för bostadsändamål kan i normalfallet prövas genom förhandsbesked/ bygglov. Detaljplan kan bli aktuellt utifrån en bedömning av detaljplanekravet.

- Förekomsten av och hänsynstagande till befintliga kulturhistoriska värden behöver redovisas i fortsatt prövning av utveckling av platsen. Stor hänsyn

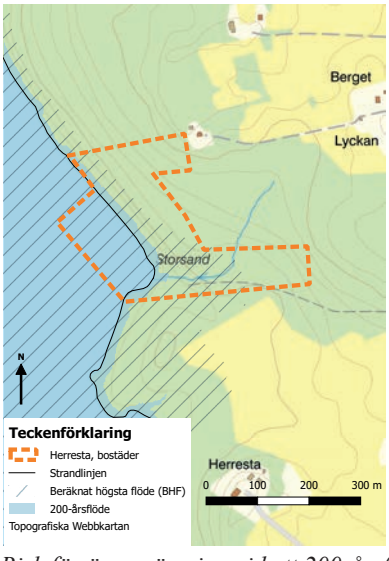
ska tas till det kulturhistoriska värden som finns kopplat till Östra Ämtervik där landskapsbilden är en viktig komponent.

- Särskild hänsyn ska tas inom LIS-området avseende placering och gestaltning (se ovan)

- Enskilda VA-lösningar som med fördel kan vara gemensamma för flera fastigheter krävs. Vid placering av enskilda avloppsanläggningar bör en helhetstanke finnas där både vatten och avlopp ingår så att avloppsanordningen inte gör det svårt eller omöjligt att få tjänligt dricksvatten för egen eller omkringliggande fastigheter.

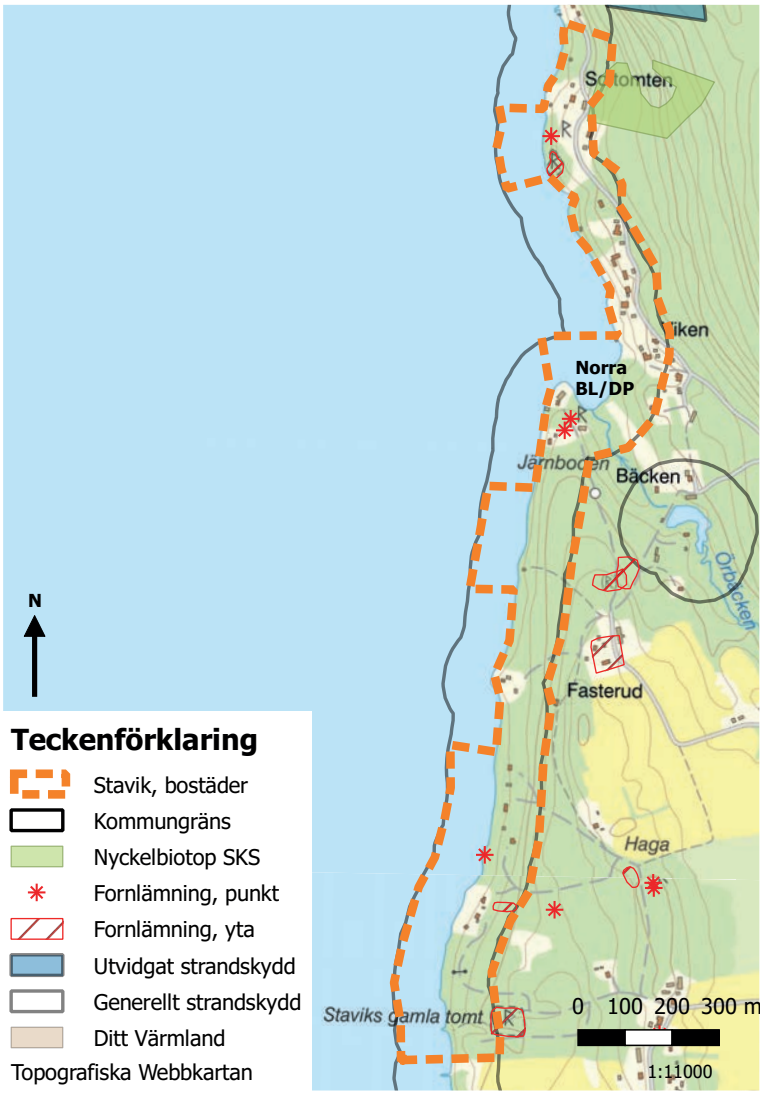
Konsekvenser

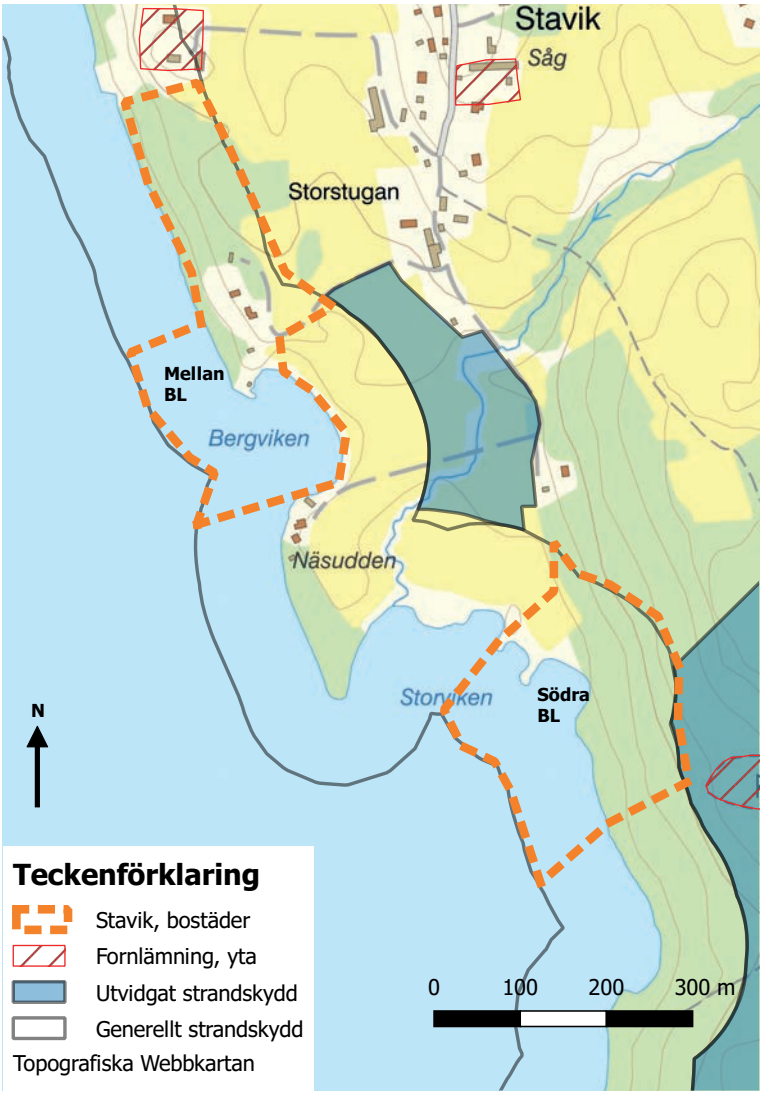
Utbyggnad inom det utpekade LIS-området förväntas inte påverka riksintresset för kulturmiljövård negativt då avgränsningen av området gjorts så att det blir en buffert mellan eventuella nya bostäder och Herresta prästgård.

Risk för översvämning vid ett 200-årsflöde och beräknat högsta flöde.© MSB

14. Stavik

Förutsättningar

Området omfattas av riksintresse för turism och friluftsliv (MB 4:2) som berör hela Fryksdalen. Inom och i anslutning till den norra delen av LIS-området finns det ett antal fornlämningar. Det finns ett röse, ett gravfält, en hög, en stensättning och en fossil åker.

Det finns en tydlig bygata i Stavik som är bevarandevärd i sin struktur. I en strandinventering 2011 utförd av WSP samhällsbyggnad bedömdes höga naturvärden finnas i norra delen av norra området vid Soltomten och Örbäckens utlopp, för övrigt allmänna naturvärden.

Cirka 1,5 km öster om strandkanten går väg 716 och inom LIS-områdets sträckning finns tre kollektivtrafikplatser.

Stranden är relativt brant inom området och stora delar klarar sig från översvämning vid ett högsta beräknat flöde. Se karta på kommande sida.

Strandskyddet inom området är 100 meter. I kartan redovisas område där intentionen var att utvidgat strandskydd skulle kunna komma att gälla.

Användning

Området innehåller idag spridd bebyggelse längs med strandkanten där permanentboende blandas med fritidshus. Nederst i det norra området finns ett detaljplanelagt fritidshusområde som är under utbyggnad.

Tidigare LIS-utpekande

I ÖP 2011 pekades området ut för bostäder för permanent eller tillfälligt bruk. Området har utökats något norrut, men minskats i de södra delarna. Jordbrukslandskapet i den södra delen har undantagits genom den nya avgränsningen.

Inriktning

Norra

Inriktning bostäder. Inom området bedöms 10-20 bostadstomter rymmas. Fyra vattenytor pekas ut för att pröva lokalisering av bryggor.

Mellan

Inriktning bostäder. Inom området bedöms 5-8 bostadstomter rymmas.

Södra

Inriktning bostäder. Inom området bedöms 5-8 bostadstomter rymmas.

Riktlinjer för fortsatt prövning

- LIS-område norra - Enstaka ny bebyggelse för bostadsändamål kan i normalfallet prövas genom förhandsbesked/bygglov. Detaljplan kan bli aktuellt utifrån en bedömning av detaljplanekravet. I den nedre delen av det norra området finns en befintlig detaljplan. Fornlämningsbilden begränsar var ny bebyggelse kan tillkomma.

- LIS-område mellan - Enstaka ny bebyggelse för bostadsändamål kan i normalfallet prövas genom förhandsbesked/bygglov. Detaljplan kan bli aktuellt utifrån en bedömning av detaljplanekravet.

- LIS-område södra - Enstaka ny bebyggelse för bostadsändamål kan i normalfallet prövas genom förhandsbesked/bygglov. Detaljplan kan bli aktuellt utifrån en bedömning av detaljplanekravet.

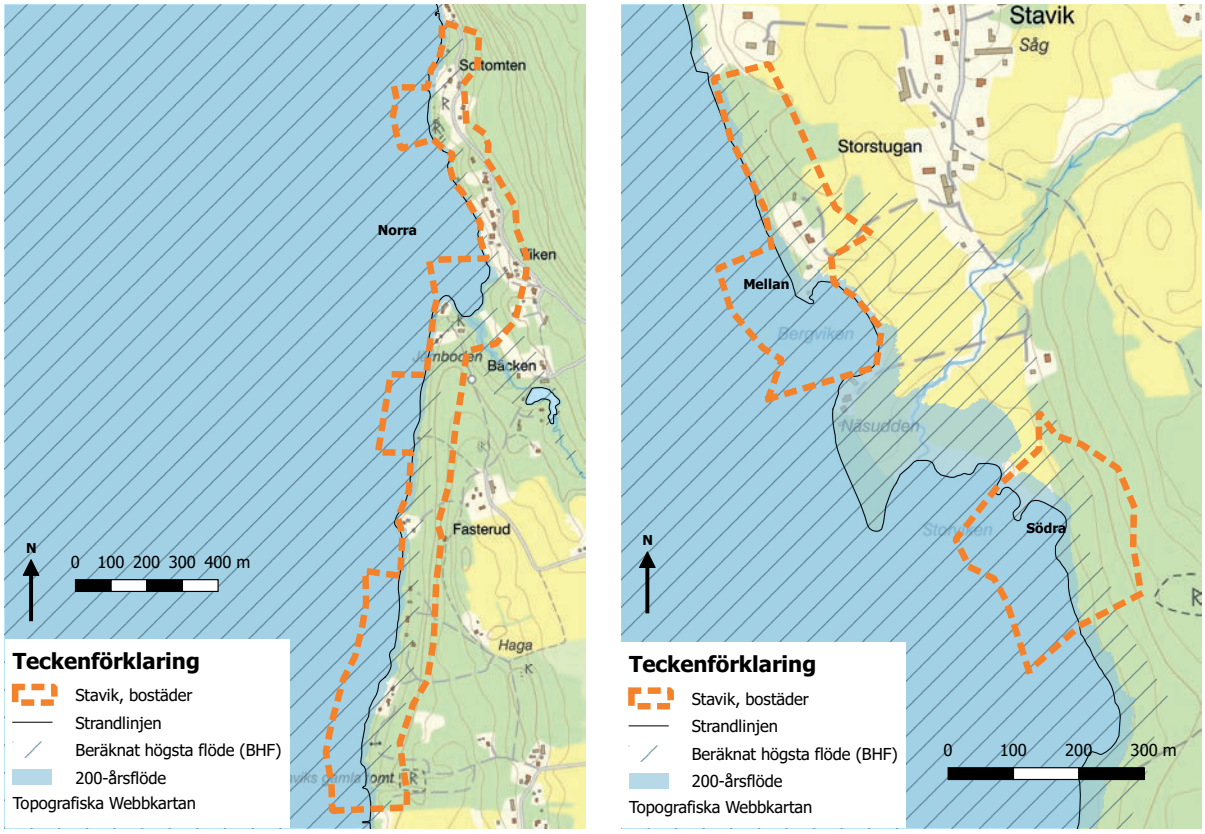
- Vid utveckling inom det norra området bör hänsyn tas till kända och okända fornlämningar som finns inom området. Enligt 2 kap Kulturmiljölagen (KML) är fornlämningar inklusive fornlämningsområde skyddat oavsett om de är identifierade eller inte. Om man på något sätt vill ändra fornlämningsområden genom markingrepp eller byggnation/annan förändring krävs Länsstyrelsens tillstånd enligt 2 kap 12 § kulturmiljölagen (KML).

- Hänsynstaganden till naturvärden och kulturhistoriska värden i norra området ska redovisas vid fortsatt prövning.

- Enskilda VA-lösningar som med fördel kan vara gemensamma för flera fastigheter krävs. Vid placering av enskilda avloppsanläggningar bör en helhetstanke finnas där både vatten och avlopp ingår så att avloppsanordningen inte gör det svårt eller omöjligt att få tjänligt dricksvatten för egen eller omkringliggande fastigheter.

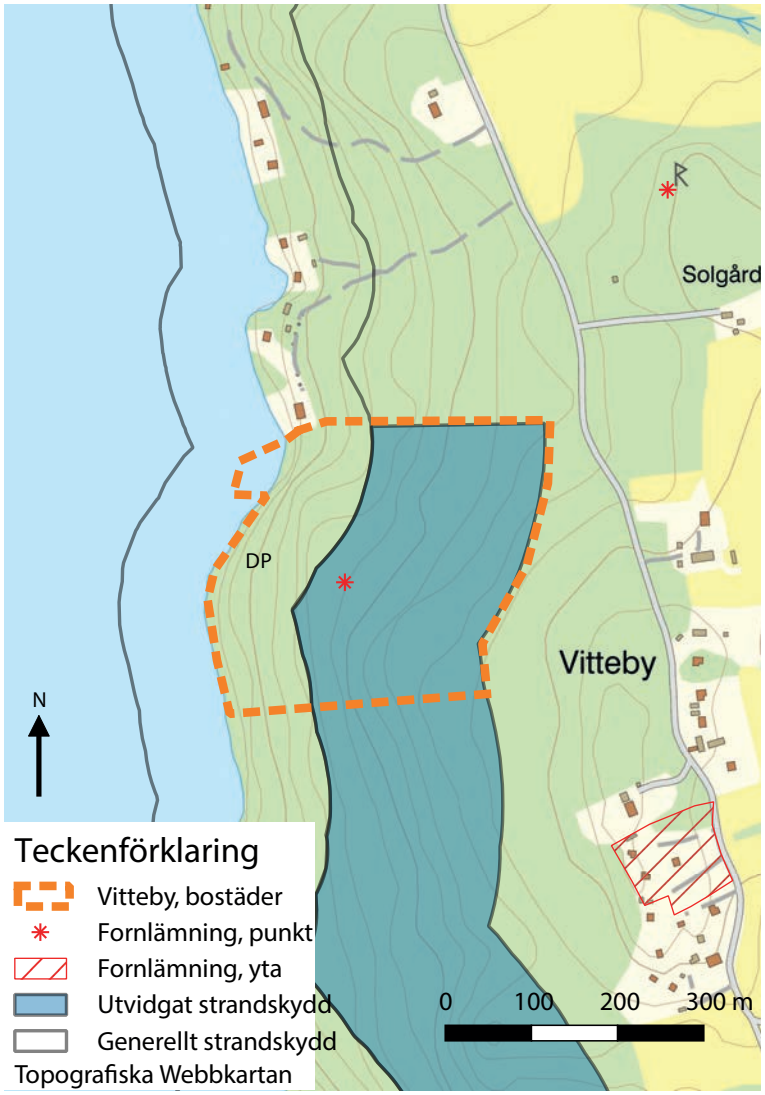
Konsekvenser

LIS-utpekandet syftar till att skapa ett ökat underlag för service i Östra Ämtervik, vilket bedöms finnas goda förutsättningar för. Stora delar av den strandremsa som pekas ut är bebyggd, men en varsam komplettering av bostäder ses som möjlig. Hänsyn behöver tas till de fornlämningar som finns längst med sträckan.

Risk för översvämning vid ett 200-årsflöde och beräknat högsta flöde.© MSB

15. Vitteby

Förutsättningar

Området omfattas av riksintresse för turism och friluftsliv (MB 4:2) som berör hela Fryksdalen.

Området ligger cirka 4 kilometer söder om Sunne tätort och närmsta hållplats för kollektivtrafik finns cirka 2 km norr och söder om LIS-området.

Stranden sluttar relativt brant inom området och därmed drabbas inte området så hårt av översvämning vid ett högsta beräknat flöde.

Strandskyddet är 100 meter. I kartan redovisas område där intentionen var att utvidgat strandskydd skulle kunna komma att gälla.

Användning

Området består idag av skogsmark men gränsar till bostadsbebyggelse i norr till vilken enskild väg finns framdragen. För området finns en detaljplan (laga kraft 2025).

Tidigare LIS-utpekande

Området har inte varit utpekat LIS-område före LIS-planen 2020.

Inriktning

Inriktning bostäder. Inom området bedöms 10-15 bostadstomter rymmas. Ett vattenområde involveras i

LIS-området för att pröva lokalisering av brygga. LIS-området syftar till att möjliggöra för bostäder i ett attraktivt läge med närhet till Sunne tätort som kan stärka serviceunderlaget till tätorten.

För hela LIS-området gäller att ny bebyggelse ska underordnas landskapet och befintlig bebyggelse, alltså anpassat till rådande förhållanden på platsen. Detta innebär:

Placering

Placering av nya byggnader bör anpassas efter områdets topografi med stor hänsyn till landskapsbilden kring sjön. Vegetation bör bevaras mellan ny bebyggelse och strandkanten.

Gestaltning

Taktäckningsmaterial väljs och uppförs i matt utförande. Byggnadernas utformning bör spegla områdets bebyggelsetradition.

Riktlinjer för fortsatt prövning

- Ny bebyggelse för bostadsändamål prövas genom detaljplan och upphävande av strandskyddet.

Enstaka bebyggelse i anslutning till befintlig bebyggelse i områdets norra och södra del kan prövas genom förhandsbesked/bygglov.

- Särskild hänsyn ska tas inom LIS-området avseende placering och gestaltning (se ovan)

- Eventuella naturvärden inom området bör utedas vid detaljplaneläggning.

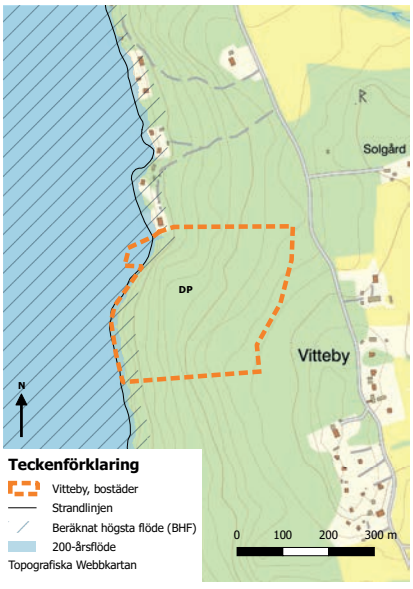
- Området ska anslutas till kommunalt VA i enlighet med detaljplan för området.

- Vid större hårdgjorda ytor ska dagvatten fördröjas och däri renas innan de når recipienten.

Konsekvenser

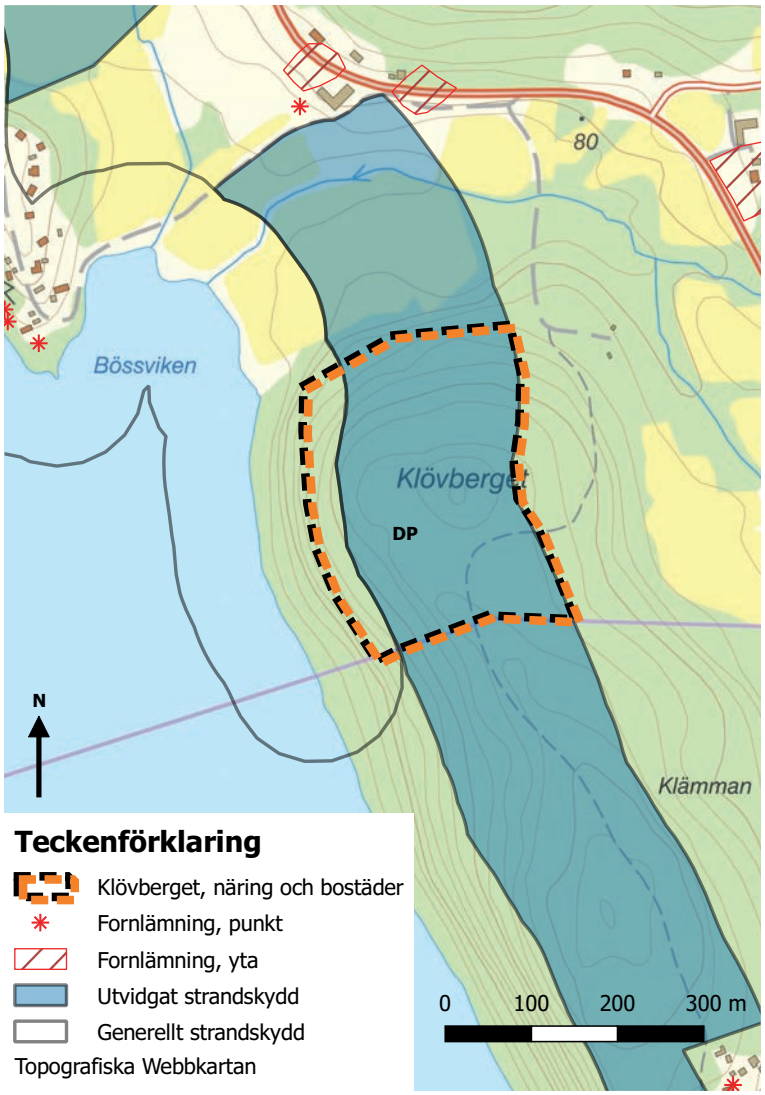
LIS-området berör ett obebyggt skogsområde där eventuella naturvärden behöver utredas närmare för att inte riskera att få negativa konsekvenser för naturlivet. Med bakgrund av detta bedöms en ny sammanhängande bebyggelse behöva föregås av en detaljplan. Med tanke på riksintresset för friluftsliv bör ny bebyggelse utformas så att upplevelsen av området från andra delar av Frykendalen inte blir avvikande. Vegetation bör sparas och byggnader utformas för att harmonisera med omgivningen. Dessa förutsättningar finns möjlighet att säkra i detaljplan, vilket gör att bedömningen är att området kan utvecklas utan att få negativ påverkan på riksintresset.

Området finns inte med i utbyggnadsplanen för kommunalt VA, vilket gör att exploatering på platsen är beroende av en väl genomförd VA-lösning som gärna får vara gemensam för flera bostäder för att inte riskera att påverka Mellan-Frykens vattenkvalitet. Denna fråga bör utredas vidare i detaljplanearbetet.

Risk för översvämning vid ett 200-årsflöde och beräknat högsta flöde.© MSB

16. Klövberget

Förutsättningar

Området omfattas av riksintresse för turism och friluftsliv (MB 4:2) som berör hela Fryksdalen. Mellan det LIS-utpekade området och vattnet finns utpekade naturvärden och en brant sluttning ner mot stranden. Detta område har undantagits från LIS-utpekande. Området angränsar till Kils kommun.

Närmsta hållplats för kollektivtrafik finns inom 500 meter från LIS-området längst med väg 716.

Området ligger över högsta beräknade flöde och omfattas därmed inte av översvämningsrisk.

Strandskyddet är 100 meter. I kartan redovisas område där intentionen var att utvidgat strandskydd skulle kunna komma att gälla.

Användning

Området består idag av skogsmark. Öster om det utpekade området finns två fritidshus.

Tidigare LIS-utpekande
Området har inte varit utpekat LIS-område före LIS-planen 2020.

Inriktning

Inriktning bostäder och näringsändamål. Inom området kan utbyggnad av 15-20 bostäder för fritidsboende eller för stuguthyrning ses. LIS-området syftar till att stärka serviceunderlaget till Östra Ämtervik/Prästbol (ca. 8 km norr om området), men även till Sunne tätort (2.4 mil norr om området). Med god tillgänglighet via kollektivtrafik bedöms området kunna bidra till detta trots ett lite längre avstånd.

Riktlinjer för fortsatt prövning

- Ny samlad bebyggelse prövas genom detaljplan och upphävande av strandskyddet. Eventuell komplettering av enstaka bostadshus samt näringsverksamhet kan prövas genom förhandsbesked/bygglov och dispens.

- Förekomsten av och hänsynstagande till eventuella naturvärden behöver närmare utredas och redovisas vid detaljplaneläggning.

- Enskilda lösningar för VA som med fördel kan vara gemensamma krävs. Vid placering av enskilda avloppsanläggningar bör en helhetstanke finnas där både vatten och avlopp ingår så att avloppsanordningen inte gör det svårt eller omöjligt att få tjänligt dricksvatten för egen eller omkringliggande fastigheter.

- Det är av vikt för landskapsbilden att utformningen av ny bebyggelse harmoniserar med landskapet och att vegetation sparas mellan byggnader och branten i väster.

- Vid större hårdgjorda ytor ska dagvatten fördröjas och däri renas innan de når recipienten.

Konsekvenser

Utbyggnad inom LIS-området bedöms kunna bidra till ett ökat serviceunderlag till Östra Ämtervik.

Genom att en zon på cirka 70 meter har undantagits från LIS-området bedöms de naturvärden som kan finnas i branten ner mot stranden undvika att påverkas. I kommande prövning bör säkras att ny bebyggelse inte påverkar landskapsbilden från sjön negativt.

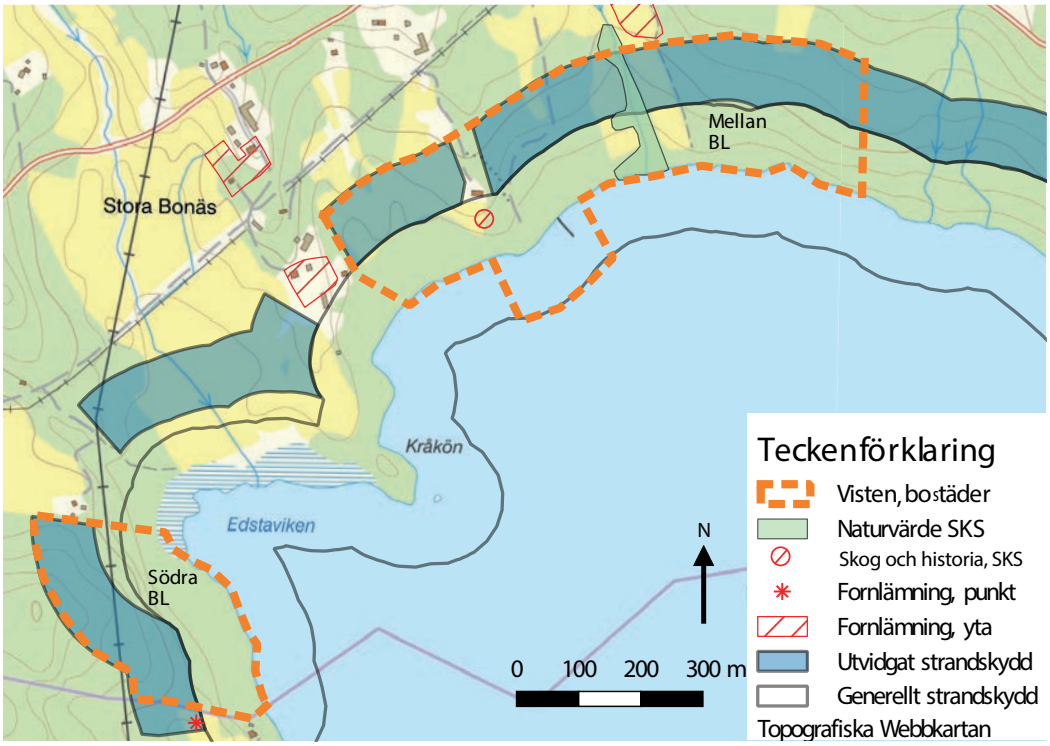
Länsstyrelsens synpunkter på området

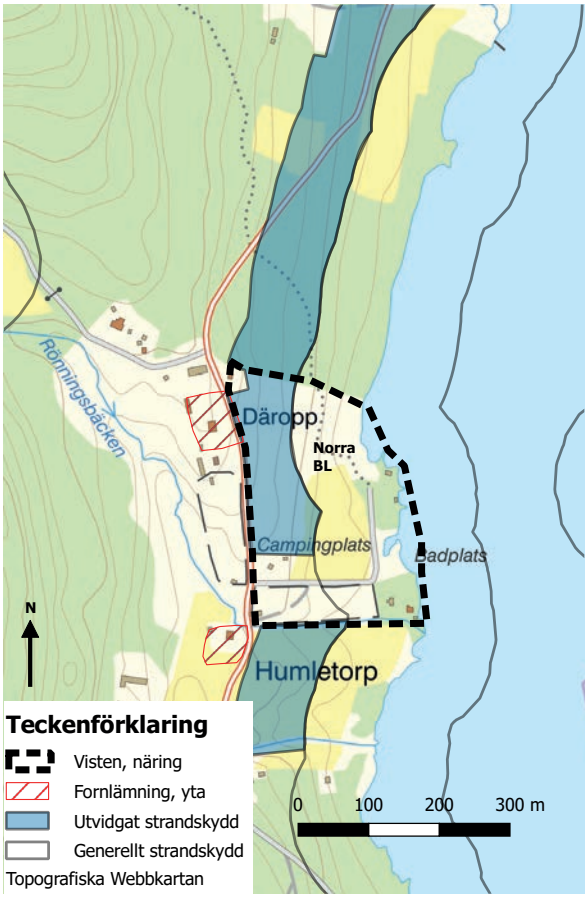
Länsstyrelsen Värmland bedömde i sitt granskningsyttrande att LIS-området borde utgå. Detta då omprövning av det utökade strandskyddet pågår och största delen av LIS-området ligger utanför det generella strandskyddet. Kommunen välkomnar länsstyrelsens omprövning av strandskyddet i anslutning till detta område och anser att det utökade strandskyddet här bör utgå. Det mindre område som då kvarstår av området inom det generella strandskyddet pekas i sådant fall fortsatt ut som LIS-område för att ge möjlighet att pröva lämpligheten i att upphäva strandskyddet genom detaljplan.

Utifrån detta anser kommunen i motstridighet till länsstyrelsen att LIS-utpekandet är lämpligt och att området kvarstår vid antagande av planen.

VISTEN

17. Visten

Förutsättningar

Inom den mellandelen av området finns en torplämning registrerad i Skogsstyrelsens skogs- och historia inventering. Inom området finns också en av skogsstyrelsen utpekad värdefull bäckmiljö.

Genom södra området passerar transmissionsledningar som omfattas av utveckling av ”Karlstadsbenet”. Ledningarna är av riksintresse och vid utveckling av området ska dialog hållas med Svenska kraftnät och Myndigheten för civilt försvar (MCF).

Visten är råvattentäkt för Forshaga kommun och har skyddsföreskrifter som rör vattenområdet och sjöns avrinningsområde. Området är inte aktuellt för utbyggnad av kommunalt VA varpå det kommer att ställas krav på hög skyddsnivå på enskilda avloppslösningar för att inte Vistens vattenkvalitet ska riskera att påverkas negativt.

Närmaste hållplats för kollektivtrafik finns vid väg 716, cirka 1-2 km från LIS-området. Humletorp ligger något längre från kollektivtrafik. Södra området ligger med närhet till befintliga vägar i norr och söder.

Strandskyddet är 100 meter. I kartan redovisas område där intentionen var att utvidgat strandskydd skulle kunna komma att gälla.

Användning

I det norra området finns Humletorps stugby och campingplats med tillhörande badplats. I mellan och södra området vid Mickelstorp finns bostadsbebyggelse, skogsmark och viss jordbruksmark.

Tidigare LIS-utpekande

Området har inte varit utpekat LIS-område före LIS-planen 2020.

Inriktning

Södra

Inriktning bostäder och näringsändamål. 1-3 bostäder bedöms rymmas inom området.

Mellan

Inriktning bostäder. Inom området bedöms cirka 5-10 bostadstomter rymmas. Ett vattenområde ingår i LIS-området för att pröva lokalisering av gemensam brygga.

Norra

Inriktning näringsändamål. Utveckling av befintlig camping och stugby.

LIS-området syftar till att stärka serviceunderlaget till Östra Ämtervik/Prästbol (ca. 8 km norr om området), men även till Sunne tätort (2.4 mil norr om området).

Riktlinjer för fortsatt prövning

- LIS-område södra - Enstaka ny bebyggelse för bostads- eller näringsändamål kan i normalfallet prövas genom förhandsbesked/bygglov. Detaljplan kan bli aktuellt utifrån en bedömning av detaljplanekravet. Den luftburna kraftledningen innebär särskilda säkerhetskrav och samråd ska ske med Svenska kraftnät vid all utveckling inom området.

- LIS-område mellan - Enstaka ny bebyggelse för bostadsändamål kan i normalfallet prövas genom förhandsbesked/bygglov. Detaljplan kan bli aktuellt utifrån en bedömning av detaljplanekravet. Ny bebyggelse bör placeras i skogsbryn och inte bryta siktlinjer från ovanliggande bybebyggelse i de öppna kilar som finns i skogsridån.

- LIS-område norra - Enstaka ny bebyggelse för näringsändamål kan i normalfallet prövas genom förhandsbesked/bygglov. Detaljplan kan bli aktuellt utifrån en bedömning av detaljplanekravet.

I det norra området vid campingen bör hänsyn tas till det öppna landskapet vid placering av ny bebyggelse.

- Förekomsten av och hänsynstagande till naturvärden och befintliga kulturhistoriska värden behöver redovisas i fortsatt prövning av utveckling av platsen.

- Exploatering intill Visten kräver hänsyntagande till gällande vattenskyddsområde som omfattar vattenområdet och en zon om 100 meter på land från strandlinjen.

- Enskilda lösningar för VA som med fördel är samordnade krävs med särskilda krav på utförande utifrån ovanstående punkt enligt Havs och vattenmyndightens vägledning om små avloppsanläggningar. Vid placering av enskilda avloppsanläggningar bör en helhetstanke finnas där både vatten och avlopp ingår så att avloppsanordningen inte gör det svårt eller omöjligt att få tjänligt dricksvatten för egen eller omkringliggande fastigheter.

- Vid större hårdgjorda ytor ska dagvatten fördröjas och däri renas innan de når recipienten

- Vid etablering inom området ska ansökan till Trafikverket om ändrad anslutning till väg 798 göras.

Konsekvenser

I mellanområdet finns det utpekade naturvärden som ny bebyggelse inte bör påverka om medvetenhet om dessa finns vid lovgivning. Exploatering intill sjön kräver ett hänsynstagande till Forshaga kommuns vattenskyddsområde, där enskilda avloppsanläggningar liksom dagvattenutsläpp prövas mot gällande vattenskyddsföreskrifter. I och med detta bör även risken för översvämning vara låg även om det idag saknas planeringsunderlag för översvämningsrisk intill Visten.

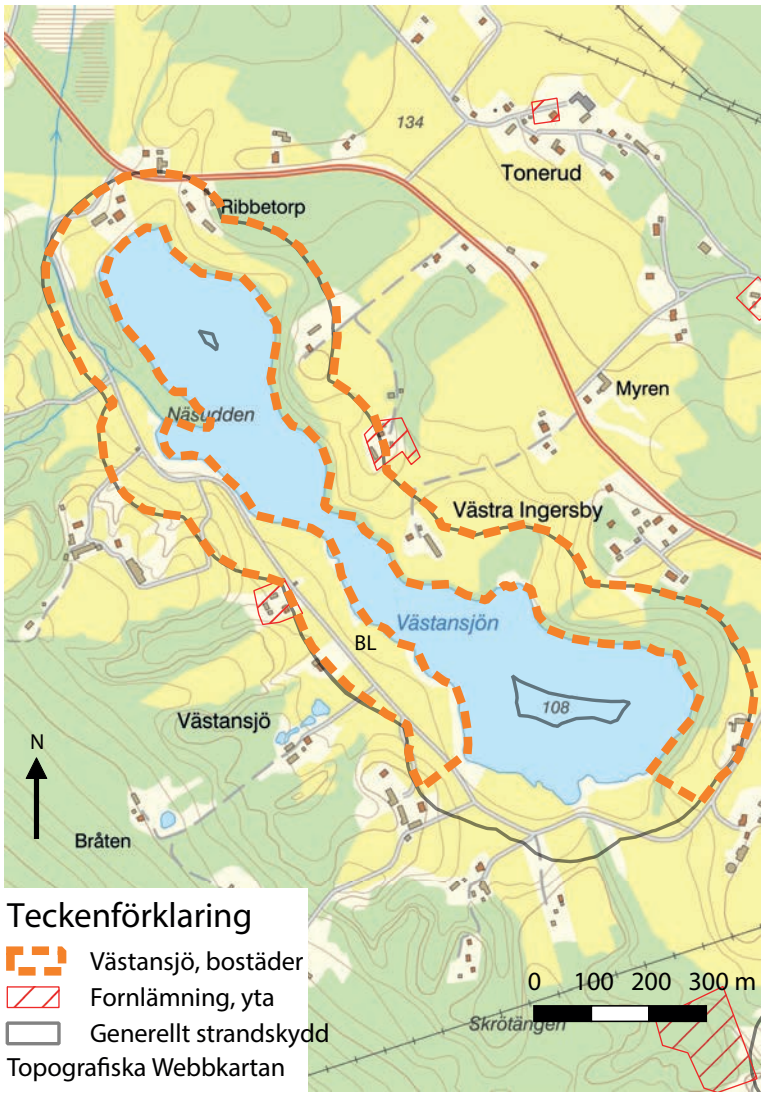
Länsstyrelsens synpunkter på området

Länsstyrelsen Värmland bedömde i sitt granskningsyttrande att det södra delområdet inom LIS-området borde utgå. Detta då närliggande luftburna kraftledning innebär begränsningar vad gäller planering och utveckling i området, inte minst vad gäller bostadsetablering, vägdragning och annan förändring av marknivån invid kraftledningen.

Kommunen har efter utställningen av planen förtydligat förhållandena som gäller inom det södra området med tanke på intilliggande ledning, samt ändrat avgränsningen av området för att förtydliga att utbyggnad inte bör ske i anslutning till ledningen. Inriktningen för området har ändrats till att även innefatta verksamheter för näringsändamål för att öppna upp för en bredare användning. Ändringarna har utförts i dialog med Länsstyrelsen Värmland.

VÄSTANSJÖ

18. Västansjö

Förutsättningar

Området omfattas av riksintresse för turism och friluftsliv (MB 4:2) som berör hela Fryksdalen och Rottnadalen. Området ligger på en grundvattenförekomst (Öjervik-Årnäs) och i närheten av kommunens grundvattentäkt. Kommunalt vatten finns inom området, annars enskilda VA-lösningar. Det finns två kulturhistoriska bevakningsobjekt i form av bytomter/gårdstomter som angränsar till området, en på vardera sida om sjön i öst och väst.

I en strandinventering 2011 utförd av WSP samhällsbyggnad bedömdes höga naturvärden finnas i södra delen av stranden, för övrigt låga eller allmänna naturvärden.

Två hållplatser för kollektivtrafik finns inom 500-700 meter från LIS-området längst med väg 882.

Strandskyddet är 100 meter.

Användning

Det är i dag låg tillgänglighet till strandområdet och således också liten betydelse för det rörliga friluftslivet. Avgränsade strandområden med betesmark, strandängar och staket. Det finns några badplatser intill sjön och det finns släpp ned mot

ett fåtal punkter. I sjöns norra del finns betesmark ner till sjön.

Tidigare LIS-utpekande

I ÖP 2011 pekades ett LIS-område ut för bostäder huvudsakligen för permanent bruk. Även verksamheter i samband med badplats lyfts som möjligt. Området med höga naturvärden undantogs från LIS-utpekande. LIS-området har begränsats ner jämfört med tidigare.

Inriktning

Inriktning bostäder. En varsam komplettering av enstaka bostadshus (ca. 5-10 stycken) i enlighet med befintlig bebyggelsetradition runt sjön samt hänsyn till landskapsbilden. Strandkanten bedöms inte innehålla några större värden för friluftsliv då den antingen är låglänt eller hävdad som inhägnad betesmark.

Placering

Nya byggnader bör placeras enligt platsens bebyggelsetradition. Nya byggnader bör placeras i anslutning till de skogsdungar eller vägar som finns inom eller gränsar till LIS-området - byggnader bör inte placeras på öppen jordbruksmark.

LIS-området syftar till att öka serviceunderlaget till Rottneros och Sunne tätort.

Riktlinjer för fortsatt prövning

- Enstaka ny bebyggelse för bostadsändamål kan i normalfallet prövas genom förhandsbesked/ bygglov. Detaljplan kan bli aktuellt utifrån en bedömning av detaljplanekravet.

- Särskild hänsyn ska tas inom LIS-området avseende placering (se ovan). Inriktningen är varsam komplettering av enstaka bostadshus i enlighet med befintlig bebyggelsetradition runt sjön med hänsyn till landskapsbilden.

- Enskilda lösningar för VA som gärna kan vara gemensamma för flera fastigheter krävs. Grundvattenförekomsten under sjön kan ställa särskilda krav på avloppslösningarna. Vid placering av enskilda avloppsanläggningar bör en helhetstanke finnas där både vatten och avlopp ingår så att avloppsanordningen inte gör det svårt eller omöjligt att få tjänligt dricksvatten för egen eller omkringliggande fastigheter.

- Vid utbyggnad av nya bostäder bör befintliga anslutningar till väg 882 användas.

Konsekvenser

Vid utbyggnad inom LIS-området förväntas en komplettering av enstaka bostadshus som kan passas in i landskapet med hjälp av ovanstående riktlinjer. Om detta utförs bedöms inte påverkan på landskapsbilden bli negativ utan områdets utveckling kan bidra till att främja kulturlandskapet och samtidigt skapa nya boendemöjligheter i attraktiva lägen. I och med att de lägen där ny bebyggelse kan anses lämplig utifrån ovanstående riktlinjer är begränsade inom LIS-området bedöms detta reglera hur pass många bostäder som kan tillkomma inom det relativt stora LIS-området.

Området är inte prioriterat i kommunens VA-plan, vilket gör att utbyggnaden inom LIS-området inte kan bli mer än den enstaka komplettering som ovan beskrivs. Detta är av vikt för att inte riskera kvalitén på underliggande grundvattenförekomst.

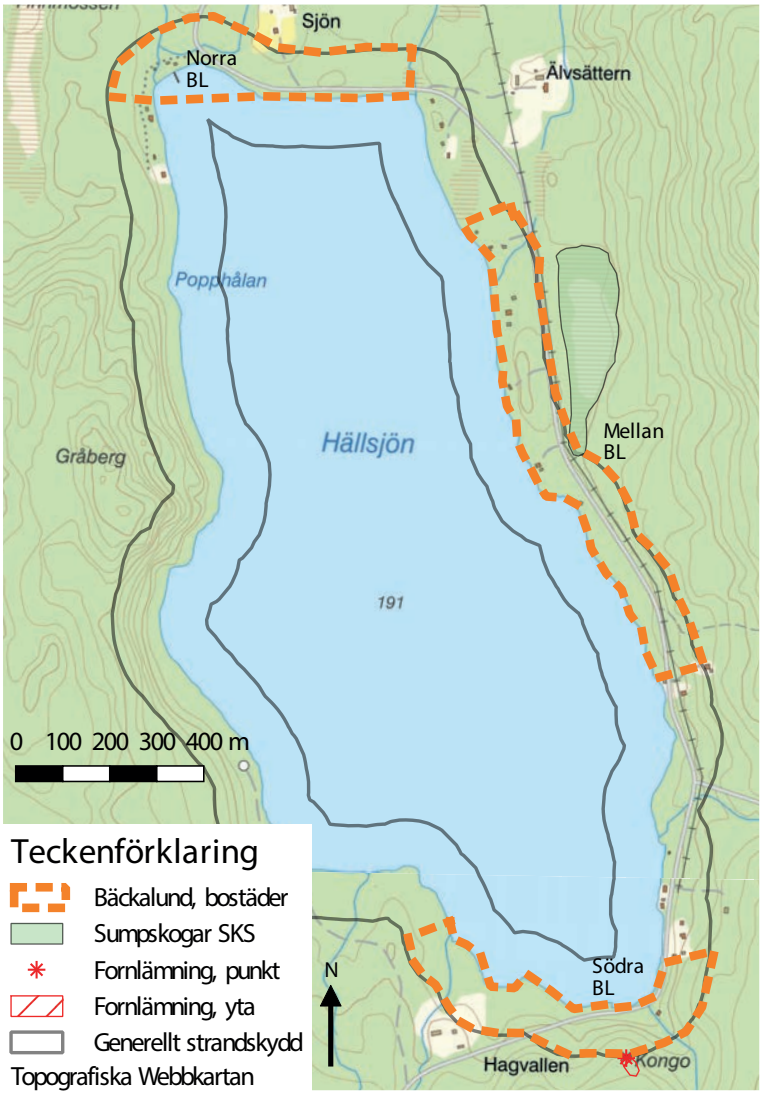
Länsstyrelsens synpunkter på området

Länsstyrelsen Värmland bedömde i sitt granskningsyttrande att LIS-området borde minskas ner och preciseras i sin omfattning. Detta med hänvisning begränsningskravet i MB 7. kap 18e§.

Kommunen har efter utställningen av planen ändrat avgränsningen av området för att förtydliga de riktlinjer för placering av ny bebyggelse som redogörs för i områdesbeskrivningen. Detta innebär att viss jordbruksmark undantagits från LIS-utpekandet. Ändringarna har utförts efter dialog med Länsstyrelsen Värmland.

HÄLLSJÖN

19. Bäckalund

Förutsättningar

Strax utanför områdets södra gräns finns även en kulturhistorisk lämning i form av torplämning.

Området ligger strax utanför byn Bäckalund som ligger cirka 1,5 mil nordost om Sunne tätort. Kommunalt VA finns framdraget till Bäckalunds by och det pågår utbyggnad av fiber. Hållplats för kollektivtrafik finns närmast i Bäckalund, cirka 5 km från LIS-området. LIS-området nås via anslutningsväg till väg 901 både från norr och söder.

Det finns ingen tillgänglig kartläggning över översvämningsrisken vid Hällsjön, men bedömningen är att viss översvämningsrisk kan finnas närmast stranden på grund av ett bitvis flackt landskap och vid in- och utlopp till sjön. Risken bedöms minst i södra delen av sjön där terrängen är brantare. I nordöstra delen av sjön är landskapet låglänt och visst inslag av våtmark finns.

På östra sidan av sjön passerar en kraftledning och det finns ett område med sumpskog utpekat av Skogsstyrelsen.

Strandskyddet är inom området 100 meter.

Användning

Hällsjön är en skogssjö och strandområdet består idag av tallhedsmiljö. På östra sidan finns en gles men regelbunden fritidshusbebyggelse. I norra och södra delen av sjön finns badplatser.

Tidigare LIS-utpekande

Området har inte varit utpekat LIS-område före LIS-planen 2020.

Inriktning

Norra, mellan och södra

Inriktning bostäder. Komplettering av bostäder längst med den norra, östra och södra sidan av sjön som redan idag har viss bostadsbebyggelse. Inom området bedöms totalt 5-25 bostadstomter rymmas.

Syftet med LIS-utpekandet är i första hand att stödja serviceunderlaget kopplat till Bäckalund och de kommunala investeringar som gjorts på infrastruktur i form av fiber.

Riktlinjer för fortsatt prövning

- LIS-område norra, mellan och södra - Enstaka ny bebyggelse för bostadsändamål kan i normalfallet prövas genom förhandsbesked/bygglov. Detaljplan kan bli aktuellt utifrån en bedömning av detaljplanekravet. Inriktningen är varsam komplettering av enstaka bostadshus i enlighet med befintlig bebyggelsetradition runt sjön samt hänsyn till landskapsbild och naturvärden.

- Redivisning av hänsynstagande till natur- och kulturhistoriska värden behöver redovisas vid fortsatt prövning

- Vid fortsatt prövning bör ny bebyggelse placeras med tanke på översvämningsrisk, där höjder och en bit ifrån in- och utlopp till sjön.

- Enskilda VA-lösningar som kan vara gemensamma för flera fastigheter förutsätts. Vid placering av enskilda avloppsanläggningar bör en helhetstanke finnas där både vatten och avlopp ingår så att avloppsanordningen inte gör det svårt eller omöjligt att få tjänligt dricksvatten för egen eller omkringliggande fastigheter.

Konsekvenser

Inom LIS-området bedöms en varsam komplettering av bebyggelse under en längre tidsperiod som sannolik. Detta då området är indelat i många smala fastigheter med strandkontakt, vilket kan öka chansen för genomförande i en takt där påverkan på Hällsjön kan bevakas.

Invid vissa delar av sjön bedöms viss risk för översvämning att finnas och det är av vikt att ny bebyggelse placeras med hänsyn till detta.

MELLERSTA LERSJÖN

20. Södra Viken

Området har justerats inom ramen för ny översiktsplan för Sunne kommun 2040

7. PLANENS SAMMANVÄGDA KONSEKVENSER

KONSEKVENSER FÖR LANDSBYGDSUTVECKLING

Förslaget till LIS-plan bedöms ge goda förutsättningar för förstärkning av serviceunderlaget till Sunne tätort, Lysvik, Västra Ämtervik, Östra Ämtervik, Uddheden och Bäckalund. Viss utveckling kan även ses på Övre Frykens västra sida där det idag finns flertalet boende men spridd service i en för bygden traditionell bebyggelsestruktur.

LIS-planen bedöms kunna ge möjlighet för kommunen att fortsätta att erbjuda olika typer av attraktiva boendemiljöer och låta fler människor upptäcka kommunens storslagna kulturlandskap. Områdena för näringsändamål skapar förutsättning för entreprenörer inom framförallt besöksnäring att utveckla verksamheter och funktioner som kan komma till nytta och nöje både för besökare och kommuninvånare.

MILJÖKONSEKVENS-BESKRIVNING

I den separata miljökonsekvensbeskrivning som tillhör planen har följande sakfrågor studerats:

- metod och urval och dess påverkan på de samlade miljökonsekvenserna
- konsekvenser för naturvärden
- konsekvenser för MKN vattenkvalitet
- konsekvenser för friluftsliv och rekreation
- konsekvenser för kulturmiljö och landskapsbild
- konsekvenser för hälsa/säkerhet
- konsekvenser för hushållning med resurser

Som ett nollalternativ har den gällande LIS-planen studerats och som ett ytterligare lokaliseringalternativ lyfts en utveckling utan LIS-utpekanden.

I MKB:n konstateras vid en jämförelse mellan noll- och planalternativet att fyra områden från den äldre planen tagits bort, men sju nya områden har lagts till. Trots att planalternativet pekar ut fler LIS-områden så bedöms miljöpåverkan från den nya planen bli mindre än av den tidigare LIS-planen från 2011. Detta med bakgrund av att tydligare riktlinjer för den fortsatta prövningen presenteras i planalternativet. Detta medför att prövningen i nästa skede är mer styrd och även om LIS-planen inte är juridiskt bindande ger en mer omfattande beskrivning av förutsättningar och bevarandevärda delar i LIS-områdenas olika geografi och en bättre förutsättning för utveckling med bevarade värden. Tidigare LIS-områdens avgränsning har även setts över och anpassats för att bevara identifierade värden och undvika risker som inte lyftes i den tidigare planen.

Alternativet att inte ha en LIS-plan i kommunen innebär att bebyggelse endast kan komma till där andra särskilda skäl för dispens föreligger. En bebyggelse intill kommunens stränder enligt denna princip skulle göra att vissa områden inte alls kan byggas ut, medan trycket på de platser där särskilda skäl föreligger skulle öka. Alternativet skulle öka risken för en större lokal miljöbelastning i vissa lägen. Ett troligt scenario ifall verktyget med LIS-planering inte tillämpas är att ingen utveckling utanför Sunne tärort skulle kunna förekomma och syftet som LIS vilar på med en hållbar utveckling av landsbygden skulle delvis utebli.

Sammanfattningsvis bedöms planalternativet ge minst miljöpåverkan även om utpekandet av LIS-områden kan komma att innebära viss påverkan på lokala natur- och kulturvärden. Risken ökar om de riktlinjer för utformning som presenteras i planen inte följs. Denna påverkan har dock minimerats genom tydliga och konkreta riktlinjer, avgränsning av områden och bortval av särskilt känsliga sjöar. För att inte påverka miljökvalitetsnormen för vatten hänger utvecklingen av LIS-områdena samman med kommunens VA-planering, där anslutning till det kommunala VA-nätet ska eftersträvas men där enskilda lösningar som gärna kan vara gemensamma för flera hushåll kan vara ett gott alternativ om de genomförs på ett bra sätt. Exploatering intill sjön Visten kräver ställer särskilda krav på avloppslösningarnas genomförande och en nära samverkan med kommunens miljöenhet för att inte riskera att påverka Forshagas råvattentäkt. Intill Övre Fryken och Mellan-Fryken är det också viktigt att skapa hållbara VA-lösningar för att inte påverka sjöarnas vattenkvalitet negativt.

DEN SAMMANVÄGDA BEDÖMNINGEN

När perspektiven som ovan presenteras vägs mot varandra bedöms LIS-planen ge positiva konsekvenser för kommunens utveckling och samtidigt verka för ett bevarande av befintliga natur- och kulturvärden.

Styrkan i kommunens landsbygd är de många vackra naturvyerna som möter kulturlandskapet. En förutsättning för att det böljande jordbrukslandskapet och den vackra bebyggelsetraditionen ska finnas kvar till kommande generationer är att bygden fortsätter att utvecklas. Detta är en avvägning som genomsyrat hela arbetet med LIS-planen, att hitta de lägen intill kommunens stränder som är så pass attraktiva att en utveckling av områdena är möjlig, men utan att de värden som gör platserna unika går om intet.

Vy från Tossebergsklätten *Foto: Ulrika Andersson*

SUNNE KOMMUN

Landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS)